

**OCENA STANU
SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNEGO
MIASTA GLIWICE
W 2020 ROKU**

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Gliwicach

Luty 2021

---

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Zdrowie – zdefiniowane przez Światową Organizację Zdrowia jako stan pełnego dobrostanu fizycznego, psychicznego i społecznego niewątpliwie jest dla człowieka najwyższą wartością. Dlatego też nasza przyszłość zależy od troski, jaką będziemy otaczać człowieka i jego prawo do bezpieczeństwa i zachowania zdrowia zarówno w życiu prywatnym jak i zawodowym.

Ocena stanu sanitarno – higienicznego obiektów żywnościowo – żywnościowych na terenie miasta Gliwice 2020 r.

Państwowa Inspekcja Sanitarna (dalej: PIS) w Gliwicach realizowała w ograniczonym zakresie zadania w ramach nadzoru bieżącego mając na względzie bezpieczeństwo żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego oraz produktów kosmetycznych. W związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej wprowadzono z dniem 14 marca 2020 r. stan zagrożenia epidemicznego, który od dnia 20 marca 2020 r. zmieniono na stan epidemii. Główny Inspektor Sanitarny (dalej: GIS) zalecił wstrzymanie poboru próbek w zakresie badań fizykochemicznych do odwołania oraz ograniczył działania kontrolne na rzecz działań związanych z zabezpieczeniem epidemiologicznym oraz edukacją z zakresu higieny, zapobiegania chorobom, w tym przede wszystkim zapobieganiu zakażeniom wirusem SARS CoV-02.

W związku z powyższym większość pracowników Sekcji Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku (dalej: HŻŻiPU) realizowała dodatkowo zadania związane z zapobieganiem oraz zwalczaniem stanu epidemii. Z uwagi na ograniczoną sytuację kadrową przeprowadzano graniczne kontrole sanitarne, kontrole sanitarne interwencyjne, tematyczne na prośbę strony uwzględniając interes społeczny oraz nieliczne kontrole planowane głównie w zakładach o wysokim ryzyku. Od dnia 03.06.2020 r. wznowiono realizację poboru próbek do badań laboratoryjnych według zweryfikowanego harmonogramu.

W ramach urzędowej kontroli żywności sekcja HŻŻiPU w 2020 roku sprawowała nadzór nad **4964** obiektami żywnościowo - żywnościowymi, obiektami prowadzącymi produkcję i obrót materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, produktami kosmetycznymi, z których **2255** usytuowanych jest na terenie miasta Gliwice.

Tab.1. Wyniki działalności Sekcji HŻŻ i PU na terenie miasta Gliwice w 2020 r.

Lp.	Grupa obiektów	Ilość zakładów wg/ewidencji	Ilość kontroli	Decyzje terminowe	Mandaty	
					Ilość	Suma
1	Zakłady wytwórcze (w tym kosmetyków)	115	38	2	0	0
2	Zakłady żywienia zbiorowego	790	159	14	20	5200
	Miejsca obrotu żywnością materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami (sklepy, kioski, hurtownie, środki transportu)	1350	489	4	29	5700
	RAZEM	2255	686	20	49	10900

W 2020 r. na terenie miasta Gliwice przeprowadzono **686** kontroli sanitarnych, w wyniku których wydano **29** decyzji administracyjnych w tym **20** nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień technicznych, **1** o nieprzydatności środków spożywczych dla żywienia ludzi oraz **8** przedłużających wykonanie nakazów. Natomiast osoby odpowiedzialne za nieprawidłowy stan sanitarny ukarano **49** mandatami karnymi na łączną kwotę **10900 zł**.

Natomiast w zakładach nowo otwartych lub po zmianie zakresu działania zgłaszającym się podmiotom wydano **123** decyzje zatwierdzające zakład do prowadzenia działalności.

W trakcie bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano do badań laboratoryjnych ogółem **215** próbek żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Wykonanie tych badań zlecono laboratoriom wchodzącym w skład Zintegrowanego Laboratorium działającym w strukturach PIS województwa śląskiego, tj. laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej (dalej: WSSE) w Katowicach, Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej (dalej: PSSE) w Bytomiu, PSSE w Częstochowie oraz PSSE w Dąbrowie Górniczej.

Ponadto badania pobranych próbek wykonano w laboratoriach znajdujących się poza strukturą Zintegrowanego Laboratorium województwa śląskiego, tj. np. Państwowy Zakład Higieny, Instytut Weterynaryjny w Puławach oraz laboratoriach WSSE w Krakowie, Rzeszowie, Warszawie, Gorzowie Wlk., Lublinie, Białymstoku i Wrocławiu.

Próbki zostały pobrane w ramach urzędowej kontroli i zbadane w następujących kierunkach:

- zanieczyszczenia mikrobiologiczne - 82 próbki,
- ocena organoleptyczna – 11 próbek,
- 3-MCPD – 4 próbki,
- akryloamid – 1 próbka,
- azotany – 2 próbki,
- furan – 4 próbki,
- antybiotykooporność – 4 próbki,
- gluten – 1 próbka,
- histamina – 9 próbek,
- kontrola żywności wzbogacanej – 2 próbki,
- metale szkodliwe dla zdrowia – 20 próbek,
- mikotoksyny – 10 próbek,
- pH, kwasowość – 4 próbki,
- pozostałości pestycydów – 5 próbek,
- skażenia promieniotwórcze – 1 próbka,
- ocena jakościowa i ilościowa posiłku w żłobku – 1 próbka,
- WWA – 6 próbek,
- wybrane parametry w suplementach diety i żywności przeznaczonej dla niemowląt i małych dzieci – 8 próbek,
- zanieczyszczenia biologiczne i fizyczne – 7 próbek,
- zawartość substancji dodatkowych – 29 próbek,
- migracja specyficzna, globalna, ocena organoleptyczna materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością – 4 próbki.

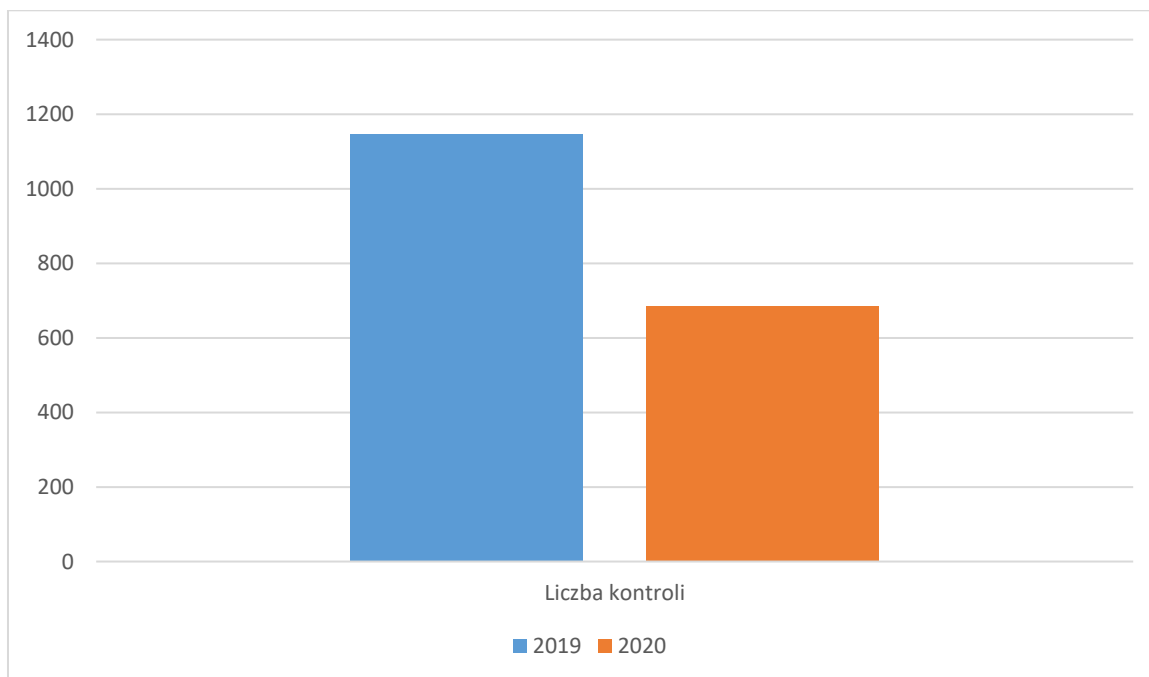
Spośród ww. próbek w 2020 r. w zakresie oceny znakowania oceniono 93 próbki środków spożywczych oraz 4 próbki materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. W przypadku 4 próbek znakowanie nie było zgodne z obowiązującymi przepisami.

Ponadto zakwestionowano 1 próbkę kaszy jaglanej z uwagi na przekroczenie dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu – glifosatu. W związku z czym przesłano informacje

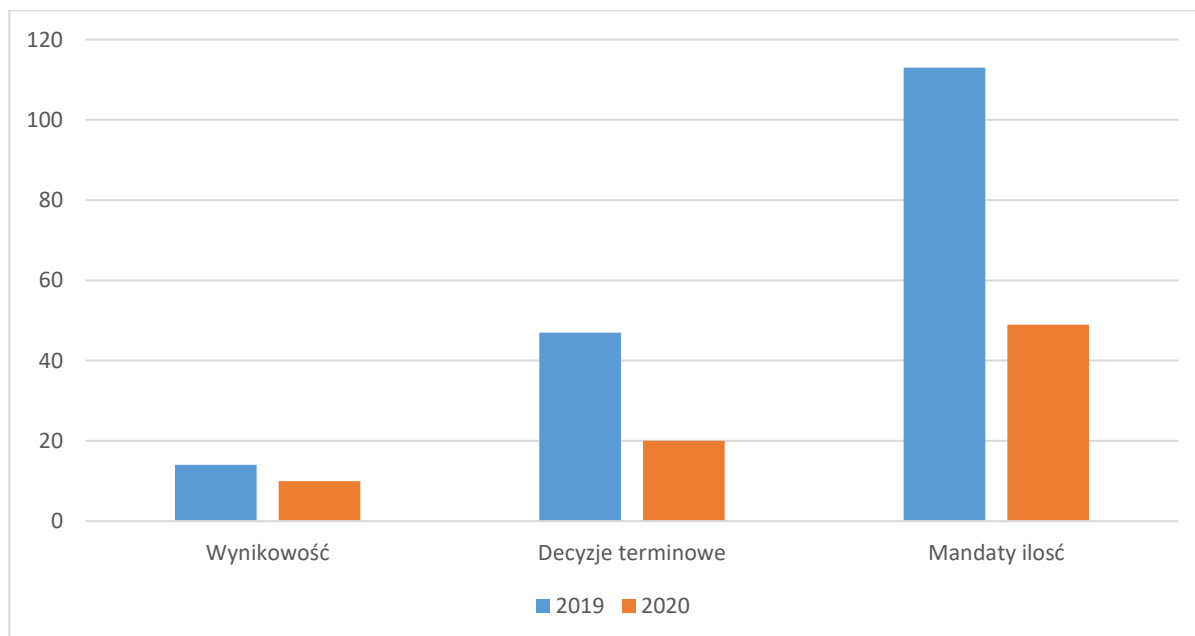
do Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych (dalej: PPIS) do wykorzystania zgodnie z właściwością miejscową.

Grupa obiektów	Ilość zakładów		Ilość kontroli		Decyzje terminowe		Mandaty			
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	Ilość		Suma	
							2019	2020	2019	2020
Zakłady wytwórcze (w tym kosmetyków)	105	115	99	38	5	2	5	0	1000	0
Zakłady żywienia zbiorowego	731	790	393	159	22	14	50	20	11000	5200
Miejsca obrotu żywnością i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami (sklepy, kioski, hurtownie, środki transportu)	1377	1350	655	489	20	4	58	29	12400	5700
RAZEM	2213	2255	1147	686	47	20	113	49	24400	10900

Tab.2. Zestawienie działań kontrolnych w latach 2019 -2020

Ryc.1. Ilość przeprowadzonych kontroli - porównanie 2019 i 2020

Ryc.2. Porównanie wyników działalności Sekcji HŻŻiPU na terenie miasta Gliwice w latach 2019 - 2020

Porównując wyniki działania PSSE w Gliwicach należy stwierdzić, że na znaczną mniejszą ilość przeprowadzonych kontroli w 2020 r. wynikowość na terenie miasta Gliwice uległa zmniejszeniu. W 2019 roku wynosiła 14% natomiast w 2020 r. 10 %, co świadczyć może o nieznacznej poprawie stanu techniczno-sanitarnego zakładów żywnościowo-żywnościowych.

Statystycznie w roku 2019 co 10 kontrola skutkowała nałożeniem mandatu karnego, w 2020 roku, co 14 kontrola była zakończona mandatem.

Do najczęściej występujących nieprawidłowości w zakresie stanu techniczno-sanitarnego należy:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń zakładu: podłóg, ścian, sufitów, drzwi,
- zniszczony sprzęt, urządzenia i inne składniki wyposażenia, które stykają się z żywnością.

Do głównych uchybień i nieprawidłowości w zakresie higieny produkcji i dystrybucji w tej grupie obiektów należy:

- nie zachowanie czystości w pomieszczeniach zakładu,
- nieprawidłowe warunki magazynowania, pakowania, transportu,
- sprzedaż artykułów spożywczych przeterminowanych lub bez oznakowania,
- brak prawidłowo zorganizowanych punktów obróbki wstępnej mięsa surowego, jaj świeżych oraz warzyw i owoców.

Do głównych uchybień w zakresie zarządzania zakładem, kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania bezpieczeństwem żywności należą:

- nieprawidłowe procedury oraz ich realizacji i weryfikacji w zakresie GHP¹ i GMP² oraz HACCP³,
- brak dokumentacji z kontroli surowców, półproduktów i wyrobów gotowych przez producentów w tym badań właścicielskich.

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (dalej: RASFF)

Ponadto w ramach zapewnienia bezpieczeństwa żywności na poziomie wspólnotowym funkcjonuje RASFF, system który został opracowany i wdrożony aby zapobiegać przedostawaniu się niebezpiecznej żywności i przedmiotów do kontaktu z żywnością do konsumenta. Produkcja i obrót środków spożywczych składa się często z wielu procesów odbywających się w różnych miejscach na świecie, w których udział bierze duża liczba podmiotów począwszy od produkcji pierwotnej (rolnej), a skończywszy na różnych kanałach dystrybucji, do których dostęp ma konsument ostateczny. System RASFF działa w sposób skoordynowany i zintegrowany, gdyż swoim działaniem obejmuje drogę „od pola do stołu”. Ponadto zapewnia wczesne przewidywanie zagrożeń i niezwłoczne podejmowanie odpowiednich działań zaradczych. W ramach systemu RASFF w 2020 r. ogółem otrzymano 105 powiadomień (w 2019 r. było 56), w tym 61 alarmowych i 44 informacyjnych. Dotyczyły one w 98 przypadkach niebezpiecznych produktów żywnościowych oraz 7 materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Spośród otrzymanych powiadomień 61 dotyczyło produktów pochodzenia krajowego, 19 z Unii Europejskiej (dalej: UE) i 25 z „krajów trzecich”. W związku z otrzymaniem ww. powiadomień systemu RASFF w 2020 r. przeprowadzono łącznie 19 kontroli interwencyjnych oraz 264 działania kontrolne innego typu. Ponadto obecność w obrocie niebezpiecznych produktów wymienionych w powiadomieniach RASFF sprawdzana była również podczas pełnienia bieżącego nadzoru.

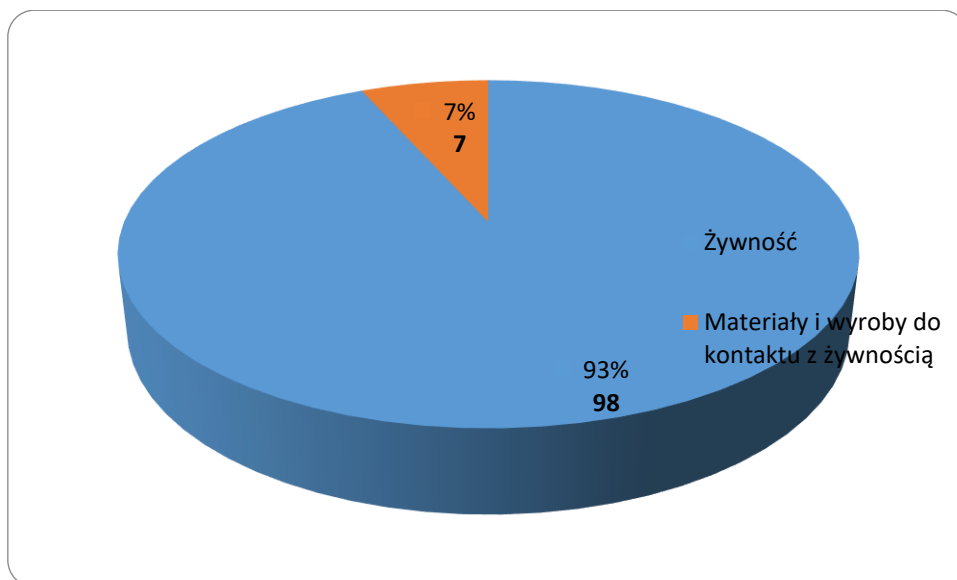
	Suma powiadomień	Żywność	Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością
Ilość powiadomień RASFF	105	98	7

Tab.3. Ilość powiadomień systemu RASFF z podziałem na kategorie artykułów.

¹ Dobra Praktyka Higieniczna. System mający na celu utrzymanie odpowiedniej kontroli higieny środowiska pracy,

² Dobra Praktyka Produkcyjna. Zestaw standardów stosowanych w produkcji przemysłowej, zwłaszcza w branży m.in. spożywczej,

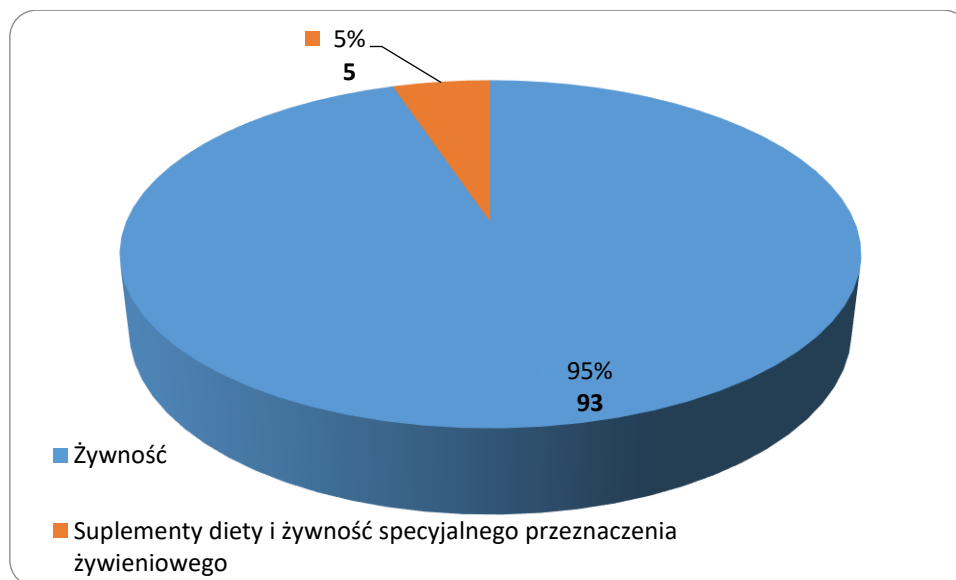

Ryc. 3 Ilość powiadomień systemu RASFF z podziałem na kategorie artykułów

W roku 2020 z 105 powiadomień RASFF dotyczących żywności, 5 dotyczyło suplementów diety i żywności specjalnego przeznaczenia żywieniowego, a 93 pozostałej żywności. Najczęściej powiadomienia alarmowe i informacyjne dotyczyły wykrycia obecności nieautoryzowanych substancji czynnych w suplementach diety będących w obrocie między innymi w obiektach zlokalizowanych na obszarze działania PSSE w Gliwicach. Kontrole sanitarne interwencyjne przeprowadzono zgodnie z załączanymi do powiadomień listami dystrybucji oraz w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego.

	Żywność	Suplementy diety i żywności specjalnego przeznaczenia żywieniowego
Ilość powiadomień RASFF	93	5

Tab.4. Ilość powiadomień systemu RASFF z podziałem na kategorie artykułów.

Ryc.4. Ilość powiadomień systemu RASFF Żywność / Suplementy diety i żywność specjalnego przeznaczenia żywieniowego

Zakłady Wytwórcze

W omawianym okresie na terenie miasta Gliwice zlokalizowanych było **115** zakładów wytwórczych, w których przeprowadzono **38** kontroli sanitarnych, nie nałożono mandatów karnych, wydano **2** decyzje administracyjne represyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

W zakładach wytwórczych w 2020 r. pobrano ogółem **6 próbek**, w tym 2 próbki tłuszczów w kierunku substancji dodatkowych, 2 próbki mąki w kierunku mikotoksyn, a także 2 próbki ziarna zbóż w kierunku metali szkodliwych dla zdrowia oraz skażeń promieniotwórczych. Żadnej próbki spośród ww. nie zakwestionowano.

W 2020 roku w rejestrze PSSE w Gliwicach w bieżącym roku figurowało **25** zakładów piekarniczych oraz 1 młyn.

Akcja „Mklik Próchniczek” w zakładach piekarniczych jest prowadzona od 2008 r. ma na celu weryfikowanie stopnia wdrożenia i prawidłowości funkcjonowania systemu opracowanego na zasadach HACCP, w tym w szczególności prawidłowości zabezpieczenia obiektu przed szkodnikami. Akcja jest kontynuowana z uwagi na bezpieczeństwo żywności i szczególne zagrożenie szkodnikami zbożowo-mącznymi oraz ich pozostałościami w przemyśle piekarniczym. W związku z powyższym przeprowadzono ogółem **8** kontroli, wydano **1** decyzję administracyjną na poprawę stanu technicznego dotyczącą: brudnych ścian i sufitów w pomieszczeniach produkcyjnych, oraz zniszczonego sprzętu produkcyjnego.

Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego i otwartego

Na terenie Gliwice zlokalizowanych jest **790** zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego i zamkniętego.

W 2020 r. w zakładach żywienia zbiorowego przeprowadzono **159** kontroli sanitarnych w trakcie których nałożono **20** mandatów karnych na kwotę **5200 zł** oraz wydano **14** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących wykonanie zarządzeń.

W zakładach zbiorowych typu zamkniętego i otwartego pobrano **3 próbki**: 1 próbkę kaszy jaglanej w kierunku pozostałości pestycydów, 1 próbkę posiłku w kierunku glutenu oraz 1 próbkę posiłku w kierunku wartości kalorycznej oraz procentowego udziału energii z białka, tłuszczów oraz węglowodanów. Nie stwierdzono przypadku zdyskwalifikowania próbek w tego typu zakładach.

Miejsca obrotu żywnością, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, produktów kosmetycznych

Na terenie miasta Gliwice zlokalizowanych jest **1350** zakładów obrotu żywnością w których, przeprowadzono **489** kontroli, nałożono **29** mandatów karnych na kwotę **5700 zł** oraz wydano **4** decyzje administracyjne represyjne nakazujące usunięcie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli.

W obiektach obrotu żywnością pobrano ogółem **202 próbki środków spożywczych**, które zbadano w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych (82 próbki), oceny organoleptycznej (11 próbek), 3-MCPD (4 próbki), metali (19 próbek), mikotoksyn (8 próbek), WWA (6 próbek), pestycydów (4 próbki), histaminy (9 próbek), zawartości substancji dodatkowych (27 próbek), antybiotykooporności (4 próbki), azotanów (2 próbki), furanu (4 próbki), akryloamidu (1 próbka), pH, kwasowości (4 próbki), zanieczyszczeń biologicznych i fizycznych – 7 próbek, wybrane parametry w suplementach diety i żywności przeznaczonej dla niemowląt i małych dzieci (8 próbek), kontrola żywności wzbogacanej (2 próbki).

Ponadto pobrano 4 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Spośród 206 pobranych próbek w obiektach obrotu żywnością oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością **zdyskwalifikowano 1 próbkę** kaszy jaglanej z uwagi na przekroczenie dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu – glifosatu.

Na targowisku przy ul. Lipowej w Gliwicach usytuowanych jest 22 punkty handlowe w tym 13 z mięsem i jego przetworami. Punkty te posiadają dostęp do bieżącej wody i energii elektrycznej. W 2020 r. ogółem przeprowadzono 4 kontrole w tym 1 w kiosku mięsno- wędliniarskim przy współudziale przedstawicieli Inspekcji Weterynaryjnej. Podczas przeprowadzonej kontroli w obiekcie nie stwierdzono sprzedaży produktów pochodzących z innych źródeł niż macierzysty zakład, a ilości asortymentu znajdującego się w sprzedaży były zgodne z przedłożonym „dokumentem towarzyszącym przesyłce żywności” z dnia kontroli.

Ponadto w ramach akcji w związku z występowaniem w Polsce Afrykańskiego Pomoru Świń oraz sposobu zagospodarowania odpadów kategorii III polecono przedłożyć brakujące dokumenty dotyczące procedury zagospodarowania odpadów kat.3. Za stwierdzone nieprawidłowości higieniczno-sanitarne takie jak: brak segregacji w urządzeniach chłodniczych, brak prawidłowych pojemników na odpady, brak prawidłowej odzieży ochronnej dla personelu nałożono mandat karny na kwotę 200 zł.

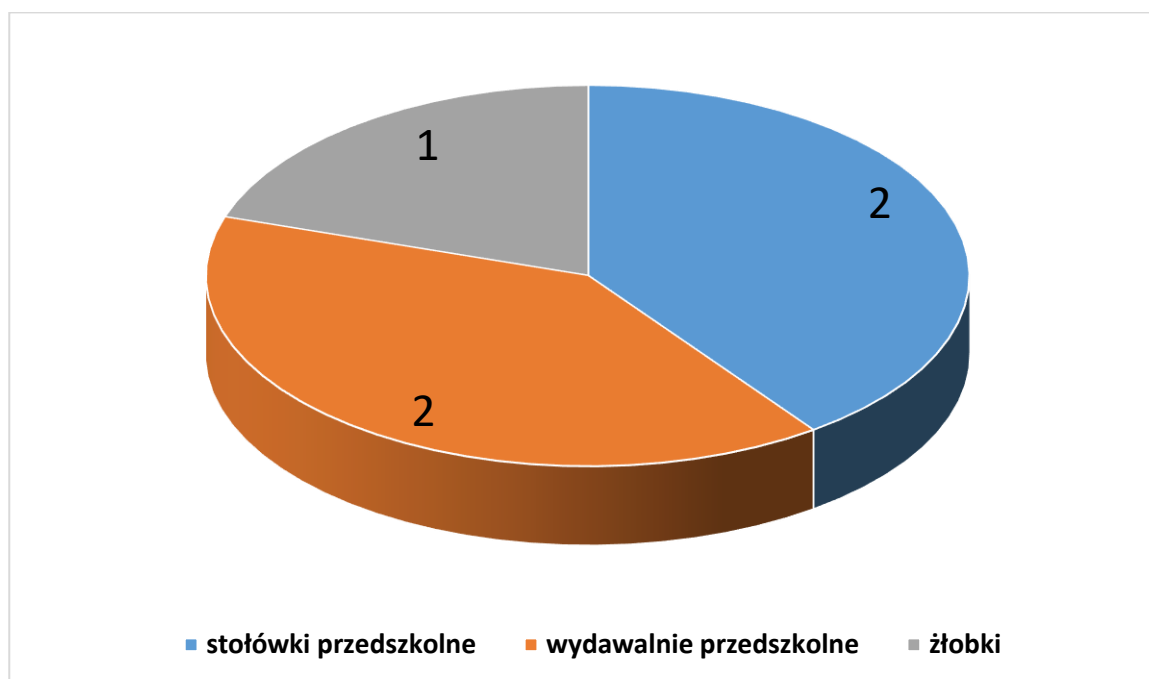
Ponadto w związku z wystąpieniem pandemii przeprowadzono 2 kontrole interwencyjne na straganie w - o oraz w kiosku spożywczym dotyczące nieprzestrzegania nakazów i zakazów obowiązujących w czasie pandemii, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Na terenie miasta Gliwice usytuowana jest również Giełda samochodowa, na której w 2020 r. przeprowadzono 2 kontrole interwencyjne w obiektach ruchomych w wyniku, których nałożono 2 mandaty karne na kwotę 1000 zł.

Ocena sposobu żywienia

W 2020 roku na terenie miasta Gliwice oraz powiatu przeprowadzono łącznie 5 ocen jadłospisów w placówkach oświatowych i żłobkach, w tym 2 oceny sprawdzające i 1 ocenę wynikającą z wniesionej interwencji dotyczącej jakości posiłków w placówce przedszkolnej.

W placówkach oświatowych na terenie miasta Gliwice oraz powiatu posiłki sprawdzono pod kątem wytycznych Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 (Dz. U. z 2016 r., poz. 1154). Zgodnie z załącznikiem nr 2 w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

Ryc.5. Ilość przeprowadzonych ocen jadłospisów na terenie miasta Gliwice oraz powiatu z podziałem na grupy

Posiłki powinny zapewniać przebywającym w nim dzieciom wyżywienie zgodne z wymaganiami dla danej grupy wiekowej wynikającymi z aktualnych norm żywienia dla populacji polskiej opracowanych przez Instytut Żywności i Żywienia w Warszawie.

Ocenę żywienia wspomagała lista pytań kontrolnych przygotowana pod kątem rozporządzenia Ministra Zdrowia z 2016 r. Analizy przeprowadzono na programie dietetycznym WIKT. Pośród 5 przeprowadzonych analiz jadłospisów w 2 placówkach oświatowych stwierdzono nieprawidłowości.

W jednym z analizowanych jadłospisów przedszkolnych stwierdzono nieprawidłowości dotyczące zbyt małych porcji mleka lub produktów mlecznych. Produkty mleczne w jadłospisie dzieci przedszkolnych powinny zawierać codziennie minimum 575 mg. wapnia. Analizowany jadłospis zawierał 269 mg wapnia.

W drugim jadłospisie przedszkolnym oprócz zbyt małej ilości mleka i produktów mlecznych wykazane błędy dotyczyły zawyżonej ilości białka, zbyt dużej ilości soli oraz cukru. Napoje podawane dzieciom przygotowywane były z gotowych, przetworzonych mieszanek.

Osoby odpowiedzialne za żywienie pouczono. W obydwu przypadkach dokonano ponownej oceny jadłospisów dekadowych i wykazane błędy wyeliminowano.

Ponadto w 2020 r. dokonano oceny laboratoryjnej 1 próbki posiłku obiadowego pobranego z wydawalni w żłobku mieszczącym się na terenie Gliwic. Próbkę pobrano w kierunku ilościowej

zawartości podstawowych składników pokarmowych białek, tłuszczu i węglowodanów. Przedmiotowa próbka tj. zupa i drugie danie wraz z napojem wykazała nieprawidłowości dotyczące zbyt dużej ilości soli. Analizując jadłospis dekadowy stwierdzono nieprawidłową wartość energetyczną posiłków (633kcal), która według zalecanych norm z 2017 roku powinna wynosić 750 kcal. Wyżywienie podawane dzieciom przebywającym w żłobku lub klubie dziecięcym reguluje art. 22 ustawy z dnia 04.02.2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do 3 lat (Dz. U z 2018 r. poz. 603). Zgodnie z powyższym dokonano oceny sprawdzającej, w której błędów nie wykazano.

Import

PSSE w Gliwicach na mocy ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia w ramach granicznej kontroli sprawuje nadzór nad eksportem i importem środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością pochodzących z importu z krajów trzecich.

W wyznaczonych miejscach, na terenie Urzędu Celnego w Gliwicach oraz w magazynach importerów i eksporterów przeprowadzono przy współudziale funkcjonariuszy Urzędu Celnego, przedstawicieli agencji celnych, importerów lub eksporterów przeprowadzane są kontrole przywożonych z zagranicy (lub wywożonych za granicę) produktów spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W związku z prowadzeniem granicznego nadzoru nad jakością zdrowotną żywności i przedmiotów przeznaczonych do kontaktu z żywnością wykonano 479 kontroli (w 2019 r. było 511), w tym 158 kontroli na środkach transportu. Skontrolowano 479 partii środków spożywczych, 40 partii materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Wydaną łącznie 479 świadectw spełnienia wymagań towarów przekraczających granicę. W ramach granicznych kontroli dokonano oceny 322 produktów przywiezionych z zagranicy (importu) i 157 produktów wywożonych za granicę (eksportu).

	Suma kontroli	Żywność	Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością
Ilość kontroli granicznych	479	439	44

Tab.5. Ilość przeprowadzonych kontroli towarów importowanych z podziałem na kategorie artykułów.

	Środek transportu (samochód, kontener)	Magazyn w urzędzie celnym lub importera / eksportera
Ilość kontroli	158	321

Tab.6. Ilość kontroli importowych z podziałem na miejsce kontroli środek transportu / magazyn

Od 2017 r. na obszarze pod nadzorem PPIS w Gliwicach funkcjonuje również nowy, główny magazyn firmy cukierniczej z Raciborza. W roku 2020 przeprowadzono w tym magazynie aż 146 kontroli granicznych towarów eksportowanych do krajów trzecich. Tym samym ww. magazyn był miejscem gdzie najczęściej dokonywany kontroli granicznej w 2020 r.

Akcja „Markety Luz”

W związku z poleceniem wzmożonego nadzoru nad przestrzeganiem prawa żywnościowego we wszystkich miejscach sprzedaży żywności ze szczególnym uwzględnieniem wprowadzanej do obrotu żywności niepakowanej tj.: wędlin, nabiału, wyrobów garmażeryjnych, ciast, pieczywa itp. w sklepach, na kiermaszach, targowiskach, stoiskach ulicznych, wydanym przez Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (dalej: ŚPWIS) w dniu 06.03.2020 r., przeprowadzono kontrole. W związku z zaistniałą sytuacją epidemiczną w kraju, szczególną uwagę zwracano na zabezpieczanie żywności od strony klienta przed wtórnym zanieczyszczeniem. W trakcie przeprowadzanych kontroli zwracano również uwagę na wyposażenie stoisk samoobsługowych w materiały do pakowania i sprzęt, jak również higienę sprzedaży w szczególności koszyków i wózków zakupowych, a także higienę obsługi klienta – przyjmowanie gotówki.

W okresie od 06.03.2020 r. do 24.11.2020 r. przeprowadzono 12 kontroli ze szczególnym uwzględnieniem ww. wytycznych. W dwóch przypadkach stwierdzono nieprzestrzeganie higieny sprzedaży środków do bezpośredniego spożycia w związku z powyższym nałożono 2 mandaty karne na kwotę 300 zł. Ponadto oceniano przestrzeganie nakazów, zakazów i obowiązków w związku z wystąpieniem epidemii SARS-CoV-2, nieprawidłowości nie stwierdzono.

Wnioski

Pandemia i związane z nią obostrzenia, wprowadzane wiosną i jesienią 2020 r. miały negatywny wpływ na branżę gastronomiczną, której sytuacja finansowa jest bardzo niekorzystna.

Obawa przed niepewną przyszłością powoduje, iż większość firm przyjmuje tzw. strategię "przeczekania", bez jakichkolwiek nakładów finansowych na poprawę stanu technicznego. Ponadto celem utrzymania jakiegokolwiek produkcji przedsiębiorcy decydują się na ograniczenia w ilości zatrudnionych pracowników, co może mieć negatywne odzwierciedlenie w funkcjonowaniu placówek gastronomicznych.

Porównując wyniki działania PSSE w Gliwicach w rokiem poprzednim należy stwierdzić, że na znaczną mniejszą ilość przeprowadzonych kontroli w 2020 r. wynikowość na terenie miasta Gliwice uległa zmniejszeniu. W 2019 roku wynosiła 14% natomiast w 2020 r. 10 %, co świadczyć może o nieznaczej poprawie stanu techniczno-sanitarnego zakładów żywieniowo-żywnościowych.

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych dla miasta Gliwice za rok 2020

Analizę sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych i pasożytniczych w mieście Gliwice za rok 2020 przeprowadzono w oparciu o roczne sprawozdanie o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia, Mz-56. PIS w roku 2020 kontynuowała działalność w zakresie zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych.

W związku z wprowadzeniem od 20.03.2020 r. stanu epidemii PPIS w Gliwicach - poza działaniami statutowymi - otrzymał nowe obowiązki i uprawnienia, ukierunkowane na zapobieganie, przeciwdziałanie i zwalczanie wirusa SARS-CoV-2.

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych innych niż COVID-19 jest trudna do rzetelnej analizy, z uwagi na to, iż działania zarówno inspekcji sanitarnej jak i służby zdrowia skoncentrowane były na zwalczanie epidemii COVID-19. Ponadto wprowadzenie zakazów, nakazów, ograniczeń zmniejszyło możliwość kontaktów społecznych, co również mogło przełożyć się na zmniejszenie rozprzestrzeniania się innych chorób zakaźnych w populacji.

Od lutego 2020 r.. zgodnie z poleceniem ŚPWIS wprowadzono konieczność codziennego raportowania osób będących pod biernym nadzorem epidemiologicznym w związku z powrotem z obszarów wysokiego ryzyka występowania wirusa SARS-CoV-2, ze szczególnym uwzględnieniem osób powracających z Chin lub osób podróżujących z pasażerem podejrzanym o zakażenie SARS-CoV-2.

W związku z powyższym pracownicy Sekcji Epidemiologii zostali zobligowani do pełnienia całodobowych stacjonarnych oraz telefonicznych dyżurów i zarówno w dni robocze jak i dni ustawowo wolne od pracy. Nadzór epidemiologiczny polegał na 14-dniowej samoobserwacji oraz codziennym kontakcie telefonicznym z pracownikiem Sekcji Epidemiologii. Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, osoby powracające do Polski po dniu 15.03.2020 r. obejmowane były obowiązkiem odbycia kwarantanny. Decyzji administracyjnej organ pis nie wydawał.

W związku z rejestrowanymi pierwszymi od marca przypadkami zachorowań na COVID-19 działania organów pis ukierunkowane zostały przede wszystkim na zapobieganiu rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2. Działania w związku ze stwierdzeniem zachorowania na COVID-19 lub zakażenia SARS-CoV-2 polegały głównie na przeprowadzeniu wywiadu i objęciu nadzorem epidemiologicznym chorego na COVID-19, osób ze styczności oraz współzamieszkujących, zleceniach wykonania wymazów kontrolnych u chorego, prowadzeniu rejestrów osób zakażonych, chorych i poddanych obowiązkowi kwarantanny.

Ponadto od marca 2020 r dane osób zakażonych/chorych na COVID-19 zostały wprowadzane do ogólnopolskiego systemu teleinformatycznego EWP⁴.

System EWP umożliwił:

- ewidencję osób objętych kwarantanną w związku z wjazdem do Polski lub decyzją organów PIS oraz osób skierowanych do izolacji i hospitalizacji;
- wystawianie zleceń na testy w kierunku wirusa SARS-CoV-2, w tym przez organy PIS oraz lekarzom;
- udostępnianie zleceń organom pis celem wysłania do pacjenta tzw. karetki wymazowej oraz Mobilnym Punktem Pobrań;
- udostępnianie wykazu medycznych laboratoriów diagnostycznych wykonujących testy i przekazywanie im zleceń do realizacji testu i wpisania wyniku;
- udostępnianie wyników testów podmiotom zlecającym, w tym organom PIS i lekarzom,
- prezentowanie pacjentom na Internetowym Koncie Pacjenta (dalej: IKP) wyników testów oraz objęcia izolacją, w tym jej długości, z możliwością wygenerowania dokumentu potwierdzającego status pacjenta;
- udostępnianie danych podmiotom uprawnionym do dostępu do informacji tam gromadzonych;

Poza wprowadzaniem, edytowaniem danych w elektronicznym systemie EWP konieczne było:

prowadzenie ewidencji wydawanych decyzji o nałożeniu obowiązku odbycia kwarantanny przez osoby zakażone wirusem SARS-CoV-2 i osoby mające styczność z osobą zakażoną oraz decyzji o objęciu nadzorem epidemiologicznym,

- prowadzenie ewidencji osób zakażonych wirusem SARS-CoV-2 i osób mających styczność z osobą zakażoną oraz miejsc ich pobytu w trakcie kwarantanny, izolacji albo hospitalizacji,
- prowadzenie ewidencji osób, w stosunku do których podjęto decyzję o wykonaniu testu diagnostycznego w kierunku SARS-CoV-2,
- wystawianie zleceń na wykonanie testu w kierunku obecności wirusa SARS-CoV-2,
- prowadzenie nadzoru epidemiologicznego i kontroli realizacji przepisów określonych w ustawie o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 oraz rozporządzeniu w sprawie ograniczeń i nakazów.

Wszystkie osoby, u których stwierdzono zakażenie SARS-CoV-2 lub chore na COVID-19 podlegały nadzorowi epidemiologicznemu organów PIS, w związku z tym PPIS w Gliwicach do dnia 26.10.2020 r. wydawał decyzje administracyjne nakazujące poddanie się obowiązkowej izolacji,

---

⁴ Ewidencja Wjazdów do Polski. Aplikacja pierwotnie adresowana do monitorowania ruchu międzygranicznego. Zastosowanie rozszerzono do monitorowania oraz ograniczania możliwości rozprzestrzeniania się wirusa SARS-Cov-2.

a osobom z bezpośredniego kontaktu ze styczności z chorym oraz/lub współzamieszkującym wydawał decyzje administracyjne nakazujące poddanie się obowiązkowej kwarantannie. Dane osobowe ww. osób były codziennie przekazywane służbom mundurowym celem kontroli spełniania obowiązku izolacji/kwarantanny.

PPIS w Gliwicach do dnia 26.10.2020 wydał 14221 decyzji nakazujących pozostanie w obowiązkowej izolacji domowej lub poddanie się obowiązkowej kwarantannie.

Po dniu 26.10.2020 r. organy pis decyzji nie wystawiały.

Ponadto PPIS w Gliwicach wystawiał skierowania do izolatorium osobom, u których zdiagnozowano COVID-19, niewymagający hospitalizacji - którzy z różnych względów - nie mogą albo nie powinni odbywać izolacji w warunkach domowych. W tym przypadku opiekę nad pacjentem sprawował personel izolatorium.

Do dnia 02.09.2020 r. wszystkim osobom przebywającym w izolacji domowej/kwarantannie PPIS w Gliwicach zlecał wykonywanie kontrolnych badań genetycznych metodą PCR, celem ustalenia trwania okresu izolacji i uznania osoby chorej jako ozdrowieńca lub zakończenia kwarantanny. Wymazy u ww. grupy osób pobierane były zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz zaleceniami Krajowego Konsultanta w dziedzinie Chorób Zakaźnych i Głównego Inspektora Sanitarnego. Zlecenia na wykonanie wymazów osób będących pod nadzorem PPIS w Gliwicach, które podlegały obowiązkowi kwarantanny lub izolacji w warunkach domowych, były przekazywane do ŚPWIS drogą elektroniczną. Logistyka w zakresie wykonywania testów była koordynowana przez ŚPWIS. Badania wykonywane były w zależności od ustaleń i przepustowości laboratoriów.

Na terenie objętym nadzorem przez PPIS w Gliwicach funkcjonowały trzy karetki wymazowe (wymazobusy). Wykwalifikowane ekipy wymazobusów pobierały materiał biologiczny (wymazy z nosa i gardła) do badań PCR w domach osób przebywających w izolacji domowej/kwarantannie. PPIS w Gliwicach zaopatrywał ekipy wymazobusów w środki ochrony osobistej (maseczki, kombinezony, obuwie jednorazowe) a także jednorazowe zestawy do poboru materiału biologicznego, które były udostępniane z zasobów Wojewody Śląskiego.

Jednocześnie w ramach prowadzonych działań PPIS w Gliwicach kierował do izolatorium osoby, u których zakażenie SARS-CoV-2, niewymagające hospitalizacji – które z różnych względów – nie mogły albo nie powinny odbywać izolacji w warunkach domowych. W tym przypadku opiekę nad pacjentem sprawował personel izolatorium.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i strategią walki z pandemią COVID-19 po 03.09.2020 r. lekarze podstawowej opieki zdrowotnej przejęli opiekę nad pacjentami skierowanymi na izolację domową w związku z zakażeniem koronawirusem.

Pod nadzorem epidemiologicznym organów PIS pozostawały jedynie osoby współzamieszkujące i osoby ze styczności z chorym.

Ustawodawca określił, że jeżeli u pacjenta nie wystąpiły objawy infekcji, izolacja kończy się automatycznie w 10 dniu od daty wykonania testu, na podstawie którego został skierowany na izolację w warunkach domowych. W przeciwnym wypadku, czas trwania izolacji wynosi minimum 13 dni od daty pojawienia się objawów, przy czym ostatnie trzy dni muszą być bezobjawowe. Jeśli zajdzie konieczność przedłużenia izolacji domowej, lekarz POZ za pośrednictwem aplikacji gabinet.gov.pl przesyła udostępniony formularz z informacjami o pacjencie i terminie przedłużenia izolacji.

W związku z rozprzestrzenianiem się koronawirusa w kopalniach węgla kamiennego zaszła konieczność podjęcia dodatkowych działań profilaktycznych mających na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się koronawirusa wśród górników. W związku z zaistniałą sytuacją do dyrekcji kopalń wystosowano pismo nakazujące podjęcie działań zapobiegawczych i wdrożenie stosownych procedur w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2.

Ponadto od maja 2020 r. rozpoczęły się badania przesiewowe pracowników kopalń. Ekspertyza molekularno-genetyczna materiału biologicznego w ramach badań przesiewowych przeprowadzana była w laboratoriach na terenie Polski. Stwarzało to duże trudności w identyfikacji osób, u których uzyskano wynik pozytywny (brak pełnych danych osobowych, błędne dane osobowe). Dane teleadresowe osób z wynikiem dodatnim potwierdzano zgodnie z właściwością miejscową u przedstawicieli kopalń, co skutkowało licznymi problemami i opóźnieniami w przeprowadzaniu wywiadów epidemiologicznych, obejmowaniu nadzorem epidemiologicznym, tym samym zleceniu badań kontrolnych.

Ponadto pracownicy kopalń mieszczących się na terenie działalności PPIS w Gliwicach tj. PGG S.A. oraz JSW S.A. zostali przebadani w kierunku obecności koronawirusa. Wynikiem dopuszczenia do pracy było uzyskanie dwóch negatywnych wyników testu.

Pracownicy PGG S.A. Oddziału Kopalni Sośnica zostali poddani genetycznym testom wymazowym. Natomiast pracownicy kopalni KWK Knurów-Szczygłowice JSW S.A. zostali poddani immunochromatycznym testom kasetkowym 2019-nCoV IgG/IgM, w przypadku uzyskania wyniku dodatniego osoby te były kierowane do wykonania testów genetycznych.

W wyniku przeprowadzonych badań przesiewowych potwierdzono zakażenie u górników z objawami chorobowymi, a także stwierdzano bezobjawowe nosicielstwo zarówno wśród pracowników kopalń jak i wśród członków ich rodzin.

Ogółem wykonano 3641 badań u pracowników kopalni grupy PGG, z czego uzyskano u 416 wyników pozytywnych w kierunku wirusa SARS-CoV-2.

Od 16 września 2020 r. ustawodawca wprowadził zmiany skutkujące koniecznością potwierdzenia braku zakażenia koronawirusem przed rozpoczęciem turnusu leczenia uzdrowskiego lub rehabilitacji uzdrowskiej oraz przed przyjęciem do placówek opieki długoterminowej (hospicja, ZOL, DPS, itp.). Na podstawie danych otrzymanych z w/w placówek PPIS wystawiał zlecenie wykonania badania w EWP wraz z podaniem sugerowanej daty pobrania wymazu. Pacjent ze skierowaniem do właściwej placówki, jeśli nie jest niesamodzielny, jest uprawniony do uzyskania dostępu do karetki wymazowej, która przyjeżdża do domu i pobiera wymaz w warunkach domowych. Wymaz jest zawożony przez karetkę do laboratorium, które ma podpisaną umowę z wojewódzkim oddziałem NFZ. Informacje o wyniku badania laboratorium wpisuje do EWP. Jest on widoczny w systemie informatycznym EWP oraz dla pacjenta w IKP. Test winien być przeprowadzony nie wcześniej niż na 6 dni przed wyznaczonym terminem przyjęcia.

Mając na uwadze usprawnienie procesu wykonania testów w kierunku obecności wirusa SARS-CoV-2 osobom niesamodzielnym w celu zapewnienia przedmiotowej grupie pacjentów dostępu do punktów mobilnych zespołów karetek wymazowych PPIS w Gliwicach przesłał do wszystkich POZ-ów objętych nadzorem PPIS w Gliwicach pisma zawierające algorytm proponowanego postępowania w celu zapewnienia realizacji przedmiotowego działania. W piśmie wskazano odrębny adres e-mail, na który lekarze POZ-ów winni zgłaszać potrzeby wysłania karetki wymazowej. Realizacja zleceń przez mobilne zespoły karetek wymazowych odbywa się w ciągu 24h.

W związku z trwającą pandemią COVID-19 na terenie miasta Gliwice odnotowano liczne ogniska epidemiczne SARS-CoV-2. W związku z powyższym PPIS w Gliwicach przeprowadzał dochodzenie epidemiologiczne mające na celu, ustalenie liczby osób narażonych na zakażenie oraz trybu postępowania celem przecięcia dróg szerzenia się zakażenia.

Ogniska wystąpiły w 10 oddziałach szpitalnych mieszczących się na terenie 3 szpitali. Ogółem w wyniku zakażenia szpitalnego wyniki dodatnie w kierunku SARS-CoV-2 uzyskano od 121 osób w tym 63 pacjentów hospitalizowanych w związku z innymi jednostkami chorobowymi oraz 58 osób z personelu medycznego, 214 osób było narażonych na zakażenie.

Na terenie miasta Gliwice zarejestrowano również 6 ognisk epidemicznych wywołanych wirusem SARS-CoV-2, w placówkach oświatowych w tym 5 w przedszkolach i 1 szkole ponadpodstawowej. Osoby dodatnie poddane były izolacji w warunkach domowych. Ogółem na terenie miasta Gliwice w ogniskach epidemicznych w placówkach oświatowych badaniami wirusologicznymi potwierdzono 31 zakażeń/zachorowań na COVID-19, a 341 osób było narażonych na zakażenie.

Zarejestrowano również 6 ognisk epidemicznych w zakładach pracy, mieszczących się na terenie miasta Gliwice (VLASSENROOT sp. z o.o. Gliwice, Urząd Miasta Gliwice, Komenda Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Gliwicach, Gliwicki Klub Sportowy PIAST, Feniks V sp. z o.o., firma PHU JANTAR). Ogółem na terenie miasta Gliwice, w związku z wystąpieniem ognisk epidemicznych w zakładach pracy, nadzorem epidemiologicznym objęto 102 osoby, w tym 28 osób chorych na COVID-19, 74 osoby z styczności z chorymi.

Ponadto na terenie miasta Gliwice odnotowano 5 ognisk epidemicznych zakażenia SARS-CoV-2 w placówkach całodobowej opieki (3 ogniska w placówkach ZOL, 2- ogniska w placówkach DPS). Ogółem zakażonych wirusem SARS-CoV-2 było 249 osób w tym 91 pensjonariuszy oraz 158 osób z personelu. Narażone na zakażenie były 492 osoby. Odnotowano 21 zgonów, gdzie jedną z przyczyn było zachorowania na COVID-19, 18 osób wymagało leczenia szpitalnego.

Jednocześnie w/w placówkach przeprowadzano badania przesiewowe wśród personelu oraz pensjonariuszy. Ogółem wykonano 2725 wymazów na obecność koronawirusa, w tym wykonano 274 wymazy u osób przed przyjęciem do placówki.

W 2020 r. w mieście Gliwice odnotowano **5627** potwierdzonych przypadków zakażenia SARS-CoV-2. U wszystkich osób zakażenie zostało potwierdzone badaniem genetycznym real-time PCR. Hospitalizacji wymagało 110 osób w oddziałach zakaźnych lub jednoimiennych. Ogółem na terenie działalności PPIS w Gliwicach odnotowano 259 zgonów, gdzie jedną z przyczyn zgonu był COVID-19. Najwięcej zgonów odnotowano u osób po 60 r.ż, większość osób cierpiała na przewlekłe choroby współistniejące, w tym choroby układu krążenia, choroby metaboliczne, choroby nowotworowe.

W ramach prowadzonych działań pracownicy PSSE w Gliwicach z udziałem przedstawicieli Policji wizytowali również podmioty działające w galeriach handlowych pod kątem przestrzegania obostrzeń, nakazów i zakazów ustanowionych przez prawodawcę, tj. limitu osób przypadających na powierzchnię obiektu, zapewnienia i stosowania środków do dezynfekcji rąk i powierzchni, przestrzegania obowiązku zakrywania ust i nosa, zapewnienia wywieszonych informacji odnośnie postępowania w okresie epidemii. Pracownicy PSSE w Gliwicach ogółem przeprowadzili 976 wizji.

W ramach współpracy pomiędzy PIS a Inspekcją Weterynaryjną, w przypadku wystąpienia lub podejrzenia COVID-19, u ludzi zawodowo opiekujących się zwierzętami, tj. pracowników gospodarstw rolnych, gospodarstw handlowych, pracowników ogrodów zoologicznych zobowiązano PPIS do przekazywania właściwemu Powiatowemu Inspektorowi Weterynaryjnemu stosownych informacji dotyczących transmisji zakażenia z człowieka na zwierzęta. W zakresie relacji człowiek-zwierzę istotne jest zachowanie szczególnych środków ostrożności. Miało to na celu przyczynić się do wzrostu bezpieczeństwa zdrowotnego.

Systematyczna analiza zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne umożliwia wdrożenie działań przeciwepidemicznych i zwiększenie zdrowotnego bezpieczeństwa mieszkańców.

W 2020 r. ogółem przeprowadzono 41076 wywiadów epidemiologicznych. W 2019 r. przeprowadzono 2248 wywiadów epidemiologicznych. Zwiększona ilość wywiadów była spowodowana działaniami w związku ze stanem epidemii. Na terenie działalności PPIS w Gliwicach odnotowano 274 zgonów z czego 85% zastanowią zgony z powodu zakażenia SARS-CoV-2, ponadto odnotowano zgony z powodu zakażenia Clostridium difficile oraz zachorowania na gruźlicę.

Na terenie miasta Gliwice stale prowadzony jest aktywny nadzór nad ostrymi porażeniami wiotkimi, które są poddawane diagnostyce wirusologicznej w ramach nadzoru epidemiologicznego oraz w celu wykluczenia wirusa polio. Nadzór polega na telefonicznym cotygodniowym kontakcie z oddziałami neurologii ze szczególnym uwzględnieniem oddziałów neurologii dziecięcej a w przypadku podejrzenia zachorowania pobierania i przesyłania do badań laboratoryjnych do Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu (NIZP-PZH) próbek kału. Od lat nie odnotowano żadnego przypadku zachorowania na Ostre Porażenie Wiotkie (OPW).

Na poprawę zgłaszalności chorób zakaźnych niewątpliwie ma wpływ porozumienie ramowe zawarte pomiędzy ŚPWIS i NFZ.

PPIS w Gliwicach co kwartał otrzymuje informacje dotyczące liczby chorób zakaźnych zgłaszanych przez zakłady opieki zdrowotnej do NFZ. Powyższe dane są wnikliwie analizowane i porównywane z liczbą chorób zakaźnych zgłaszanych przez poszczególne zakłady opieki zdrowotnej do PSSE w Gliwicach.

W związku z powyższym do kierowników poszczególnych zakładów opieki zdrowotnej, w których stwierdzono niezgodności w liczbie chorób zakaźnych zgłoszonych do NFZ i PSSE w Gliwicach są wysyłane pisma wnoszące o sprostowanie powstałych nieścisłości.

W związku z zagrożeniem dla zdrowia publicznego związanym ze stosowaniem nowych narkotyków tzw. dopalaczy PPIS w Gliwicach sprawuje bieżący nadzór nad zatruciami środkami zastępczymi. Na podstawie informacji przekazywanych z placówek służby zdrowia sporządzane są dwutygodniowe raporty o zatruciach, hospitalizacjach oraz zgonach spowodowanych środkami zastępczymi co pozwala na monitorowanie i możliwość szybkiego reagowania na wzrost liczby przypadków zatruc środkami zastępczymi. Przedmiotowe informacje są również wprowadzane do ogólnopolskiego Sytemu Monitorowania Informacji o Dopalaczach. Na terenie miasta Gliwice w 2020 r.. odnotowano 18 przypadków zatruc środkami zastępczymi.

Podsumowując

Z grupy chorób zakaźnych objętych w Polsce zgłaszaniem należy przede wszystkim zwrócić uwagę na sytuację epidemiologiczną chorób podlegających szczepieniom ochronnym w tym przeciwko COVID-19 a także chorób przenoszonych poprzez naruszenie ciągłości tkanek.

Ustabilizowanie sytuacji epidemiologicznej może być osiągnięte w przyszłości pod warunkiem:

- kontynuowania szczepień ochronnych
- realizacji programu eradykacji poliomyelitis i eliminacji odry
- zwrócenia uwagi na wczesne wykrywanie chorych i zakażonych, ich zgłaszanie i rejestracje umożliwiające szybkie podjęcie postępowania leczniczego i przeciwepidemicznego – zwłaszcza dotyczy to chorób rzadko występujących lub tych, które mogą być zawleczone do Polski
- zwiększenie dostępu do badań diagnostycznych – określenie czynnika etiologicznego choroby, która ma wpływ nie tylko na postępowanie terapeutyczne, ale także na profilaktykę przeciwepidemiczną.

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie poszczególnych chorób zakaźnych

Dane epidemiologiczne dotyczące występowania wybranych chorób zakaźnych na terenie miasta Gliwice zostały przedstawione w formie tabelarycznej [tab.1].

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w 2019 r.	Liczba zachorowań w 2020 r.
Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	180	68
Wirusowe zakażenia jelitowe	125	34
Gruźlica	48	35
Odra	4	0
<i>Streptococcus pneumoniae</i>	1	2
Krztusiec	1	0
<i>Neisseria meningitidis</i>	0	0
WZW A	0	2
Bakteryjne zakażenia jelitowe	43	30
WZW B	8	2
Różyczka	3	0
<i>Streptococcus pyogenes</i>	59	29
Inne Neuroinfekcje	9	0
WZW C	7	1
Świnka	6	2
Salmonelozы	27	8
Borelioza	32	16
Płonica	98	28
Ospa wietrzna	320	220
Grypa	24927	15183

tab.1. Liczba zachorowań oraz zapadalność na choroby zakaźne podlegające zgłoszeniom w ramach nadzoru epidemiologicznego w 2019 r. i 2020 r. w Gliwicach

ZATRUCIA POKARMOWE I ZAKAŻENIA JELITOWE

Zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią ważny wskaźnik stanu higieny żywności, zarówno jeśli chodzi o jej przygotowanie, transport i składowanie, jak i higienę przyrządzania i spożywania potraw. W ostatnich latach zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią nadal poważny problem zdrowia publicznego, mimo obserwowanej w tym zakresie poprawy.

Biegunki i zatrucia pokarmowe stanowią nadal istotną przyczynę chorobowości u dzieci do lat dwóch. W większości przypadków były one spowodowane zakażeniami wirusowymi zwłaszcza rotawirusami.

Dominują tutaj zatrucia pokarmowe i zakażenia żołądkowo – jelitowe w tym wirusowe, bakteryjne i nie określone oraz biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu. Główną przyczyną bakteryjnych zatruc pokarmowych w analizowanym czasie były zakażenia wywołane odzwierzęcymi pałeczkami *Salmonella*.

Głównym problemem w zakresie zatruc i zakażeń pokarmowych jest niedodiagnozowanie. Laboratoryjne badania diagnostyczne są przeprowadzane głównie w sytuacji, gdy osoba chora jest hospitalizowana bądź leczona ambulatoryjnie a objawy, pomimo wdrożonego leczenia, utrzymują się nadal. Natomiast osoby z nieżytem żołądkowo-jelitowym leczone ambulatoryjnie o łagodnym przebiegu nie są kierowane na badania laboratoryjne kału.

W związku z powyższym ok. 59% wszystkich zatruc i zakażeń pokarmowych stanowią biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, w których nie przeprowadzono odpowiednich badań diagnostycznych celem ustalenia etiologii zachorowania.

Biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu

Biegunka w szczególności u dzieci może powodować poważne konsekwencje zdrowotne - odwodnienie organizmu i zaburzenia metaboliczne. Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu zwykle nie są potwierdzane badaniami bakteriologicznymi i stanowią one poważną słabość nadzoru epidemiologicznego. Na ogół zachorowania mają łagodny przebieg o czym świadczy niewielki odsetek hospitalizacji, w związku z tym chorzy leczeni są ambulatoryjnie, a badania diagnostyczne nie są wykonywane.

W 2020 r. zarejestrowano 68 zachorowań, w tym 6 dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano 4 osoby, nie odnotowano hospitalizacji u dzieci do lat 2.

W 2019 r. odnotowano 180 przypadków biegunek, w tym 28 dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano 21 osób, w tym 10 dzieci.

Wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe

Poważny problem epidemiologiczny i terapeutyczny stanowią wirusowe zakażenia jelitowe w okresie niemowlęcym i wczesnodziecięcym objawiające się najczęściej w postaci ostrej biegunki. Głównym czynnikiem etiologicznym wirusowych infekcji jelitowych są zakażenia rotawirusowe. Rotawirusy zakażają głównie dzieci przed 5 rokiem życia, nawet w krajach rozwiniętych, gdzie poziom higieny jest relatywnie wysoki. Infekcje rotawirusowe stanowią nie tylko poważny problem zdrowotny, ale również społeczno-ekonomiczny.

Ze względu na wysoką zapadalność koszty leczenia są wysokie, a choroba dziecka to nie tylko koszty medyczne, ale również absencja rodzica w pracy. Do rozwiązania problemu infekcji rotawirusowych może przyczynić się wprowadzenie od 2021r obowiązkowych szczepień p/rotawirusom. W 2020 r. przeciwko rotawirusom zaszczepiono 898 dzieci, w 2019 r przeciwko rotawirusom zaszczepiono 672 dzieci.

W 2020 r. odnotowano 34 przypadki, w tym 19 dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano ogółem 27 osób, w tym 18 dzieci do lat dwóch.

W 2019 r. zarejestrowano 125 zachorowań na wirusowe zakażenie jelitowe, w tym 53 dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano ogółem 105 osób, w tym 52 dzieci do lat dwóch.

Ponad połowę wszystkich zachorowań stanowią zachorowania wywołane przez rotawirusy. W 2020 r. 20 zachorowań wywołanych było przez rotawirusy, 6 zachorowań przez norowirusy, 2 zachorowania wywołane przez adenowirusy a 6 zachorowań sklasyfikowano jako wirusowe zakażenia jelitowe inne określone i nie określone. Na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy zachorowały głównie dzieci w wieku od 0 do 4 lat, które nie były szczepione przeciwko rotawirusom.

Salmonelozy

Najczęstszym źródłem zakażeń pałeczkami *Salmonella* były skażone, jaja i produkty je zawierające, mięso drobiowe, wołowe. Głównym powodem występowania chorobotwórczych drobnoustrojów w spożywanej żywności była nieodpowiednia obróbka termiczna, brak dbałości o higienę przygotowania potraw, niewłaściwe warunki przechowywania żywności, w tym nieprzestrzegania warunków chłodzenia.

W 2020 r. odnotowano 8 zachorowań na zatrucie pokarmowe wywołane pałeczkami *Salmonella*, z czego 6 osób wymagało hospitalizacji. Zachorowało 3 mężczyzn i 5 kobiet.

W 2019 r. odnotowano 27 zachorowań na zatrucie pokarmowe wywołane pałeczkami *Salmonella*, z czego 12 osób wymagało hospitalizacji.

Podobnie jak w latach ubiegłych najczęstszym czynnikiem etiologicznym była *Salmonella* z gr. *D enteritidis* i stanowiła ponad 99% wszystkich zachorowań. Zachorowania wystąpiły głównie w okresie od lipca do września.

W ramach działań przeciwepidemicznych nadzorem epidemiologicznym objęto 23 osób ze styczności z chorymi, w wyniku czego wykryto 1 osobę z bezobjawowym nosicielstwem pałeczek *Salmonella*.

Bakteryjne zakażenia jelitowe

W 2020 r. odnotowano 30 przypadków bakteryjnych zakażeń jelitowych. Wszystkie zachorowania były wywołane przez *Clostridium difficile*.

W 2019 r. zarejestrowano 43 przypadki bakteryjnych zakażeń jelitowych w tym 41 wywołanych przez *Clostridium difficile*, 1 wywołane przez *Campylobacter jejuni* oraz 1 zachorowanie na nieokreślone zakażenia jelitowe.

Kolonizacja *Clostridium difficile* jest szczególnie częsta w warunkach szpitalnych.

Odnotowano 9 zgonów, których jedną z przyczyn było zakażenie wywołane *Clostridium difficile*.

Zachorowania wywołane przez *Clostridium difficile* wystąpiły głównie u osób starszych obciążonych innymi jednostkami chorobowymi poddawanych długotrwałej antybiotykoterapii.

Zakażenia najczęściej występują u chorych leczonych przeciwbakteryjnie lub przeciwnowotworowo w ciągu 8 tygodni poprzedzających wystąpienie objawów. Podeszły wiek chorego jest najważniejszym czynnikiem rozwoju objawowego zakażenia a także ciężkiego i powikłanego przebiegu choroby. Ponadto istotnymi czynnikami są: czas trwania leczenia szpitalnego oraz kontakt z innymi osobami zakażonymi *Clostridium difficile* w przebiegu hospitalizacji.

WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY (WZW)

Ważny problem zdrowia publicznego stanowią wirusowe zapalenia wątroby. Ze względu na przewlekły charakter tych zakażeń liczba osób zakażonych wirusami zapalenia wątroby stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego oraz narastający problem związany z leczeniem ciężkich powikłań.

Jednakże spośród wirusowych zapaleń wątroby najpoważniejszy problem epidemiologiczny stanowi WZW typu C przeciw któremu nie ma skutecznej szczepionki.

Wirusowe zapalenie wątroby typu B

W 2020 r. zarejestrowano 2 przypadki zachorowań na przewlekłe WZW typu B.

W 2019 r. odnotowano 8 przypadków przewlekłego WZW typu B.

Ostrych przypadków nie zanotowano.

Zachorowania wystąpiły tylko wśród osób dorosłych, żadna z osób nie była zaszczepiona przeciwko WZW B. Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż większość chorych korzystało z usług medycznych związanych z naruszeniem ciągłości tkanek. Osoby ze styczności z chorymi na WZW B zostały objęte nadzorem epidemiologicznym oraz skierowane pod nadzór lekarski celem zaszczepienia przeciwko WZW B. Nie odnotowano zachorowań u pracowników

służby zdrowia. Wpływ na zapadalność na WZW B ma przede wszystkim wprowadzenie do Programu Szczepień Ochronnych obowiązkowych szczepień przeciwko WZW typu B.

Wirusowe zapalenie wątroby typu C

W 2020 r. odnotowano 1 zachorowanie. W 2019 r. zarejestrowano 7 przypadków zachorowań.

Z uwagi na brak metod zapobiegania zakażeniom HCV w drodze szczepień ochronnych, szerzeniu się zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C można zapobiec jedynie w drodze działań nieswoistych polegających na wdrożeniu i utrzymaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywania świadczeń zdrowotnych oraz zabiegów o charakterze niemedyceznym przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek.

WZW typu C pozostaje poważnym problemem zdrowia publicznego, dlatego konieczne jest dalsze usprawnianie działań profilaktycznych, edukacyjnych zmierzających do poprawy bezpieczeństwa procedur medycznych i równoległe do poprawy wykrywania wcześniej nabytych zakażeń.

Wirusowe zapalenie wątroby typu A

W 2020 r. odnotowano 2 przypadki zachorowań na WZW A. Zachorowały 2 kobiety, 13 i 39-letnia. Z objawami zażółcenia białkówek oczu, żółtaczką skóry, odbarwionym stolcem i ciemnym moczem, z wysokimi wskaźnikami ALAT i AspAT chorych skierowano do oddziału zakaźnego. Z przeprowadzonego dochodzenia epidemiologicznego ustalono, że w/w nie przebywały w krajach endemicznego występowania WZW typu A ani nie miały kontaktu z osobami chorymi. Źródła zakażenia nie ustalono.

W 2019 r. nie zarejestrowano zachorowań.

NEUROINFEKCJE i CHOROBY INWAZYJNE

Zakażenia ośrodkowego układu nerwowego stanowią istotny problem współczesnej medycyny. Zapalenia opon i mózgu, szczególnie bakteryjne są chorobami często zagrażającymi życiu i wiążą się z licznymi powikłaniami i następstwami pochorobowymi. Wczesna diagnostyka i tym samym prawidłowe leczenie farmakologiczne ma kluczowe znaczenie dla dalszych losów chorego.

W **2020 r.** nie zarejestrowano zachorowań na neuroinfekcje.

W **2019 r.** zarejestrowano **9** zachorowań na neuroinfekcje, w tym **2** zachorowania o etiologii bakteryjnej, **5** zachorowań o etiologii wirusowej, w pozostałych **2** przypadkach etiologii nie ustalono.

Ponadto odnotowano **1** przypadek inwazyjnej choroby pneumokokowej.

Inwazyjna choroba pneumokokowa

Do najczęstszych chorób inwazyjnych wywoływanych przez *Streptococcus pneumoniae* należą: zapalenie płuc, sepsa i zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych.

Na inwazyjną chorobę pneumokokową w 2020 r. zachorowały 2 osoby. Na inwazyjną chorobę pneumokokową w 2019 r. zachorowała 1 osoba.

	2020	2019
Zapalenie Opon/mózgu	-	-
Posocznica	2	1
Zapalenie płuc	-	-

tab.2 Zachorowania na inwazyjną chorobę pneumokokową

- Na posocznicę pneumokokową płuc zachorowało 2 mężczyzn. 47-letni mężczyzna w stanie ciężkim z objawami niewydolności oddechowej, gorączką 39st.C., osłabieniem i dusznościami był hospitalizowany w szpitalu miejskim. Badanie w ośrodku referencyjnym potwierdziło zakażenie *Streptococcus pneumoniae*. Chory po kilkugodzinnej hospitalizacji zmarł.

73-letni mężczyzna z gorączką 39st.C, osłabieniem, wybroczynami na całym ciele, był hospitalizowany w szpitalu miejskim. W ośrodku referencyjnym z posiewu krwi wyhodowano *Streptococcus pneumoniae*. Po wdrożonej antybiotykoterapii po kilkunastodniowej hospitalizacji chory wypisany do domu.

CHOROBA Z LYME

W 2020 r. odnotowano 16 przypadków boreliozy. W oddziałach chorób zakaźnych hospitalizowano 1 osobę. Zachorowało 8 kobiet i 8 mężczyzn. Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż częstym terenem ekspozycji są ogródki przydomowe, parki miejskie i alejki spacerowe. Najwięcej zachorowań odnotowano wśród rencistów i emerytów, co jest związane z częstszym przebywaniem na terenach zielonych.

Do największej liczby ukąszeń przez kleszcze dochodzi w miesiącach wiosennych i letnich. Wszystkie osoby chore poddane były antybiotykoterapii.

W 2019 r. zarejestrowano 32 zachorowań. W oddziałach chorób zakaźnych hospitalizowano 3 osoby.

GRUŻLICA

Pomimo spadku ilości zachorowań na gruźlicę stanowi ona poważny problem dla zdrowia publicznego. Czynnikiem ryzyka szerzenia się gruźlicy oraz pojawiania się groźnego dla zdrowia zjawiska lekooporności są przede wszystkim:

- przerywanie leczenia gruźlicy
- prowadzenie leczenia gruźlicy bez mikrobiologicznej weryfikacji lekooporności prątków gruźliczych
- stosowanie leczenia przeciwprątkowego niezgodnie z zaleceniami.

Pomimo obserwowanej wysokiej zapadalności osób starszych o niskim statusie społecznym i niedostatecznych warunkach bytowych odnotowuje się również zachorowania wśród osób młodych pracujących zawodowo. Osoby te często lekceważą swój stan zdrowia, nie korzystają z porad lekarskich i zwolnienia lekarskiego w obawie przed utratą pracy.

Gruźlica jest chorobą zakaźną, wielonarządową atakującą wszystkie narządy i tkanki ze szczególną predyspozycją do układu oddechowego.

Pomimo obowiązywania przepisów prawnych nakładających na osoby chore na gruźlicę obowiązek leczenia oraz obowiązek leczenia szpitalnego osób chorych na gruźlicę prątkującą istnieje poważny problem, jakim jest przerwanie przez chorego kontynuacji leczenia ambulatoryjnego po leczeniu szpitalnym.

Osoby, które przerwały leczenie stanowią poważne zagrożenie dla otoczenia, co tym samym prowadzi to do lekooporności. Natomiast lekooporność jest przyczyną utrudnionego leczenia, co może być przyczyną przedwczesnego zgonu.

W latach 2016-2020 zarejestrowano następującą liczbę chorych:

Rok	Liczba chorych
2016	51
2017	47
2018	41
2019	48
2020	35

Ponad 90% wszystkich zachorowań stanowiła gruźlica układu oddechowego. Ponadto odnotowano 1 przypadek gruźliczej obwodowej limfadenopatii, oraz 3 przypadki gruźlicy prosówkowej.

Mężczyźni chorują 7-krotnie częściej niż kobiety. Zachorowało 31 mężczyzn i 4 kobiety. Najwięcej zachorowań wystąpiło u mężczyzn w wieku średnim i podeszłym. Zapadalność na gruźlicę wzrasta z wiekiem. Najwyższa zapadalność rejestrowana jest wśród osób w wieku 50-69 lat.

Większa zapadalność na gruźlicę u mężczyzn może wynikać z częstszego występowania u nich czynników ryzyka reaktywacji gruźlicy. Takim czynnikiem jest m.in. palenie papierosów, alkohol, niehigieniczny tryb życia.

Wszyscy chorzy byli hospitalizowani w oddziałach chorób płuc. Osoby z kontaktu z chorym obejmowane są nadzorem epidemiologicznym i kierowane pod nadzór lekarski celem wykonania profilaktycznych badań.

W 2020 r. odnotowano 6 przypadków wznowy choroby. Odnotowano 2 zachorowania wśród osób bezdomnych. Zarejestrowano 3 zgony z powodu gruźlicy prosówkowej. Zgon jest najczęstszą przyczyną zbyt późnego wykrycia choroby lub przerwania leczenia przez chorego, nie przyjmowanie środków farmakologicznych oraz braku współpracy chorego z lekarzem.

CHOROBY WENERYCZNE

W roku 2020 r. odnotowano 2 zachorowania na kiłę.

W roku 2019 r. zarejestrowano 6 przypadków zachorowań na kiłę oraz 1 przypadek rzeżączki.

Problemem w prowadzeniu skutecznych działań profilaktycznych chorób wenerycznych jest fakt, iż chorzy nie ujawniają personaliów swoich partnerów seksualnych i często nie informują ich o konieczności zgłoszenia się do lekarza.

Niekorzystny wpływ na sytuację epidemiologiczną ma wpływ niski poziom świadomości zdrowotnej oraz łatwy dostęp do usług seksualnych.

CHOROBY WIEKU DZIECIĘCEGO

Do najczęściej rejestrowanych chorób wieku dziecięcego jest: ospa wietrzna, płonica, świnka, różyczka i krztusiec.

Najwięcej zachorowań odnotowano na ospę wietrzną, która stanowiła największy odsetek wśród wszystkich zarejestrowanych chorób wieku dziecięcego.

Ospa wietrzna

Ospa wietrzna jest ostrą chorobą zakaźną o bardzo wysokiej zaraźliwości. Z tego względu najbardziej podatną na zachorowanie populacją są dzieci zwłaszcza przebywające w zbiorowiskach np. przedszkolach i szkołach. Najwięcej zachorowań wystąpiło u dzieci i młodzieży do 15 r życia.

Od 2002 r. obowiązują zalecenia stosowania szczepień przeciw ospie wietrznej. Na terenie miasta Gliwice zaszczepiono 712 dzieci.

Szczepienia te nie są finansowane z budżetu państwa, a dość wysoki koszt szczepionki powoduje, że rodzice nie decydują się na szczepienie za wyjątkiem dzieci z grup ryzyka oraz dzieci uczęszczających do żłobków.

W 2020 r. odnotowano 220 zachorowań na ospę wietrzną.

W 2019 r. zarejestrowano 320 przypadków ospy wietrznej.

Liczba zachorowań uległa spadkowi. Zapadalność jest porównywalna u mężczyzn i u kobiet. Największą zapadalność odnotowano u dzieci w wieku od 1 do 9 lat. Najwięcej zachorowań odnotowuje się w miesiącach jesienno-zimowych. Zachorowania przebiegały łagodnie, nie odnotowano powikłań pochorobowych. Wystąpiły one głównie u dzieci nie szczepionych przeciwko ospie.

Płonica

Płonica jest chorobą bakteryjną, przeciwko której nie ma szczepionki.

W 2020 r. odnotowano 28 zachorowań. W 2019 r. zarejestrowano 98 przypadków.

Zachorowania mają charakter łagodny, nie odnotowano przypadków wymagających hospitalizacji.

Najwięcej zachorowań wystąpiło u dzieci przebywających w zbiorowiskach społecznych tj. przedszkola, szkoły, głównie w przedziale wiekowym 3-8 lat. Największą liczbę zachorowań odnotowano w I półroczu.

Sytuacja epidemiologiczna odry, świnki i różyczki jest uwarunkowana poprzez prowadzone obowiązkowe szczepienia ochronne przeciw w/w chorobom.

Odra i różyczka zostały objęte przez WHO programem eliminacyjnym.

Wprowadzenie od 1975 r. szczepienia przeciw odrze, od 1988r szczepienia dziewczynek w 13 roku życia przeciw różyczce, od 2004r szczepienia szczepionką skojarzoną MMRII przeciw odrze, śwince i różyczce oraz od 2006r dawki przypominającej wraz z wysokim odsetkiem zaszczepienia dzieci spowodowało znaczny spadek zapadalności dzieci na ww. choroby.

Odra

W 2020 r. nie zarejestrowano przypadków zachorowań na odrę.

W 2019 r. odnotowano 4 przypadki zachorowań na odrę.

Świnka

Zapadalność na świnkę w ostatnich 5-latach utrzymuje się na relatywnie niskim poziomie.

W 2020 r. odnotowano 2 zachorowania. Zachorowała 1 kobieta wieku 63lat i 15-latek. Kobieta nie była szczepiona szczepionką skojarzoną przeciwko śwince. Chłopiec był zaszczepiony w schemacie 2-dawkowym.

W 2019 r., zarejestrowano 6 przypadków świnki.

Różyczka

w 2020 r. nie zarejestrowano zachorowań na różyczkę. W 2019 r. odnotowano 3 przypadki.

Błonica tężec krztusiec

Sytuację epidemiologiczną błonicy, tężca i krztuśca określają systematycznie od lat prowadzone szczepienia ochronne, których wykonawstwo na terenie Gliwic ocenia się jako dobre.

Podanie wszystkich dawek szczepionki przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi, zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień i utrzymanie wysokiego odsetka zaszczepienia przyczynia się do skutecznego zwalczania tych chorób.

W ostatnich 5 latach nie odnotowuje się zachorowań na błonicę i tężec.

Krztusiec

Krztusiec jest bakteryjną chorobą zakaźną wywoływaną przez pałeczkę krztuśca *Bordetella pertusis*. Choroba przenosi się drogą oddechową i jest bardzo zaraźliwa w szczególności dla osób nieuodpornionych. W przypadku krztuśca niezwykle istotnym zjawiskiem jest stopniowa utrata odporności u osób, które wcześniej ją już nabyły.

Sytuacja epidemiologiczna krztuśca na przestrzeni ostatnich lat uległa istotnym zmianom.

W **2020 r.** nie zarejestrowano zachorowań na krztusiec, w **2019 r.** odnotowano 1 zachorowanie.

Rok	Liczba zachorowań na krztusiec
2014	2
2015	6
2016	7
2017	0
2018	0
2019	1
2020	0

GRYPA

Grypa i jej powikłania w układzie krążenia i oddychania powodują duże straty ekonomiczne, związane z absencją chorobową. Walka z gripą nie jest łatwa z uwagi na rozsianie źródeł zakażenia, występowanie postaci poronnych choroby oraz wysokiej zjadliwości wirusa.

Upowszechnienie szczepień przeciwko grypie umożliwia zmniejszenie szerzenia się zakażeń wirusem grypy, wpływając na obniżenie poziomu kosztów, jakie państwo ponosi w związku z leczeniem grypy, jej powikłań oraz na wynik absencji chorobowej pracowników w sezonie zwiększonej liczby zachorowań. Szczepienia przeciwko grypie nie tylko zmniejszają koszty ponoszone na jej leczenie ale także korzystnie wpływają na zdrowie całej populacji.

W Gliwicach na gripę zaszczepiono 5052 osób.

W 2020 r. odnotowano 15183 zachorowań, w tym 5389 dzieci do lat 14. 10 osób zostało skierowanych do szpitala, w tym 2 z objawami ze strony układu krążenia, a 8 ze strony układu oddechowego. Nie odnotowano zgonów spowodowanych gripą. Wszystkie zachorowania były rozpoznane jako zachorowania grypopodobne na podstawie objawów klinicznych bez potwierdzenia wirusologicznego.

W 2019 r. zachorowało 24927 osób, w tym 10658 dzieci do lat 14.

Porównując liczbę zachorowań na gripę i zachorowania grypopodobne w 2019 r. oraz zachorowania na gripę i grypopodobne wynika, że liczba zachorowań uległa spadkowi, prawdopodobnie ze względu na pojawienie się i rozprzestrzenianie w populacji wirusa SARS-CoV-2 (5627 zachorowań).

Ocena w zakresie szczepień ochronnych

W 2020 roku PPIS w Gliwicach na terenie miasta Gliwice prowadził nadzór nad 55 punktami szczepień.

Ze względu na sytuację epidemiologiczną związaną z pandemią wywołaną przez wirusa SARS-CoV-2 od II kwartału 2020 r. nie były przeprowadzane kontrole w zakresie realizacji szczepień ochronnych. Przeprowadzono 5 kontroli w zakresie realizacji szczepień ochronnych.

Szczepienia wykonywane są przez pielęgniarki posiadające kurs kwalifikacyjny w zakresie szczepień ochronnych. Przed szczepieniem badanie przeprowadza lekarz w punkcie szczepień i odnotowuje ten fakt w stosownej dokumentacji pacjenta. Dokumentacja medyczna prowadzona prawidłowo (karta uodpornienia, książeczka szczepień, historia choroby). Szczepienia wykonywane są wyłącznie sprzętem jednorazowego użytku, który przechowywany jest w sposób prawidłowy i pokrywa bieżące zapotrzebowanie zakładu opieki zdrowotnej. Wyposażenie punktu szczepień jest zgodne z obowiązującymi przepisami w tym zakresie. Po zużyciu sprzęt jest zabezpieczany i przekazywany do utylizacji firmie, z którą zakład opieki zdrowotnej zawarł stosowną umowę.

Placówki przestrzegają wymagań dotyczących zachowania warunków łańcucha chłodniczego. Transport szczepionek ze stacji sanitarno-epidemiologicznej odbywa się w termotorbach z wkładami chłodzącymi. Każdy punkt szczepień wyposażony jest w urządzenie chłodnicze służące do przechowywania preparatów szczepionkowych z termometrem do pomiaru temperatury. Część punktów szczepień posiada całodobowy elektroniczny monitoring temperatury w urządzeniach chłodniczych, co poprawia bezpieczeństwo przechowywania preparatów szczepionkowych. W punktach szczepień wykonuje się również szczepienia zalecane, niefinansowane z budżetu państwa, szczepionkami sprowadzonymi z hurtowni jak również dostarczonymi przez pacjenta. W takim wypadku osoba wykonująca szczepienie przed podaniem preparatu upewnia się, czy szczepionka była transportowana z zachowaniem łańcucha chłodniczego. Fakt ten odnotowuje się w dokumentacji pacjenta.

W placówkach wykonujących szczepienia ochronne opracowane są i stosowane procedury w zakresie zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym związane z udzielaniem świadczeń zdrowotnych.

Zakłady opieki zdrowotnej prowadzą rejestry dzieci i młodzieży przybyłych i wypisanych z punktu szczepień, na podstawie których sporządzane są kwartalne sprawozdania z posiadanych przez świadczeniodawcę kart uodpornienia.

W PSSE Gliwice od 2012r. funkcjonuje Elektroniczny System Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek (ESNDS), który został w 2013r. zmodyfikowany w celu zapewnienia jednolitego obiegu dokumentacji dotyczącej realizacji szczepień ochronnych, usprawnienia obrotu szczepionkami zakupionymi do realizacji Programu Szczepień Ochronnych (PSO) w Polsce.

Placówki rozliczają w systemie kwartalnym ilość zużytych szczepionek finansowanych z budżetu państwa, dystrybuowanych przez inspekcję sanitarną, a raz w roku przedkładają sprawozdanie z wykonanych szczepień ochronnych na druku Mz-54. Analiza roczna Mz-54 uwzględnia stan zaszczepienia przeciwko chorobom zakaźnym dzieci i młodzieży w poszczególnych rocznikach oraz szczepienia grup ryzyka i zalecane, nie finansowane z budżetu państwa.

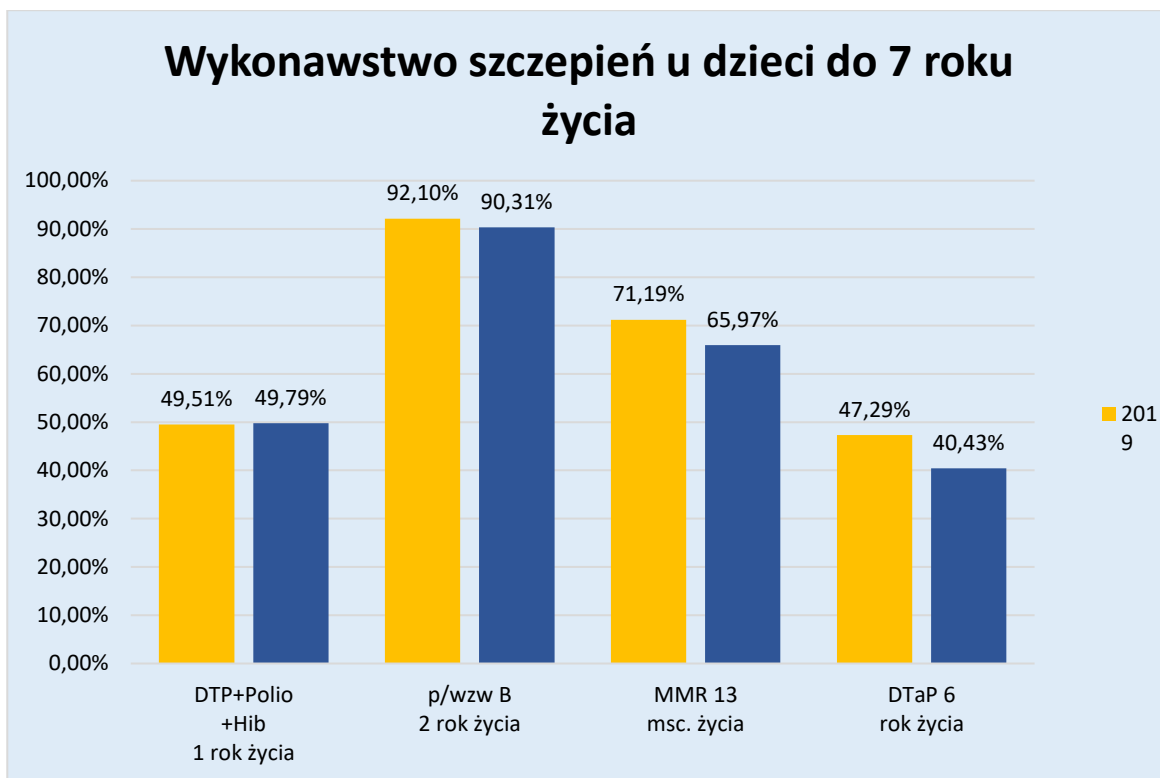
W 2020 roku kontynuowano dawkę przypominającą szczepionki skojarzonej przeciw odrze, śwince i różyczce w 6 roku życia w celu zapewnienia ochrony dzieci przed rozpoczęciem nauki. Przeniesienie dawki przypominającej z 10 roku życia na 6 roku życia uzasadnia się sytuacją epidemiologiczną odry w Europie.

Wykonawstwo szczepień u dzieci do 2 roku życia objętych opieką poradni dziecięcych na obszarze pod nadzorem PPIS w Gliwicach utrzymuje się na podobnym poziomie w stosunku do roku poprzedniego oprócz szczepienia dzieci przeciwko odrze, śwince i różyczce w 13 miesiącu życia, które spadło o 5.22% w stosunku do roku ubiegłego.

Szczepienia w pozostałych grupach wiekowych uległy znacznemu spadkowi, na co złożyło się kilka czynników:

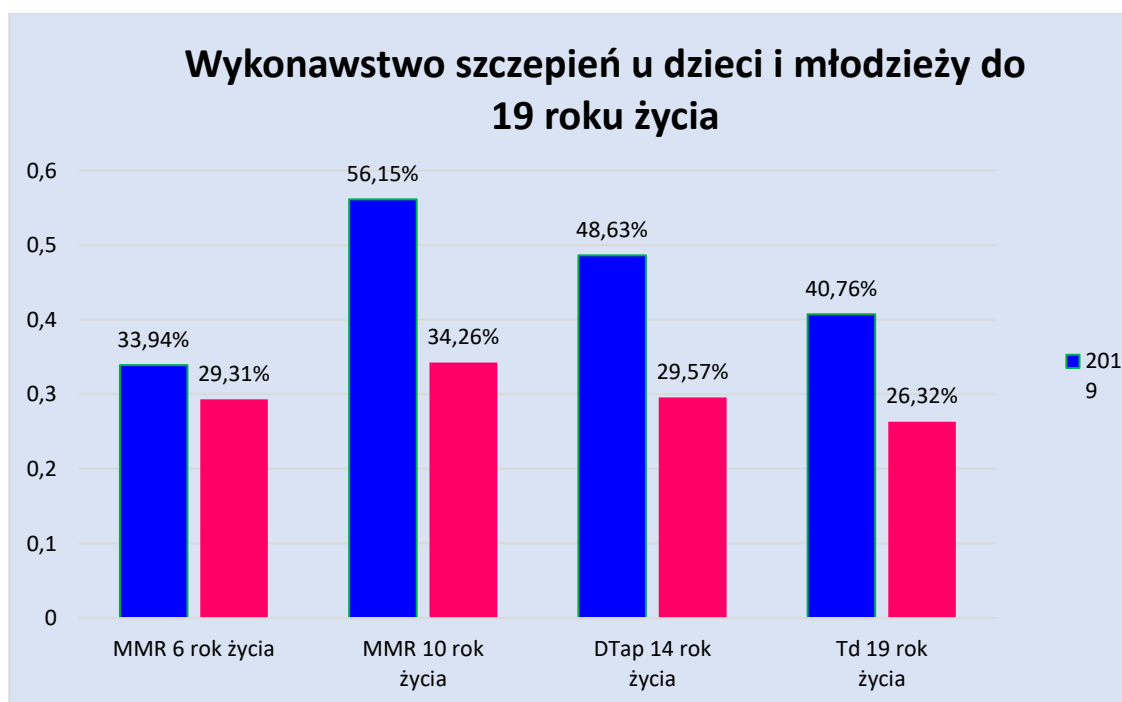
- sytuacja epidemiologiczna związana z pandemią wywołaną przez wirusa SARS-CoV-2 i obawy opiekunów dotyczące szczepień dzieci w okresie pandemii,
- konieczność stosowania zasad bezpieczeństwa w okresie pandemii, co powodowało zmniejszoną dostępność do realizacji szczepień w placówkach opieki zdrowotnej
- zwiększona ilość zachorowań na Covid-19 zarówno wśród personelu medycznego jak i rodziców dzieci.

W 2020 roku ilość rodziców kwestionujących zasadność stosowania szczepień ochronnych u dzieci była podobna w stosunku do roku ubiegłego. Zauważalny jest wpływ dużej aktywności medialnej ruchów antyszczepionkowych. Część z rodziców wyraża obawy odnośnie przeprowadzania dużej ilości szczepień obowiązkowych u dzieci do 2 roku życia. Wśród przyczyn uchylania się od szczepień wymienia się lęk związany z wystąpieniem w przeszłości u osób z rodziny niepożądanego odczynu poszczepiennego. W mniejszym stopniu jako przyczynę uchylania się od szczepień notuje się odrębność kulturową, etniczną czy religijną. Opóźnienia w stosunku do programu szczepień są spowodowane przeważnie czasowymi przeciwwskazaniami lekarskimi jak również decyzją rodziców o rozdzieleniu poszczególnych szczepień oraz przesuwaniu terminów szczepień, co skutkuje większą ilością wizyt w poradni.

ryc.1. Wykonawstwo szczepień u dzieci do 7 roku życia

W 2020 roku szczepienie p/błonicy i tężcowi w 19 roku uległo spadkowi o 14,44%. Szczepienie dzieci w 6 roku życia przeciwko odrze, śwince i różyczce wykonano w 29,31%, natomiast w 10 roku życia wykonano w 34,26%. Szczepienie skojarzone p/błonicy, tężcowi i krztuścowi w 14 roku życia spadło w stosunku do roku ubiegłego o 19,06% [ryc.2].

ryc.2. Wykonawstwo szczepień u dzieci i młodzieży do 19 roku życia

W 2020 roku uodporniono p/gruźlicy 98,64 % noworodków.

Kontynuowano szczepienia p /wzw B pracowników służby zdrowia, osób z otoczenia nosicieli HBV, osób z przewlekłym zakażeniem HCV, osób dializowanych.

Oprócz szczepień obowiązkowych przeprowadzano szczepienia profilaktyczne o charakterze zalecanym, co w znacznym stopniu przyczyniło się do zwiększenia odporności populacji.

Uodporniono ogółem:

Uodpornienie przeciwko	Liczba osób
Grypie	5052
wzw typu A	189
kleszczowemu zapaleniu mózgu	367
<i>Streptococcus pneumoniae</i>	302
<i>Neisseria meningitidis</i>	669
rotawirusom	898
ospie wietrznej	712
wirusowi brodawczaka ludzkiego	45
cholery	7
durowi brzuszemu	50
żółtej gorączce	16

Na terenie miasta Gliwice w Poradni Chorób Zakaźnych prowadzone są szczepienia p/wścieklicznie osób po ekspozycji. W 2020 roku uodporniono po narażeniu 105 osób.

Profilaktycznie po zranieniu podano szczepionkę p/tężcowi 1386 osobom.

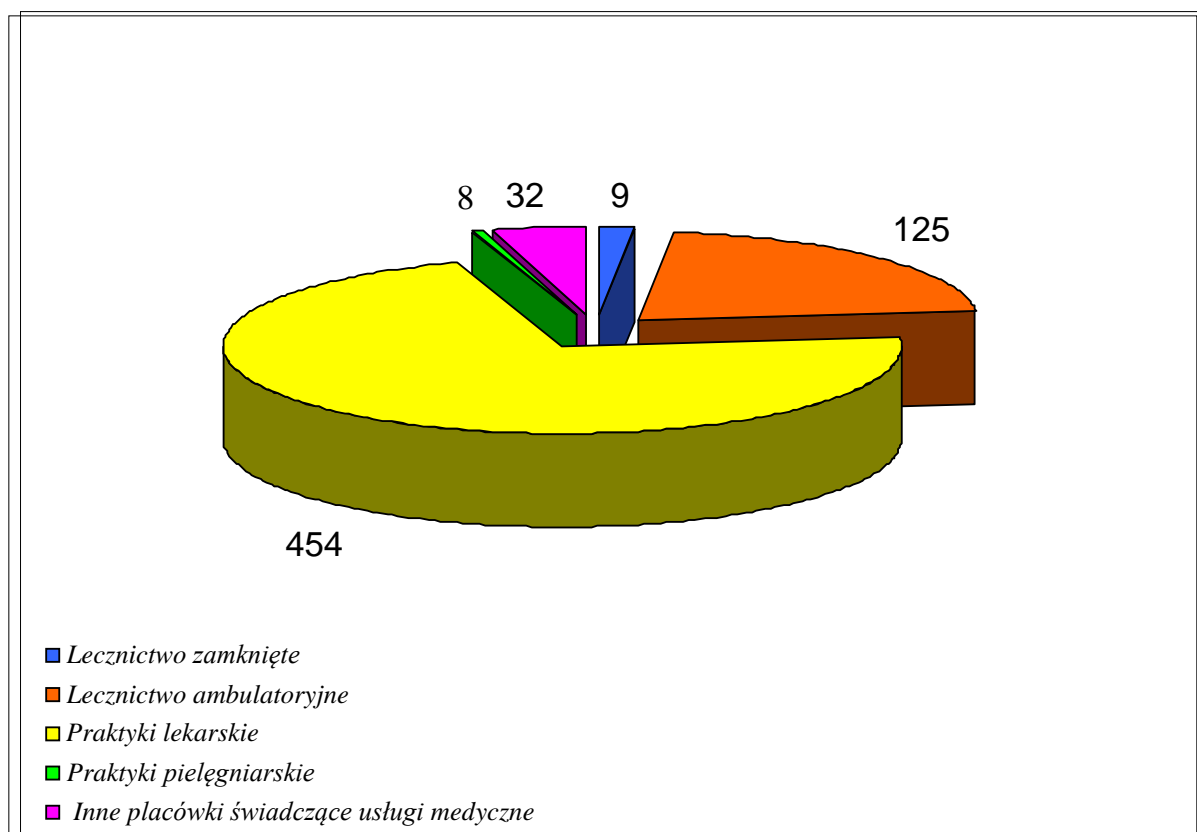
W PSSE w Gliwicach prowadzony jest rejestr zgłoszeń Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (dalej: NOP).

W 2020 roku zgłoszono 8 przypadków niepożądanych odczynów poszczepiennych wszystkie o charakterze łagodnym, 1 dziecko było hospitalizowane. We wszystkich przypadkach nastąpił pełny powrót do zdrowia. Większość odczynów miała postać odczynów miejscowych, niektóre o przebiegu z gorączką. Żaden niepożądany odczyn poszczepienny nie nastąpił w wyniku nieprawidłowego przechowywania lub błędnego podania szczepionki.

W stosunku do roku poprzedniego ilość zgłoszonych NOP zmalała.

Ocena nadzoru sanitarnego nad placówkami ochrony zdrowia

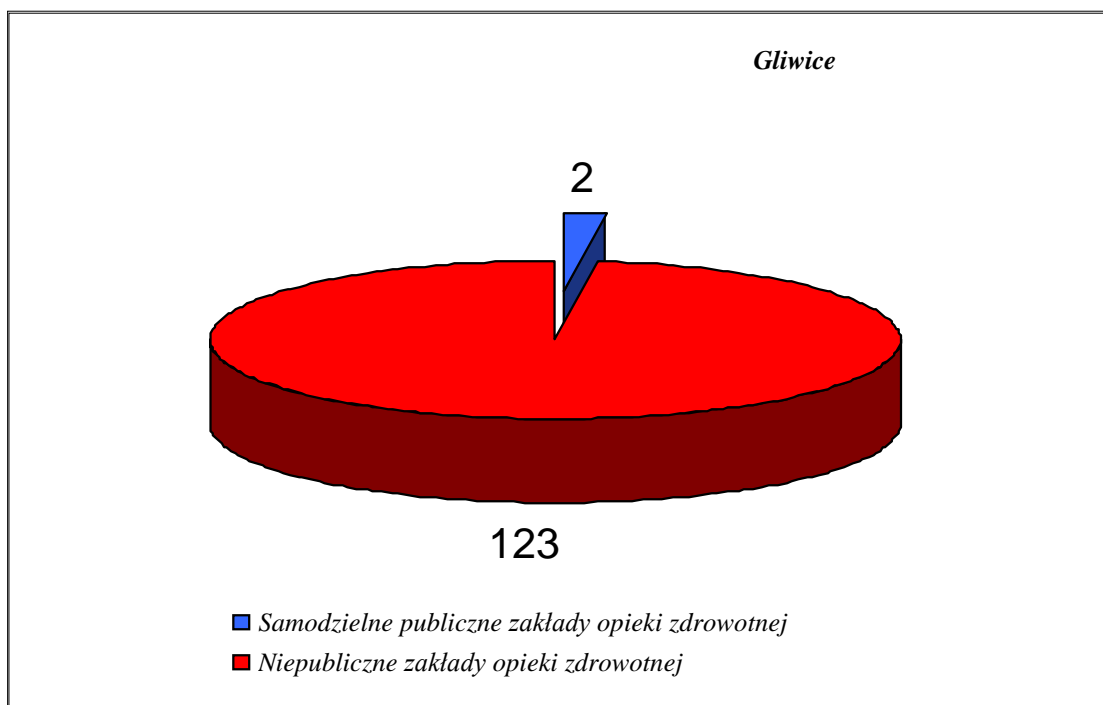
W roku 2020 na terenie miasta Gliwice sprawowano nadzór sanitarny nad (ryc.1):

ryc. 1 Placówki ochrony zdrowia działające na terenie miasta Gliwice

- 9 zakładami leczenia zamkniętego tj. 5 szpitalami z 1obiektem oraz 1 obiektem szpitala jednego dnia, 1 zakładem opiekuńczo-leczniczym wraz z 1 obiektem, 2 ośrodkami leczenia uzależnień z 1 obiektem i 1 hospicjum,
- 125 zakładami leczenia ambulatoryjnego z 29 obiektami i 22 filiami, których dyrekcja mieści się poza terenem działalności PSSE Gliwice, w tym 2 zakłady oraz 4 filie posiadają status publicznego zakładu opieki zdrowotnej (ryc.2),
- 454 praktykami lekarskimi, w tym 128 indywidualnymi praktykami lekarskimi, 319 indywidualnymi specjalistycznymi praktykami lekarskimi, 7 grupowymi praktykami lekarskimi,
- 8 praktykami pielęgniarskimi,
- 32 innymi placówkami świadczącymi usługi medyczne,

ryc. 2 Zakłady leczenia ambulatoryjnego miasta Gliwice

Lecznictwo zamknięte

W placówkach leczenia zamkniętego przeprowadzono ogółem 7 kontroli, w tym skontrolowano 3 szpitale oraz obiekt szpitala jednego dnia.

W ramach prowadzonego nadzoru w jednym ze szpitali stwierdzono naruszenie wymagań technicznych, wszczęto postępowanie administracyjne, wydano decyzję nakazującą poprawę stanu technicznego pomieszczeń medycznego laboratorium diagnostycznego z terminem realizacji do dnia 31.12.2020 r., decyzję prolongowano.

Na negatywną ocenę placówki miały wpływ nieprawidłowości m.in. brudne powierzchnie ścienne i sufitowe, uszkodzone powierzchnie podłóg.

W drugim podmiocie leczniczym wydano zalecenia doraźne w związku ze stwierdzonymi niezgodnościami ze stanem faktycznym w obowiązujących procedurach z zakresu gospodarki odpadami medycznymi.

W pozostałych skontrolowanych podmiotach leczniczych stwierdzono prawidłowe postępowanie z narzędziami i materiałami sterylnymi, bielizną czystą i brudną oraz odpadami medycznymi zgodne z wdrożonymi i obowiązującymi w zakładzie procedurami. Dokumentacja z prowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia, indywidualne środki ochrony osobistej, preparaty dezynfekcyjne w ilości i asortymencie pokrywającym bieżące potrzeby zakładu.

W 3 szpitalach oraz 2 zakładach opiekuńczo-leczniczych wystąpiło 13 ognisk epidemicznych.

Wszystkie ogniska epidemiczne wywołane zostały przez *wirus SARS-CoV-2*. Na podstawie przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych stwierdzono, iż zakażenia zostały udokumentowane w indywidualnych kartach zakażenia szpitalnego, założono również indywidualne karty alert patogenów. Wdrożono obowiązujące procedury dotyczące postępowania w ognisku epidemicznym, wprowadzono reżim sanitarny oraz kohortację i izolację pacjentów. Decyzją Zespołu ds. Zakażeń Szpitalnych wygaszono poszczególne ogniska i nie stwierdzono kolejnych przypadków zachorowań.

Przyjęto i rozpatrzono interwencję, która dotyczyła omówionych wyżej nieprawidłowości w zakresie gospodarki odpadami medycznymi. Interwencję uznano za zasadną.

W 2 szpitalach funkcjonują centralne sterylizatornie, które nie spełniają wymagań określonych rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2019 r., poz. 595), natomiast dwa szpitale posiadają certyfikat stwierdzający, iż ich system zarządzania jakością jest zgodny z wymogami ISO w zakresie świadczenia usług sterylizacji wyrobów medycznych. Dwa szpitale mają podpisaną umowę na sterylizację z zakładem posiadającym system zarządzania jakością ISO. Natomiast obiekt - szpital jednodniowy sterylizuje we własnym zakresie. W zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej zainstalowanych jest 12 autoklawów parowych, 2 urządzenia na tlenek etylenu oraz 1 komora dezynfekcyjna.

W 4 placówkach lecznictwa zamkniętego-szpitalach prowadzone są nadal prace remontowo-modernizacyjne związane z dostosowaniem pomieszczeń do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2019 r., poz. 595).

Lecznictwo ambulatoryjne

W podmiotach leczniczych przeprowadzono 14 kontroli. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono naruszenia wymagań higieniczno – sanitarnych i technicznych, nie wydano decyzji administracyjnych oraz nie nałożono mandatów karnych.

W zakładach zainstalowanych jest 86 autoklawów parowych, 38 zakładów posiada podpisaną umowę z jednostką świadczącą usługi w zakresie sterylizacji, natomiast w pozostałych zakładach używany jest sprzęt jednorazowego użycia.

W 2020 r. w zakładach lecznictwa ambulatoryjnego przeprowadzono kontrole dokumentacji z przeprowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji. Dokumentacja prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zakłady dysponowały wystarczającą ilością środków dezynfekcyjnych

stosowanych zgodnie z zaleceniami producenta, sprzętu jednorazowego użycia oraz środków ochrony osobistej.

Praktyki lekarskie, pielęgniarские oraz inne usługowe obiekty medyczne

Przeprowadzono 4 kontrole w ramach bieżącego nadzoru. W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych nie stwierdzono naruszenia wymagań higieniczno – sanitarnych.

W praktykach lekarskich zainstalowanych jest 70 autoklawów parowych, 45 praktyk ma podpisaną umowę w zakresie sterylizacji z innym podmiotem świadczącym usługi w tym zakresie, a pozostałe praktyki o charakterze zabiegowym korzystają ze sprzętu jednorazowego użycia. Dokumentacja dotycząca wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia w ilości i asortymencie pokrywającym zapotrzebowanie gabinetów. Stwierdzono dostateczną ilość i rodzaj preparatów dezynfekcyjnych.

Podmioty lecznicze, w związku z zaistniałą sytuacją epidemiologiczną, wprowadziły nową formę udzielania świadczeń medycznych w formie teleporady celem minimalizacji ryzyka szerzenia się zakażeń wirusem SARS-CoV -2. Na okoliczność osobistej wizyty pacjenta w poradni opracowano i wdrożono dodatkowe procedury zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym uwzględniające wzmożony reżim sanitarny poprzez zwiększenie dostępności środków dezynfekcyjnych do rąk dla pacjentów, wyznaczenie ściśle określonej godziny przyjęcia zgodnie z opracowanym harmonogramem oraz zapewnienie odpowiedniego dystansu między pacjentami oczekującymi na wizytę.

W związku z trwającym stanem epidemii jeden z zamkniętych podmiotów leczniczych, został powołany do udzielania świadczeń zdrowotnych związanych ze zwalczaniem COVID-19. Dwa szpitalne laboratoria diagnostyczne przeprowadzają badania w kierunku SARS-CoV-2. Na terenie miasta Gliwice zorganizowano trzy punkty poboru materiału biologicznego do badań. Badania w tym zakresie są świadczone zarówno w ramach narodowego funduszu zdrowia oraz komercyjnie przez laboratoria, które poszerzyły zakres o wykonywanie testów pod kątem obecności koronawirusa.

OCENA STANU SANITARNO-HIGIENICZNEGO
W ZAKŁADACH PRACY NA TERENIE miasta GLIWICE
za 2020 rok

Spośród wielu obowiązków pracodawcy do najważniejszych należy zapewnienie pracownikom bezpiecznych i higienicznych warunków pracy. Pracodawca jest zobowiązany podjąć działania mające na celu maksymalne zmniejszenie ryzyka negatywnego oddziaływania środowiska pracy na organizm pracownika w czym pomaga Sekcja Higieny Pracy (dalej: HP).

Sekcja HP rozpoznaje zagrożenia zawodowe, prowadzi nadzór nad utrzymaniem należytego stanu higienicznego warunków pracy oraz zapobiega powstawaniu chorób zawodowych. Sprawuje również nadzór nad warunkami pracy, substancjami rakotwórczymi, szkodliwymi czynnikami biologicznymi, substancjami i mieszaninami chemicznymi, środkami biobójczymi oraz prekursorami do produkcji narkotyków.

W zakresie higieny pracy PPIS w Gliwicach sprawuje nadzór nad stanem bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy, niebezpiecznymi substancjami i mieszaninami chemicznymi wprowadzanymi do obrotu oraz stosowanymi w działalności zawodowej, środkami biobójczymi, detergentami, czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi, szkodliwymi czynnikami biologicznymi w środowisku pracy oraz środkami zastępczymi.

Prowadzi profilaktykę zdrowotną poprzez udzielanie porad i przeprowadzanie szkoleń w zakresie zapobiegania i eliminowania wpływu czynników fizycznych, chemicznych, biologicznych, o działaniu rakotwórczym i mutagennym na zdrowie pracownika.

Wiedza o skutkach zdrowotnych narażenia na czynniki szkodliwe i uciążliwe środowiska pracy stale się rozszerza i pogłębia. Nieustannie zwiększa się świadomość pracodawców odnośnie zagrożeń, występujących na stanowiskach pracy w zakładzie, między innymi poprzez wykonywanie poleceń, nakazów, wystąpień, decyzji i zarządzeń wydawanych przez organy nadzoru nad warunkami pracy. Sukcesem zakończyły się działania, dążące do wyeliminowania obiektów, w których wprowadzane do obrotu były środki zastępcze, tzw. „dopalacze”. Punkty, w których w latach ubiegłych prowadzono sprzedaż niedozwolonych środków, zostały zamknięte decyzjami PPIS w Gliwicach, a ich działalność nie została już wznowiona.

Na terenie miasta Gliwice, nadzorem sanitarnym objęte są 573 zakłady pracy różnych branż, w których zatrudnionych jest 55319 pracowników.

W 2020 r. skontrolowano 48 zakładów pracy, zatrudniających 7890 pracowników.

Przeprowadzono 70 kontroli.

Przeprowadzono kontrole m.in. w zakresie:

6 kontroli prekursorów narkotyków (substancji sklasyfikowanych) kategorii 2 i 3 w zakresie handlu z państwami trzecimi (wydano 10 decyzji zezwalających na wywóz prekursorów narkotyków do krajów spoza UE),

8 kontroli w związku z prośbą o interwencje, z czego 3 interwencje okazały się zasadne, 4 niezasadne, jedną interwencję przekazano do rozpatrzenia do Nadzoru Budowlanego.

Na stwierdzone uchybienia wydano 41 decyzji administracyjnych oraz 18 decyzji płaćniczych.

Mając na uwadze nadzwyczajne okoliczności związane ze stanem epidemii i zwiększone wymagania nałożone na PIS oraz fakt, że zgodnie z Zarządzeniem nr 08/2020 Dyrektora PSSE w Gliwicach z dnia 10 kwietnia 2020 r. w sprawie wykonywania zadań Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w związku ze stanem epidemii (Covid-19), realizacja zadań w Sekcjach była głównie skierowana na zapobieganie i zwalczanie stanu epidemii.

W ramach powyższego tematu udzielono 211 odpowiedzi na wiadomości otrzymane drogą elektroniczną, przeprowadzono telefoniczne wywiady epidemiologiczne, w ramach których kierowano osoby z kontaktu z osobą zakażoną na kwarantannę oraz udzielano odpowiedzi na zadawane przez petentów pytania. Wykonywano również działania w ramach EWP oraz systemu SEPIS.

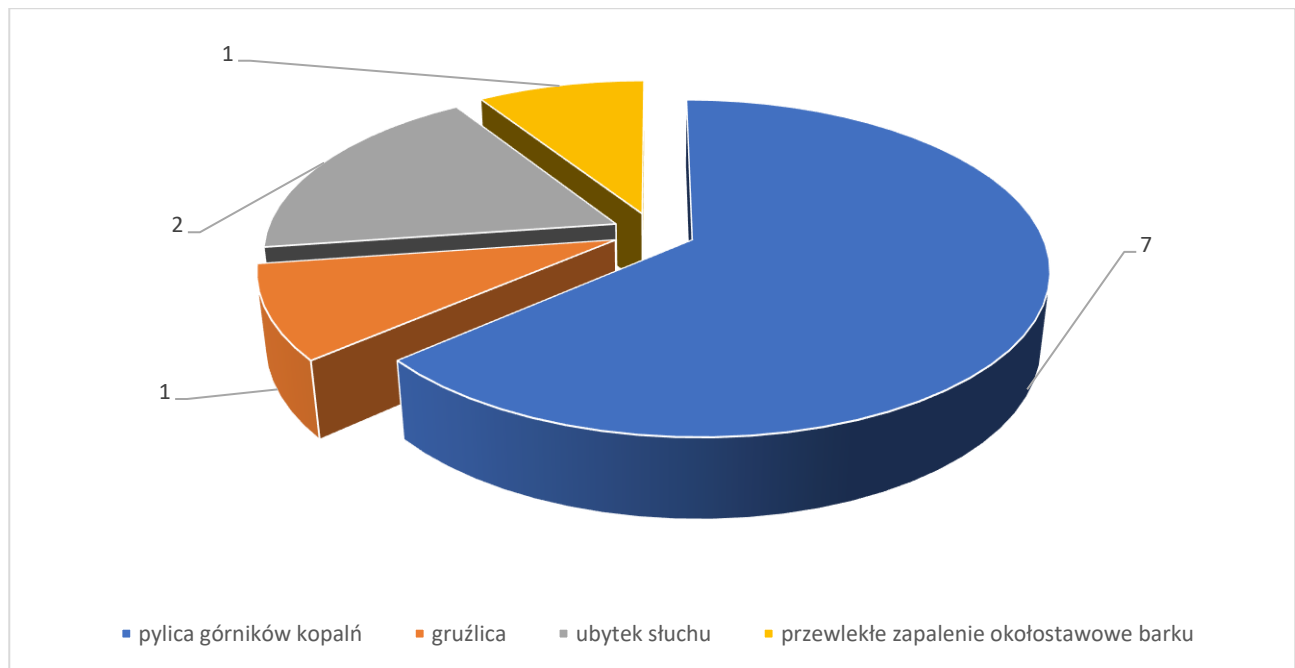
Przez cały okres trwającej pandemii kadra Sekcji HP otrzymywała z zakładów pracy poprzez pocztę elektroniczną prośby o pomoc w objęciu nadzorem epidemiologicznym ich pracowników, którzy mieli kontakt z osobami dodatnimi. Pracownicy Sekcji przeprowadzali wywiady epidemiologiczne, nakładli kwarantannę na osoby mające kontakt z osobą zakażoną, zatrudnione w zakładach objętych nadzorem, a także na prośbę strony sporządzali dokumenty potwierdzające odbycie kwarantanny.

Pandemia koronawirusa wymogła na pracownikach Sekcji Higieny Pracy poszerzenie wiedzy na temat procedur epidemiologicznych i obsługi nowych narzędzi z zakresu systemów teleinformatycznych, niezależnie od dotychczas wykonywanych zadań w ramach sekcji.

Pomimo nałożonych dodatkowych obowiązków oraz oddelegowania pracowników do Sekcji Epidemiologii, Sekcja prowadziła postępowania, dot. podejrzenia wystąpienia chorób zawodowych.

W 2020 r. stwierdzono 11 chorób zawodowych w 7 zakładach pracy mających lokalizację

w mieście Gliwice:

Ryc. nr 1 Choroby zawodowe, stwierdzone w 2019 r. w zakładach na terenie miasta Gliwice

- 7 przypadków pylicy górników kopalń węgla:
  - 4 u pracowników spółki zewnętrznej świadczącej specjalistyczne roboty pod ziemią na terenie kopalni węgla kamiennego,
  - 3 u pracowników zakładu wydobycia węgla kamiennego;
- 1 przypadek choroby zakaźnej – gruźlicy w zakładzie pomocy społecznej;
- 1 przypadek choroby ubytku słuchu u pracownika zakładu wydobycia węgla kamiennego;
- 1 przypadek ubytku słuchu u pracownika zakładu produkcji konstrukcji metalowych;
- 1 przypadek przewlekłego zapalenia okołostawowego barku u pracownika zakładu produkcji garmażeryjnej.

**OCENA STANU SANITARNEGO MIASTA GLIWICE
W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ
ZA ROK 2020**

W 2020 r. w związku z wystąpieniem epidemii wywołanej rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 i koniecznością prowadzenia przez PIS działań przeciwepidemicznych, w szczególności w zakresie dochodzeń epidemiologicznych, zawieszono przez większą część roku planowe działania w terenie, poza niezbędnymi w zakresie zapewnienia pomocy obywatelom, tj. związanymi z rozpatrywaniem interwencji i wniosków.

Rodzaje obiektów	Liczba wg ewidencji stan na 31.12.2020 r.	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba wykonanych kontroli	Liczba wykonanych wizytacji	Liczba wydanych decyzji		Mandaty nałożone w trakcie kontroli	
					nakazujących usunięcie uchybień	prolongujących termin wykonania zarządzeń	liczba	na łączną kwotę [zł]
ustępy - ogółem	22	12	15	0	2	0	0	0
piływalnie - ogółem	10	7	10	1	0	0	0	0
obiekty hotelarskie i inne, w których świadczone są usługi noclegowe	26	11	15	5	3	0	0	0
zakłady, fryzjerskie, kosmetyczne, gabinety odnowy biologicznej i tatuażu	407	28	31	59	1	0	1	200
obiekty służące obsłudze podróżnych	5	1	2	0	0	0	0	0
tereny rekreacyjne	16	1	1	0	0	0	0	0
inne obiekty użytku publicznego	180	12	12	8	2	1	0	0
RAZEM	666	72	86	73	8	1	1	200

Tab.1. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej na terenie Miasta Gliwice w 2020 r.

Łącznie w ramach nadzoru sanitarnego skontrolowano **72 (10,8%)** obiektów użyteczności publicznej i przeprowadzono w nich **86** kontroli (w roku 2019 r. - skontrolowano 285 obiektów, w których przeprowadzono 318 kontroli).

Dodatkowo w obiektach użyteczności publicznej wykonano **73** wizytacji sprawdzających warunki bezpieczeństwa zapewnione pracownikom i klientom w trakcie epidemii COVID-19.

Wydano **8** decyzji nakazujących stronom usunięcie nieprawidłowości, **1** decyzję przedłużającą termin wykonania zarządzeń. W **3** przypadkach umorzono postępowania administracyjne. W związku ze stwierdzonymi uchybieniami higieniczno-sanitarnymi nałożono **1** mandat karnych na łączną kwotę **200 zł**.

STAN SANITARNY WYBRANYCH RODZAJÓW OBIEKTÓW

Ustępy publiczne i ogólnodostępne

Skontrolowano 5 ustępów publicznych i 7 ogólnodostępnych spośród 22 znajdujących się w ewidencji, co stanowi 54,5 %.

Skontrolowane ustępy są wyposażone w oddzielne kabiny dla mężczyzn i kobiet oraz dla osób niepełnosprawnych, podłączone do sieci wodno-kanalizacyjnej. Obiekty wyposażone są w pojemniki do gromadzenia odpadów komunalnych, które usuwane są na bieżąco przez firmy zewnętrzne, z którymi właściciele lub zarządcy mają podpisane umowy.

Zakres kontroli obejmował m.in.:

- zaopatrzenia w wodę ciepłą i zimną oraz sposobu odprowadzania ścieków,
- postępowanie z odpadami komunalnymi,
- stan higieniczno-sanitarny urządzeń i pomieszczeń,
- zaopatrzenie w środki higieny (mydło do rąk, ręczniki papierowe, papier toaletowy).

Nieprawidłowości sanitarno-techniczne stwierdzono w 2 obiektach:

- *Ustęp publiczny w Gliwicach, pl. Piastów;*
- *Ustęp publiczny w Gliwicach, pl. Inwalidów Wojennych.*

W związku z powyższym wydano stronom decyzje nakazujące:

- zlikwidować przyczynę zawilgocenia i odnowić powierzchnie ścian i sufitu w pomieszczeniach;
- wymienić zniszczone wyposażenie;
- doprowadzić do należytego stanu sanitarno-technicznego podłóg.

Terminy wykonania zarządzeń decyzji zostały ustalone na rok 2021 r.

Pływalnie

PPIS w Gliwicach obejmuje stałym nadzorem sanitarnym wraz z monitoringiem jakości wody 10 pływalni (3 baseny szkolne, 6 basenów całorocznych, 1 basen sezonowy) na terenie Miasta Gliwice. W 2020 r. 1 pływalnia szkolna była wyłączana z eksploatacji.

Przeprowadzono 10 kontroli sanitarnych obiektów, w tym 7 kontroli planowanych i 3 kontrole doraźne.

W związku z ogłoszeniem w Polsce stanu epidemii, w 5 obiektach sprawdzono przestrzeganie wytycznych Ministerstwa Rozwoju - opracowanych w porozumieniu z GIS - dotyczących funkcjonowania basenów i saun w trakcie epidemii SARS-CoV-2.

W 9 obiektach PPIS w Gliwicach przeprowadził badania wody z niecek basenowych, systemów cyrkulacji oraz z natrysków, a także wydał 9 decyzji dot. zbiorczej rocznej oceny o jakości wody na pływalni.

Ponadto wydano 1 decyzję umarzającą postępowanie administracyjne.

Wszystkie pływalnie na terenie nadzorowanym ustaliły harmonogram pobierania próbek wody do badań z częstotliwością nie mniejszą niż określona w załączniku nr 3 oraz w zakresie obejmującym parametry ujęte w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

Przeprowadzone kontrole sanitarne pływalni, w trakcie których dokonano oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektów nie wykazały uchybień. Mandatów nie nałożono.

Z powodu stanu epidemii ogłoszonego w związku z zakażeniami SARS-CoV-2 oraz wprowadzonymi obostrzeniami działalność pływalni w 2020 r. była okresowo zawieszona lub funkcjonowały one w ograniczonym zakresie.

Ogółem do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych w ramach kontroli wewnętrznej i urzędowej pobrano 537 próbek wody z pływalni. Nieprawidłowości stwierdzono w 95 próbkach wody (47 w basenach krytych, 48 w sezonowym). W większości były to przekroczenia parametrów służących do oceny funkcjonowania systemu uzdatniania wody na pływalni i nie miały bezpośredniego wpływu na zdrowie użytkowników obiektów. Zarządcy pływalni podejmowali wszelkie działania zmierzające do poprawy jakości wody. Część nieprawidłowości nie jest możliwa do szybkiego usunięcia, z uwagi na potrzeby inwestycyjne. Biorąc pod uwagę stosunek korzyści płynących z korzystania z tego typu obiektów do możliwych skutków zdrowotnych - nie ma przeszkód do ich funkcjonowania, mimo pojawiających się przekroczeń niektórych parametrów (zwłaszcza w przypadku systemów cyrkulacji).

W 1 z 40 próbek wody pobranych pod natryskami badania wykazały ponadnormatywną obecność bakterii *Legionella sp.* (skażenie średnie).

	obiekt	Liczba niecek/ cyrkulacji	Liczba pobranych próbek (niecka + cyrkulacja) (natryski)	Liczba próbek złych w niecce/ Adres cyrkulacji (natryski)	Przekroczone parametry (ilość przekroczeń)
PLYWALNIE SZKOLNE	Szkoła Podstawowa Nr 32 ul. Wrzosowa 14, Gliwice	1 / 1	31 (3)	2 / 4 (0)	NIECKI: chlor związany (2) CYRKULACJA: ogólna l. mikroorg. po 48h (3), mętność (1), chlor związany (1)
	Szkoła Podstawowa Nr 28 ul. Strzody 4, Gliwice	1 / 1	25 (2)	0 / 6 (1)	CYRKULACJA: ogólna l. mikroorg. po 48h (6), NATRYSKI: <i>Legionella</i> sp. (1)
PLYWALNIE KRYTE	DELFIN ul. Warszawska 35, Gliwice	5 / 2	98 (7)	0 / 0 (0)	-
	MEWA ul. Mewy 36, Gliwice	2 / 2	50 (4)	0 / 0 (0)	-
	OLIMPIJCZYK ul. Oriona 120, Gliwice	1 / 1	32 (5)	1 / 1 (0)	NIECKI: mętność (1) CYRKULACJA: mętność (1)
	NEPTUN ul. Dzionkarzy, Gliwice	5 / 3	120 (6)	10 / 6 (0)	NIECKI: pH (7), chlor związany (2), mętność (1) CYRKULACJA: ogólna l. mikroorg. po 48h (1), pH (3), mętność (3),
	Pływalnia JASNA. Sport i Rekreacja ul. Jasna 31, Gliwice	1 / 1	48 (2)	2 / 2 (0)	NIECKA: chloroform (2), CYRKULACJA: ogólna l. mikroorg. po 48h (2)
	Strefa Wellness JASNA. Sport i Rekreacja ul. Jasna 31, Gliwice	3 / 2	85 (5)	8 / 5 (0)	NIECKA: <i>Legionella</i> sp. (4), ogólna l. mikroorg. po 48h (3), chloroform (1) CYRKULACJA: <i>Legionella</i> sp. (2), ogólna l. mikroorg. po 48h (3), <i>Pseudomonas aeruginosa</i> (1)

PLYWALNIA SEZONOWA	Kąpielisko Leśne ul. Toszecka, Gliwice	4 / 4	48 (6)	24/ 24 (0)	NIECKI: chloroform (24), THM (9), Redox (4), pH (4) CYRKULACJA: chloroform (24), THM (8), pH (4)

Tab.2. Pływalnie na terenie Miasta Gliwice

Wśród najczęściej przekraczanych parametrów mikrobiologicznych w próbkach wody pobieranych z pływalni krytych należy wymienić ogólną liczbę mikroorganizmów po 48 h (niecki – 3 próbki, cyrkulacje – 15 próbek), *Legionella* sp. (niecki – 4 próbki, cyrkulacje – 2 próbki). Ponadto w 1 próbce wody pobranej z systemu cyrkulacji stwierdzono obecność bakterii *Pseudomonas aeruginosa*.

Przekroczenia parametrów fizykochemicznych dotyczyły:

- pH (niecki – 7 próbek, cyrkulacje – 3 próbki),
- chlor związany (niecki – 4 próbki, cyrkulacje – 1 próbki),
- mętność (niecki – 2 próbki, cyrkulacje – 5 próbek),
- chloroform (niecki – 3 próbki).

Dla pływalni sezonowej największe problemy stanowiły parametry:

- chloroform (niecki – 24 próbki, cyrkulacje – 24 próbki),
- THM (niecki – 9 próbek, cyrkulacje – 8 próbek),
- pH (niecki – 4 próbki, cyrkulacje – 4 próbki).

Stwierdzono również problem z utrzymaniem odpowiednio wysokiej wartości parametru technicznego jakim jest redoks w 28 próbkach pobranych z basenów krytych i w 4 próbkach pobranych z basenu sezonowego.

Ogólna liczba mikroorganizmów w $36 \pm 2^\circ\text{C}$ po 48 h jest wskaźnikiem skuteczności procesów uzdatniania, w tym dezynfekcji wody basenowej, których celem jest utrzymanie możliwie najniższej liczebności ich populacji. Są to drobnoustroje pochodzące z różnego rodzaju zanieczyszczeń, które mogą się namnażać w wodzie oraz na powierzchni materiałów mających kontakt z wodą, powodując tworzenie się błony biologicznej (biofilmu).

Wartość tego parametru może świadczyć o czystości instalacji basenowej.

Ponadnormatywna liczba mikroorganizmów w większości przypadków pojawiała się w systemach cyrkulacji i była spowodowana prawdopodobnie stagnacją wody w kurkach czerpalnych służących do poboru. Bakterie *P. aeruginosa* są wskaźnikiem prawidłowości przebiegu poszczególnych etapów procesu uzdatniania wody basenowej i ich obecność może świadczyć o niewłaściwej eksploatacji filtrów lub nieodpowiednim stanie technicznym instalacji basenowej. Wskaźnik ten służy do ogólnej

oceny jakości wody i pośrednio oceny stanu sanitarno-higienicznego instalacji wodnej oraz skuteczności zabiegów czyszczenia i dezynfekcji. Bakterie *P. aeruginosa* są fakultatywnym patogenem występującym powszechnie w środowisku, mogą powodować infekcje u osób o obniżonej odporności.

Bakterie *Legionella* sp. są czynnikiem etiologicznym chorób układu oddechowego tzw. choroby legionistów i gorączki Pontiac. Do zakażenia może dojść na skutek wdychania skażonego aerozolu powietrzno-wodnego. Występują powszechnie w środowisku naturalnym człowieka, jednak w sprzyjających warunkach (temperatura 25°C÷45°C) bardzo szybko się namnażają. Czynnikiem zwiększającym ryzyko zakażenia jest ich wysoka koncentracja w instalacji ciepłej wody i możliwość przeniesienia przez inhalację oraz obniżona odporność osób narażonych na infekcję. Z uwagi na powyższe badania wody pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. wykonuje się w nieckach wytwarzających aerosol wodno-powietrzny oraz pod natryskami na pływalniach.

System uzdatniania wody basenowej w ogólnej technologii składa się z fazy oczyszczania wody poprzez filtrację (filtry ciśnieniowe), a następnie fazy dezynfekcji (chlorowanie). Przed filtrami dozowany jest zwykle koagulant powodujący „zbitcie” zanieczyszczeń w większe cząstki w celu łatwiejszego zatrzymania ich na złożu filtracyjnym. Do utrzymania odpowiedniego odczynu stosuje się korektor pH. Dezynfekcja chemiczna prowadzona jest głównie za pomocą podchlorynu sodu. Do jej wspomagania instalowane są w niektórych obiektach lampy UV.

Stosowanie związków na bazie chloru wiąże się z powstawaniem ubocznych produktów dezynfekcji. Chlor, który zapewnia długotrwałe bezpieczeństwo mikrobiologiczne wody basenowej wchodzi również w reakcję z zanieczyszczeniami wody na bazie amoniaku (pot, mocznik) - tworząc chloroaminy oraz na bazie związków organicznych (związki humusowe) - trichlorometanany (THM), w tym chloroform. Są to składniki tzw. chloru związanego. Powstałe mono-, di-, tri-chloroaminy powodują zmianę jakości organoleptycznej wody basenowej - wyczuwalny charakterystyczny nieprzyjemny zapach „wody chlorowanej”, a także mogą być przyczyną podrażnienia błony śluzowej oczu i dróg oddechowych oraz zmian skórnych i astmy.

Parametry takie jak chlor wolny, chlor związany, redox i pH zależą w dużej mierze od obciążenia pływalni, a ich wartość zmienia się wielokrotnie w ciągu doby.

Nie mają bezpośredniego znaczenia dla zdrowia ludzi, są jednak pomocne w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej. Mętność jest wskaźnikiem procesu uzdatniania wody i może świadczyć o problemach z koagulacją podczas filtracji wody.

Kryta pływalnia DELFIN ul. Warszawska 35, Gliwice posiada 5 niecek wyposażonych w urządzenia wytwarzające aerosol wodno-powietrzny oraz 2 systemy cyrkulacji.

W okresie 12.03. – 13.09.2020 r. z uwagi na sytuację epidemiologiczną obiekt był zamknięty dla klientów, a od 17.10.2020 r. działał w ograniczonym zakresie zgodnie z obowiązującymi przepisami. Od 28.12.2020 r. z powodu kolejnych obostrzeń pływalnia pozostaje zamknięta. W czasie przerwy przeprowadzono coroczną konserwację urządzeń, armatury basenowej oraz pomieszczeń pływalni. Przed udostępnieniem pływalni odpowiednia jakość wody została potwierdzona wynikami badań. W trakcie funkcjonowania obiektu zgłoszono 1 incydent kałowy.

Z pływalni pobrano ogółem:

- 95 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządę,
- 10 próbek w ramach kontroli urzędowej.

Wszystkie badane parametry mikrobiologiczne oraz fizykochemiczne spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015r., poz. 2016).

Kryta pływalnia MEWA, ul. Mewy 36, Gliwice posiada 1 nieckę basenową, 1 nieckę wyposażoną w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 2 systemy cyrkulacji.

W okresie 12.03. – 13.09.2020 r. z powodu sytuacji epidemiologicznej obiekt był nieczynny, a od 17.10.2020 r. działał w ograniczonym zakresie zgodnie z obowiązującymi przepisami. Od 28.12.2020 r. z powodu kolejnych obostrzeń pływalnia pozostaje zamknięta. W czasie przerwy przeprowadzono prace konserwacyjne obejmujące m.in. odnowienie powłok malarskich, usunięcie ubytków fug i płytek ceramicznych. Wymieniono również wodę w basenie, a niecki wyczyszczono i zdezynfekowano. Przed udostępnieniem pływalni odpowiednia jakość wody została potwierdzona wynikami badań.

W 2020 r. poza kontrolą oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektu przeprowadzono jedną kontrolę ponadplanową doraźną w związku z pisemną informacją zarządy o wykonaniu zaleceń pokontrolnych tj. zaczęto prowadzić pomiary oraz rejestrować wyniki w zakresie parametru redox w niecce basenowej, do czego obliguje rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

Z pływalni pobrano ogółem:

- 48 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządę
- 6 próbek w ramach kontroli urzędowej.

Wszystkie badane parametry mikrobiologiczne oraz fizykochemiczne spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015r., poz. 2016).

Kryta pływalnia OLIMPIJCZYK, ul. Oriona 120, Gliwice posiada 1 nieckę basenową wraz systemem cyrkulacji wody.

W okresie 12.03. – 29.06.2020 r. obiekt był zamknięty dla klientów, a następnie działał w ograniczonym zakresie zgodnie z obowiązującymi przepisami. W okresie przerwy w działalności wykonano niezbędne prace konserwacyjne i naprawcze m.in. odnowiono powłoki malarskie, uzupełniono ubytki płytek ceramicznych, wymieniono silikon uszczelniający. Przed udostępnieniem pływalni odpowiednia jakość wody została potwierdzona wynikami badań.

W 2020 r. poza kontrolą oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektu przeprowadzono kontrole ponadplanową w zakresie przestrzegania obostrzeń ogłoszonych w związku z ogłoszeniem stanu epidemii w Polsce oraz kontrolę doraźną w związku z pisemną informacją zarządy o wykonaniu zaleceń pokontrolnych tj. zaczęto prowadzić pomiary oraz rejestrować wyniki w zakresie parametru redox w niecce basenowej, do czego obligują przepisy.

Z pływalni pobrano ogółem:

- 32 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządę
- 51 próbek w ramach kontroli urzędowej.

Prowadzone badania wykazały pojedyncze, niewielkie przekroczenia mętności w niecce basenowej i systemie cyrkulacji oraz obniżoną wartość redoksu w 1 próbce, co nie miało wpływu na bezpieczeństwo osób kąpiących się. Pozostałe parametry fizykochemiczne oraz wszystkie parametry mikrobiologiczne spełniały wymagania obowiązujących przepisów. Eksploatacja pływalni była prowadzona w sposób bardzo dobry.

Kryta pływalnia NEPTUN, ul. Dzionkarzy, Gliwice posiada 1 nieckę basenową, 4 niecki wyposażone w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny (rekreacyjna, 3 jacuzzi) oraz 3 systemy cyrkulacji.

W okresie 14.03.÷19.06.2020 r. obiekt był zamknięty dla klientów, a następnie działał w ograniczonym zakresie zgodnie z obowiązującymi przepisami. Podczas przerwy wszystkie baseny, po uprzednim wypuszczeniu wody, zostały dokładnie wymyte i zdezynfekowane. Odświeżone zostały m.in. ściany w całym obiekcie. Przeprowadzono również renowację rynny zjeżdżalni oraz klatki schodowej.

Z pływalni pobrano ogółem:

- 110 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządę
- 16 próbek w ramach kontroli urzędowej.

Eksploatacja pływalni była prowadzona w sposób prawidłowy, pozwalający na zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego osób korzystających z obiektu. Analizy jakości wody wykazały problemy z utrzymaniem pH na zalecanym poziomie tj. pH 6,5-7,6 (7 próbek). Obniżony odczyn wody stwierdzono w marcu w obiegu jacuzzi (4 próbki pH 4 – 4,1) oraz w lipcu w niecce rekreacyjnej

(pH 5,98) i jacuzzi kwadratowym (pH 3,66). Wzrost wartości tego wskaźnika w obiegu basenu sportowego (pH 8,4 - 8,42) oraz rekreacyjnego (pH 7,96 - 8,04) stwierdzono w sierpniu. Przyczyną były awarie sterowników. Zarządca w związku z przekroczeniami wyłączał niecki do czasu unormowania pH. W 4 próbkach pobranych w czerwcu analizy wykazały podwyższoną wartość mętności: w jacuzzi (0,855 NTU, przy zalecanej wartości 0,5 NTU) i w systemach cyrkulacji (0,5-07 NTU, przy zalecanej wartości 0,3 NTU). W 2 próbkach wody pobranych z jacuzzi w czerwcu odnotowano chwilowy wzrost chloru związanego (0,47mg/l i 0,48 mg/l, przy wymaganiach 0,3 mg/l). Każdorazowo zarządca podejmował działania naprawcze, które polegały m.in. płukaniu filtrów, częściowej wymianie wody i kalibracji urządzeń dozujących chemię basenową. Skuteczność działań naprawczych potwierdzały kolejne badania.

We wrześniu wymieniono w obiekcie sterowniki odpowiedzialne za dozowanie chloru i korektę pH na „nowej generacji”, co umożliwiło lepszą kontrolę nad jakością wody i wyeliminowało problemy ze spełnieniem wymagań fizykochemicznych (pH, chlor związany, chlor wolny).

Wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h stwierdzono w próbce wody pobranej we wrześniu z systemu cyrkulacji jacuzzi (90 jtk/1ml, przy zalecanej liczbie ≤ 20 jtk/1ml), przy dobrej jakości wody w niecce basenowej. Zarządca podjął działania naprawcze polegające m.in. na dezynfekcji obiegu.

Pływalnia szkolna – Szkoła Podstawowa nr 32, ul. Wrzosowa 14, Gliwice posiada 1 nieckę basenową wraz z systemem cyrkulacji wody.

W okresie od 16.03. do 29.09.2020 r. w związku ze stanem epidemii ogłoszonym w Polsce obiekt pozostawał zamknięty. Podczas przerwy niecka basenowa została opróżniona, gruntownie wyczyszczona i zdezynfekowana oraz ponownie napełniona wodą.

Przed uruchomieniem wykonano badania kontrolne, w celu potwierdzenia odpowiedniej jakości wody.

Z pływalni pobrano ogółem:

- 31 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządę
- 3 próbki w ramach kontroli urzędowej.

Analiza próbek wody pobranych w br. wykazała wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h w 3 próbkach pobranych z systemu cyrkulacji (w granicy 90 do >300 jtk/1ml, przy najwyższej dopuszczalnej liczbie 20 jtk/1ml) przy dobrej jakości wody w niecce basenowej. Zarządca podjął działania naprawcze polegające m.in. na czyszczeniu i dezynfekcji obrzeży niecki basenowej oraz na szokowym chlorowaniu obiegu. Przekroczenia związane były prawdopodobnie z odcinkiem

instalacji służącej do poboru wody do badań wykonanej z materiału, którego nie można zdezynfekować termicznie i nie dotyczyły kolonizacji złoża filtracyjnego.

Prowadzone badania wykazały pojedyncze, niewielkie przekroczenia dodatkowych wymagań fizykochemicznych w niecce (chlor związany –2 próbki) oraz w systemie cyrkulacji (mętność– 1 próbka, chlor związany –1 próbka), co nie miało wpływu na bezpieczeństwo osób kąpiących się i było korygowane na bieżąco. Wzrost chloru związanego był konsekwencją wzmożonej dezynfekcji wody z uwagi na podwyższoną ogólną liczbę mikroorganizmów w systemie cyrkulacji.

Pływalnia szkolna – Szkoła Podstawowa nr 28 ul. Strzody 4, Gliwice posiada 1 nieckę basenową wraz z systemem cyrkulacji wody.

W okresie ferii zimowych (11.01-26.01.2020 r.) trwała przerwa eksploatacyjna, podczas której przeprowadzono dezynfekcję sprzętu do nauki pływania, plaży basenowej oraz niecki basenowej. Od 16.03. do 21.09.2020 r. w związku ze stanem epidemii ogłoszonym w Polsce obiekt pozostawał zamknięty.

Z pływalni pobrano ogółem:

- 24 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządę
- 3 próbki w ramach kontroli urzędowej.

Analiza laboratoryjna próbki wody ciepłej pobranej w lutym przez upoważnionych przedstawicieli PPIS w Gliwicach przed wydaniem zbiorczej oceny rocznej z natrysku na pływalni wykazała obecność bakterii *Legionella* sp., w ilości świadczącej o średnim skażeniu 280 jtk/100 ml, przy zalecanej wartości < 100 jtk/100 ml. Strona przeprowadziła dezynfekcję termiczną instalacji. Z uwagi na wyłączenie obiektu z eksploatacji nie można było wykonać ponownego badania wody z natrysków po upływie 4 tygodni zgodnie z postępowaniem ujętym w załączniku 3B do ww. rozporządzenia. Badanie kontrolne wykonano we wrześniu przed ponownym uruchomieniem pływalni i na podstawie wyników potwierdzających doprowadzenie jakości wody ciepłej do obowiązujących przepisów wydano decyzję umarzającą wszczęte postępowanie administracyjne.

Badania próbek wody prowadzone w ramach kontroli wewnętrznej w br. wykazały przekroczenie parametru mikrobiologicznego – ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2°C po 48h w 6 próbkach pobranych z systemu cyrkulacji (wartości w granicach od 42 do >300 jtk/1ml, przy najwyższej dopuszczalnej liczbie 20 jtk/1ml), przy braku nieprawidłowości w niecce basenowej. Zarządca podejmował działania naprawcze polegające m.in. na wzmożonej dezynfekcji instalacji, a także zlecał badania kontrolne.

Obserwowano również obniżoną wartość parametru redox w niecce basenowej (12 próbek w granicach 556 mV – 660 mV, przy wskazanej wartości min. 750 mV), co nie miało wpływu na bezpieczeństwo osób kąpiących się.

Pływalnia Jasna Sport i Rekreacja, ul. Jasna 31, Gliwice posiada 1 nieckę basenową udostępnianą do nauki pływania dla niemowląt i małych dzieci do lat 3 wraz z systemem cyrkulacji wody.

Z pływalni pobrano ogółem:

- 47 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządę
- 3 próbki w ramach kontroli urzędowej.

Badania wykazały podwyższoną wartość chloroformu w 2 próbkach wody pobranych z niecki (0,03 - 0,032 mg/l). Ustalona wartość dla chloroformu w wodzie basenowej wynosi zwykle 0,03 mg/l, a tylko w przypadku niecek wykorzystywanych do nauki pływania dzieci do lat 3 wymagania są bardziej rygorystyczne tj. 0,02 mg/l. Ponadto w 7 próbkach pobranych z niecki basenowej stwierdzono obniżoną wartość parametru redox. Powyższe nieprawidłowości miały charakter incydentalny i nie miały wpływu na bezpieczeństwo osób kąpiących się.

Wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h stwierdzono w 2 próbkach wody pobranej z systemu cyrkulacji niecki (120 - >300 jtk/1ml, przy zalecanej liczbie ≤ 20 jtk/1ml), przy dobrej jakości wody w niecce basenowej. Zarządca podejmował działania naprawcze polegające na wzmożonej dezynfekcji obiegu i dodatkowym płukaniu filtrów.

Strefa Wellness. Jasna Sport i Rekreacja, ul. Jasna 31, Gliwice posiada 3 niecki wyposażone w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 2 cyrkulacje.

Ze Strefy Wellness pobrano ogółem:

- 82 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządę
- 8 próbek w ramach kontroli urzędowej.

Badania 6 próbek wody pobranych w styczniu z jacuzzi słonego oraz jacuzzi słodkich wykazały obecność ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h w ilości od 140 do >300 jtk/1ml w nieckach basenowych (dopuszczalna liczba 100 jtk/1ml) oraz w ilości >300 jtk/1ml w cyrkulacjach (przy wymaganej wartości do 20 jtk/1 ml). Ponadto w systemie cyrkulacji stwierdzono obecność bakterii *Pseudomonas aeruginosa* w ilości 40 jtk/ 100/ml przy dopuszczalnej wartości 0 jtk/100 ml. W związku z powyższym zarządca wstrzymał eksploatację jacuzzi i przeprowadził szokową dezynfekcję i dodatkowe płukanie filtrów. Badanie wody wykonane w ramach kontroli wewnętrznej potwierdziło skuteczność podjętych działań korygujących. W 2020 r. wystąpiły problemy z bakteriami *Legionella* sp. w wodzie basenowej. W lipcu stwierdzono ich obecność (10 jtk/100 ml, przy dopuszczalnej liczbie 0 jtk/100 ml) w jednym z jacuzzi słodkich. Badania kontrolne nie wykazały nieprawidłowości. Jednak we wrześniu bakterie wykryto we wszystkich nieckach jacuzzi (18 jtk /100 ml – 25 jtk/100/ml), a także w obu systemach cyrkulacji (28 – 80 jtk/100/ml). Po stwierdzonych nieprawidłowościach każdorazowo wyłączano niecki dla klientów, opróżniano

z wody, czyszczono, a następnie prowadzono wzmożoną dezynfekcję. O powyższym informowano klientów na tablicy informacyjnej. Badania kontrolne potwierdzały skuteczność prowadzonych działań korygujących.

W 6 próbkach pobranych z niecek stwierdzono niewielkie obniżenie wartości parametru redox, a w 1 podwyższoną wartość chloroformu 0,044 mg/l (zalecane do 0,03 mg/l). Powyższe zmiany jakości fizykochemicznej wody były chwilowe i nie miały wpływu na bezpieczeństwo osób korzystających ze strefy wellness. Zarządca podejmował działania naprawcze, które polegały na płukaniu filtrów oraz częściowej wymianie wody w nieckach.

„Kąpielisko Leśne” (pływalnia sezonowa), ul. Toszecka 137, Gliwice posiada 4 niecki wyposażone w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 4 systemy cyrkulacji.

Z pływalni pobrano ogółem:

- 24 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządę
- 24 próbki w ramach kontroli urzędowej.

W próbkach wody pobranych z niecek basenowych i systemów cyrkulacji pływalni stwierdzono przekroczenie parametrów fizykochemicznych: chloroformu w 48 próbkach, THM w 17 próbkach, nieprawidłową wartość pH oraz redoxu w 2 próbkach.

Prekursorami, które prowadzą do powstania THMów (chloroformu) w wodach basenowych, jako ubocznego produktu dezynfekcji podchlorynem sodu są związki organiczne najczęściej pochodzenia antropogenicznego (pot, mocz, naskórek, włosy). W przypadku pływalni odkrytych dodatkowy czynnik stanowią zanieczyszczenia środowiskowe wnoszone do niecek (pył, kurz, trawa, środki kosmetyczne z filtrami UV). Kąpielisko Leśne w Gliwicach charakteryzuje się nieckami o bardzo dużych objętościach, napełnianych wodą pochodzącą ze zbiorników retencyjnych o dużej zasobności w substancje organiczne. Z uwagi na powyższe odpowiedni system uzdatniania wody jest niezbędny do zapewnienia dobrej jakości wody.

Wartości chloroformu w badaniach wykonanych przed otwarciem były bardzo wysokie (0,36 - 0,52 mg/l, wartość zalecana 0,03 m/l) i THM (0,36 - 0,52 mg/l, wartość zalecana 0,1 m/l), co mogło być związane z niedostatecznym czasem filtrowania wody w nieckach. Stężenie tych związków było przekroczone przez cały sezon kąpieliskowy, jednak kolejne badania wykazywały poprawę.

W sezonie stężenie chloroformu wynosiło dla niecki dużej (0,092 - 0,1768 mg/l) średniej (0,097 - 0,1521 mg/l), małej (0,0456 - 0,11 mg/l) i brodzika (0,0439 - 0,11 mg/l). Wyniki badań wskazują, iż system uzdatniania wody w obiekcie jest niewystarczający. Znacznie wyższe przekroczenia stwierdza się w nieckach o większej pojemności, gdzie odpowiednio więcej wody trzeba przefiltrować w celu usunięcia zanieczyszczeń. Zarządca w ostatnich latach podjął liczne działania

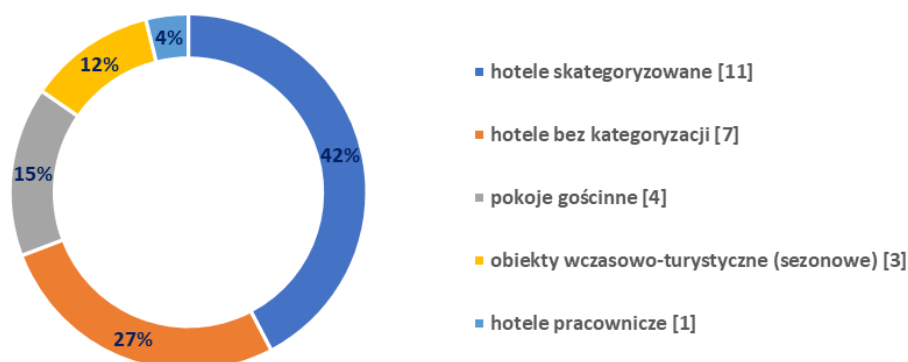
zmierzające do poprawy jakości wody (ogrodzenie niecki, prysznice na fotokomórkę, wymiana źróź filtracyjnych), jednak ich efekt okazał się niewystarczający. Planowana jest inwestycja obejmująca zmianę procesu filtracyjnego (zwiększenie wydajności), bez której nie uda się wyeliminować nieprawidłowości.

Parametry takie jak redox i pH zależą w dużej mierze od obciążenia pływalni, a ich wartość zmienia się wielokrotnie w ciągu doby. Nie mają znaczenia dla zdrowia ludzi, są jednak pomocne w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej.

Obiekty hotelarskie i inne, w których świadczone są usługi noclegowe

Ze względu na sytuację epidemiologiczną w kraju, działalność obiektów noclegowych była mocno ograniczona. Ze względu na wysokie restrykcje, część hotelarzy zrezygnowało z przyjmowania gości, pozostali meldowali gości hotelowych tylko po spełnieniu przez nich określonych warunków.

W 2020 r. skontrolowano **11 (42,3%)** obiektów świadczących usługi hotelarskie, tj.: hotele z przyznaną kategorią oraz inne obiekty świadczące usługi noclegowe.

Ryc.1. Podział obiektów świadczących usługi hotelarskie będące w ewidencji PPIS w Gliwicach.

Obiekty noclegowe są zróżnicowane pod względem wyposażenia i stanu sanitarno-technicznego oraz charakteru świadczonych usług. W tej grupie wyższy standard zapewniają hotele skategoryzowane. Stan sanitarno-techniczny i porządkowy większości skontrolowanych obiektów oceniono jako dobry.

W obiektach hotelarskich przeprowadzono badania wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella sp.*, w 3 z nich stwierdzono ponadnormatywną obecność bakterii w instalacji ciepłej wody użytkowej – wydano 3 decyzje nakazujące.

Strony podjęły działania naprawcze polegające na dezynfekcji termicznej instalacji ciepłej wody użytkowej wraz z jej przepłukaniem.

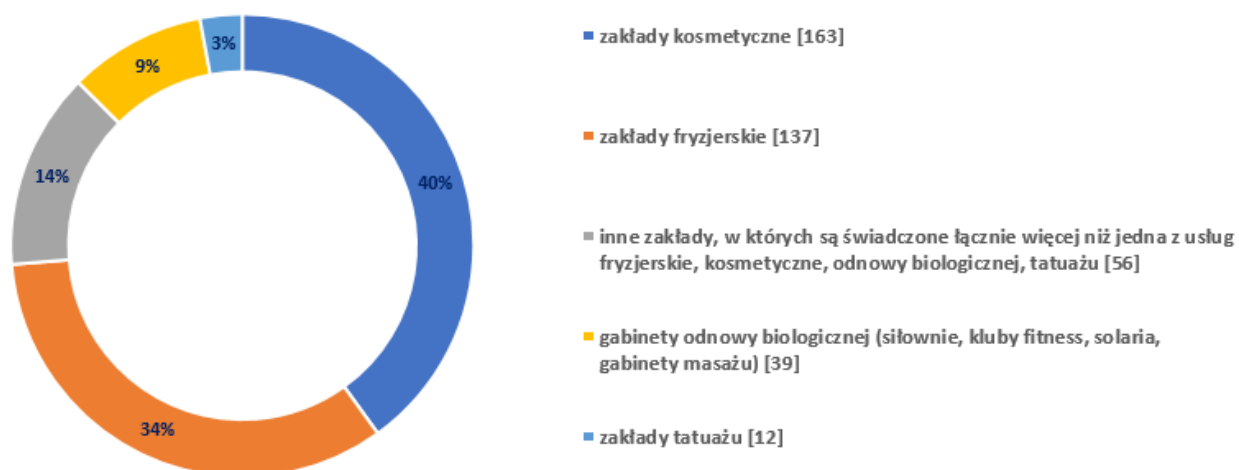
Skutecznie przeprowadzone działania przyczyniły się do poprawy jakości wody. Wyniki badań próbek wody pobranych na wniosek stron wykazały zgodność wartości parametru mikrobiologicznego (*Legionella sp.*) z wymaganiami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294).

Tylko w jednym obiekcie prowadzone działania nie przyniosły oczekiwanych efektów, w związku z tym kontynuowane są dalsze działania naprawcze.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, gabinety odnowy biologicznej i tatuażu oraz zakłady w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z ww. usług

Jest to najliczniejsza grupa obiektów, z szerokim wachlarzem usług.

Ze względu na ograniczenia w funkcjonowaniu obiektów sektora „*beauty*”, w tym całkowity zakaz prowadzenia działalności przez siłownie i kluby fitness, w roku 2020 skontrolowano zaledwie 28 (6,8%) obiektów tej grupy i przeprowadzono w nich 31 kontroli sanitarnych.

Ryc.2. Podział obiektów sektora „*beauty*” będące w ewidencji PPIS w Gliwicach

Nieprawidłowości sanitarne stwierdzono w 2 zakładach, nałożono 1 mandat karny na kwotę 200 zł oraz wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą. W jednym przypadku umorzono postępowanie administracyjne.

Nieprawidłowości higieniczno-sanitarne, tj.:

- brak skutecznej dezynfekcji sprzętu używanego do zabiegów (m.in. stosowanie brudnych roztworów preparatów do dezynfekcji narzędzi);
- niewłaściwe warunki przechowywania zapasu czystej bielizny (przechowywana w miejscach przypadkowych);
- niewłaściwy sposób przechowywania odpadów komunalnych;
- niezachowanie zasad oddzielnego przechowywania odzieży własnej, roboczej i ochronnej;

były podstawą do nałożenia mandatu karnego i wydania zaleceń doraźnych z trybem natychmiastowej wykonalności.

Stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości sanitarno-techniczne dotyczyły:

- zniszczonej powierzchni sufitu w pomieszczeniu usługowym;
- zniszczonego wyposażenia zakładu;
- niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego kabin natryskowych w węźle sanitarnym dla klientów.

Uchybienia należało usunąć w określonych terminach – w jednym przypadku termin został ustalony decyzją administracyjną, w drugim – Strona usunęła wszystkie nieprawidłowości przed wydaniem decyzji nakazującej, w związku z czym umorzono postępowanie administracyjne. W wyniku realizacji zaleceń stan sanitarno-techniczny zakładów znacznie się poprawił.

Dodatkowo w roku 2020 ze względu na sytuację epidemiologiczną w kraju przeprowadzono **59** wizytacji, podczas których sprawdzano warunki bezpieczeństwa zapewnione pracownikom i klientom podczas epidemii COVID-19, m.in.:

- czy opracowano i wdrożono procedury oraz instrukcje stanowiskowe zapewniające ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi;
- czy zapewniono pracownikom środki ochrony osobistej, w tym maseczki, przyłbice, rękawiczki jednorazowe, fartuchy;
- czy w obiekcie zapewniono preparaty do dezynfekcji rąk i powierzchni;
- czy stanowiska pracy są utrzymane w należytej czystości.

Podczas wizytacji zalecano bieżące śledzenie informacji GIS i Ministra Zdrowia, dostępnych na stronach gis.gov.pl lub www.gov.pl/web/koronawirus/, a także obowiązujących przepisów prawa.

W przypadku nie stosowania się do obowiązujących nakazów i zakazów w czasie epidemii wdrażane były upomnienia słowne (zastosowano łącznie 42 upomnienia słowne).

Tereny rekreacji i wypoczynku

Kąpielisko Czechowice funkcjonowało w okresie od 01 czerwca do 15 września 2020 r. Na terenie Ośrodka znajdują się miejsca parkingowe, plac zabaw, dwa boiska do siatkówki, boisko do piłki nożnej, punkty gastronomiczne, park linowy oraz grillowisko. *WakePark* był nieczynny w bieżącym sezonie kąpielowym.

W tegorocznym sezonie kąpieliskowym jakość woda w Kąpielisku Czechowice spełniała wymagania obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli. PPIS w Gliwicach zaklasyfikował jakość wody w kąpielisku jako doskonałą.

W obiekcie sprawdzono przestrzeganie zaleceń GIS dla kąpielisk w trakcie epidemii SARS-CoV-2, w związku z ogłoszeniem w Polsce stanu epidemii.

Obiekty służące obsłudze podróżnych oraz środki transportu zbiorowego dla ludności

Dworzec kolejowy to obiekt po kompleksowej modernizacji pomieszczeń oraz holu głównego dworca. Perony posiadają przeszklone zadaszenia oraz wyposażone są w podświetlane tablice informacyjne, ławki, pojemniki na odpady, punkty czerpania wody oraz windy dla osób niepełnosprawnych. Na terenie dworca wydzielona jest toaleta ogólnodostępna administrowana przez odrębny podmiot zewnętrzny.

Przystanki kolejowe (przy ul. Strzelców Bytomskich i w Kuźnicy) nie prowadzą obsługi podróżnych i posiadają jedynie perony, na których usytuowane są ławki dla podróżnych. Perony i międzytorza sprzątane są systematycznie.

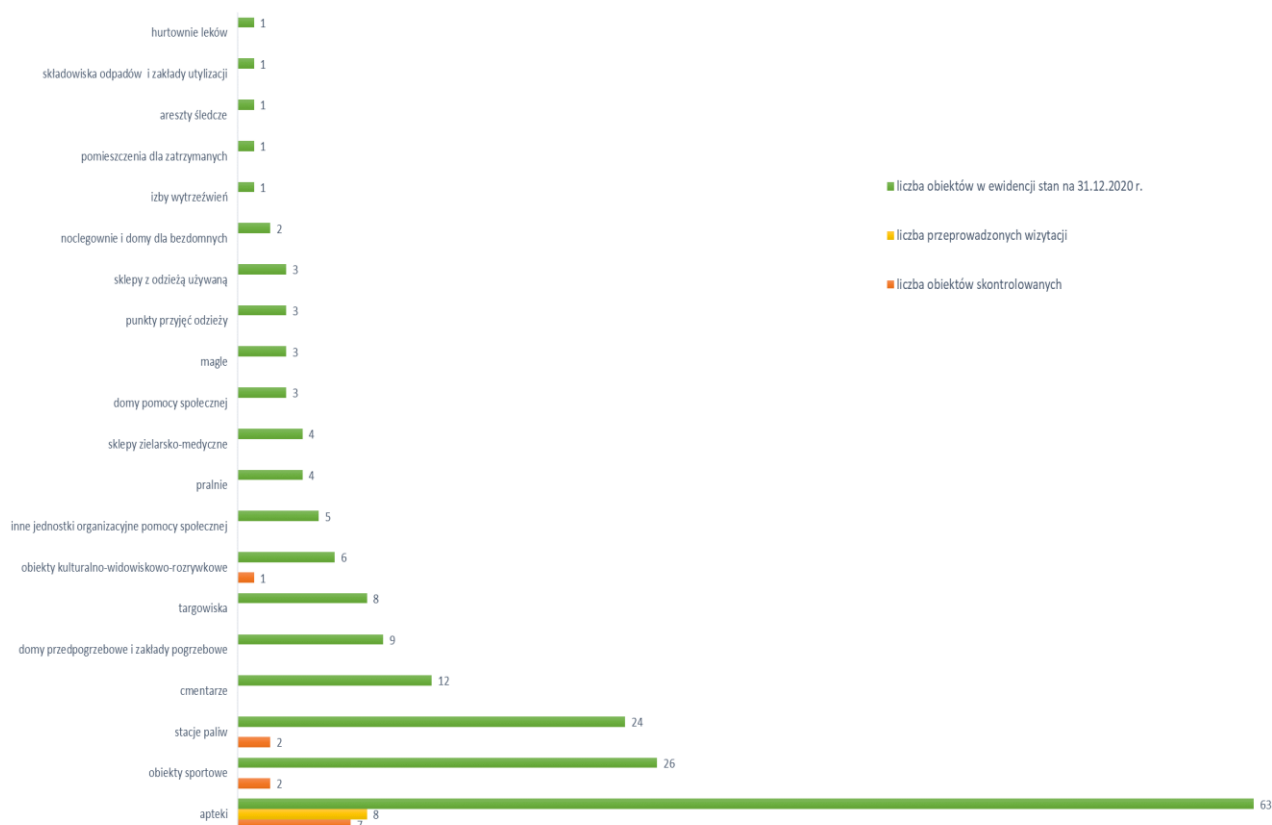
W roku 2020 przeprowadzono **128 wizji w autobusach komunikacji publicznej** w zakresie przestrzegania obostrzeń sanitarnych wprowadzonych w związku z epidemią COVID-19.

Sprawdzano, m.in.:

- czy w środku pojazdu umieszczone były informacje dotyczące bezwzględnego zakrywania ust i nosa;
- czy umieszczono w widocznych miejscach informacje, dot. maksymalnego przewozu pasażerów;
- czy przestrzegano ograniczeń, dot. 50 % miejsc siedzących niezajętych.

Inne obiekty użyteczności publicznej

Skontrolowano **12 (6,6%)** innych obiektów użyteczności publicznej, w których przeprowadzono **12** kontroli oraz **8** wizytacji. Większość to były kontrole doraźne i sprawdzające wykonanie zarządzeń wydanych decyzji administracyjnych).

Ryc.3. Inne obiekty użyteczności publicznej będące pod nadzorem PPIS w Gliwicach

Działania kontrolno-represyjne w tej grupie odnotowano w aptekach ogólnodostępnych.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości sanitarnych w aptekach wydano 2 decyzje nakazujące oraz 1 decyzję przedłużającą termin wykonania zarządzeń decyzji wydanej w roku 2019.

Najczęściej powtarzające się uchybienia sanitarno-techniczne:

- Naprawić lub wymienić zniszczone skrzydła drzwiowe.
- Odświeżyć powłoki malarskie ścian w pomieszczeniach apteki.
- Wymienić zniszczone kasetony sufitowe w pomieszczeniach apteki.

Kontrole sprawdzające wykazały wykonanie wszystkich zarządzeń decyzji, w związku z czym zakończono postępowania administracyjne.

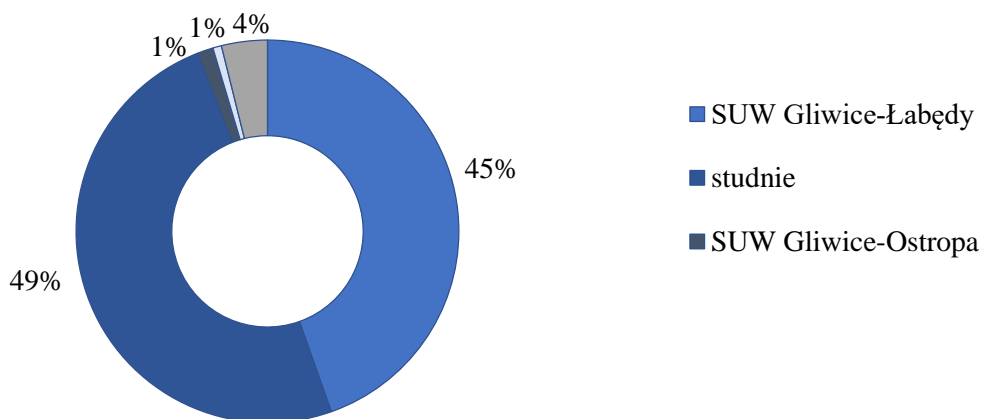
Nadzór sanitarny w zakresie jakości wody do spożycia

- Ludność zaopatrywana w wodę – ok. 165 456 osób.
- Zaopatrzenie w wodę - ilość dostarczanej wody – 25 403,8 m³/d.
- Dystrybucją wody na terenie miasta zajmuje się Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Rybnickiej 47 w Gliwicach.
- Producentami wody są: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach oraz Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągowe S.A. z siedzibą przy ul. Wojewódzkiej 19 w Katowicach.

Lp.	Ujęcie wody/ Zakup	[m ³ /dobę]	Ludność zaopatrywana wodę	Zaopatrywane strefy
1.	SUW Gliwice-Łabędy	11327,3	143811	Gliwice
2.	Studnie (8a, 10a, 11, 12a, 13)	12562,8		
3.	SUW Gliwice-Wilcze Gardło	185,8	1 123	Dzielnica Ostropa
4.	SUW Gliwice-Ostropa	344,3	2 992	Dzielnica Wilcze Gardło
5.	Zakup od GPW SA/ woda mieszana	983,6	17 530	Dzielnica Sośnica

Tab.3. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie miasta Gliwice

Mieszkańcy miasta Gliwice zaopatrywani są w wodę przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji (dalej: PWiK) Sp. z o.o. Dostarczana woda pochodzi z ujęć własnych wód podziemnych. Niedobory uzupełniane są wodą pochodzącą z zakupu od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach. Woda z zakupu dopływa do Gliwic z dwóch kierunków: Zawady (ujęcie głębinowe) i Goczałkowic (ujęcie powierzchniowe).

Ryc.4. Procentowy udział wody produkowanej oraz pochodzącej z zakupu na terenie miasta Gliwice

Gliwickie ujęcia obejmują 19 czynnych studni głębinowych. Woda z 4 studni zlokalizowanych na terenie miasta (studnia nr 8a przy ul. Wiertniczej, studnie nr 11 i nr 12a przy ul. Toszeckiej, studnia nr 13 przy ul. Jałowcowej) spełnia warunki rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294), dzięki czemu może być włączana bezpośrednio do sieci wodociągowej. Studnia nr 10a przy ul. Tarnogórskiej posiada kontenerową stację uzdatniania wody ze względu na ponadnormatywną wartość manganu. Uzdatnianie oparte jest na aeracji, filtracji (5 filtrów ciśnieniowych) oraz dodatkowej dezynfekcji podchlorynem sodu. Studnia nr 16 przy ul. Granicznej w Gliwicach pozostaje wyłączona od 2016 r. ze względu na ponadnormatywną zawartość manganu i planowaną budowę stacji uzdatniania.

Pod koniec 2019 r. włączono do eksploatacji studnie zastępczą nr 4a zlokalizowaną w Ligocie Łabędzkiej, z której woda w całości kierowana jest do SUW Łabędy.

Stacja Uzdatniania Wody w Wilczym Gardle (ul. Konwalii) obejmuje dwie studnie (ujęcie trzeciorzędowe) i wyposażona jest w filtry węglowe, które mają na celu poprawę właściwości organoleptycznych wody oraz w przypadku pojawienia się fenoli ich eliminację.

W Ostropie od 2018 r. funkcjonuje stacja uzdatniania wody, która została wybudowana z uwagi na przekroczenia wartości parametrycznych określonych dla sumy trichloroetenu i tetrachloroetenu oraz tetrachlorometanu w dwóch z czterech studni głębinowych i pozwoliła na ponowne włączenie ich do eksploatacji. Woda surowa tłoczona jest do wielostopniowych kolumn kontaktowych, gdzie poddawana jest procesowi ozonowania (utlenianie i częściowa dezynfekcja). Proces filtracji odbywa się na filtrach węglowych pracujących w dwóch równoległych ciągach. Następnie woda dezynfekowana jest za pomocą lamp UV działających w technologii niskociśnieniowej. Po dezynfekcji woda kierowana jest do dwóch zbiorników wody uzdatnionej po 40m³ każdy. Przed zbiornikami wody uzdatnionej oraz przed wprowadzeniem wody do sieci znajdują się miejsca umożliwiające dezynfekcję wody za pomocą podchlorynu sodu.

W gminie Rudziniec w miejscowościach Rzeczyce (studnia 6b) oraz Kleszczów (studnia 7) znajdują się dwie studnie głębinowe posiadające lokalne stacje uzdatniania. Nadwyżka wody ze studni nr 6b i 7 oraz woda z pozostałych 6 studni (studnia nr 4a, nr 5, nr 5a w Ligocie Łabędzkiej, nr 1CZ przy ul. Ziemięcickiej, nr 2CZ przy ul. Strzelców Bytomskich, nr 4CZ przy ul. Borówkowej) kierowana jest do Stacji Uzdatniania Wody Łabędy zlokalizowanej przy ul. Kanałowej w Gliwicach, gdzie prowadzony jest proces uzdatniania. Woda tłoczona jest na aeratory o średnicy 2400 mm w celu utlenienia związków żelaza oraz usunięcia rozpuszczalnych gazów poprzez napowietrzenie. Następnie poddawana jest procesowi filtracji (odżelaziacze) na filtrach piaskowo-żwirowych. Woda uzdatniona po I° filtracji mieszana jest z wodą ozonowaną w mieszaczu statycznym i podawana

na kolumny kontaktowe. Ozonator zapewnia wymaganą dawkę ozonu, niezbędną do utlenienia zawartych w wodzie zanieczyszczeń organicznych i nieorganicznych. Z kolumn kontaktowych woda kierowana jest na II° filtracji w celu usunięcia manganu. Woda uzdatniona poddawana jest dezynfekcji końcowej przy użyciu lamp UV. W celu zabezpieczenia wody przed skażeniem wtórnym istnieje możliwość chlorowania końcowego. Podchloryn sodu stosowany do dezynfekcji wytwarzany jest na miejscu. Woda uzdatniona magazynowana jest w 4 zbiornikach po 3000 m³ pojemności każdy. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem pobierało próbki wody do badań mikrobiologicznych oraz do badań fizykochemicznych z obszaru miasta Gliwice. Badania wody prowadzone były m. in. w 45 punktach zgodności wytypowanych na stałe w celu odzwierciedlenia jakości wody w całej sieci wodociągowej oraz 18 zbiornikach/ przepompowniach sieciowych.

Pobrano łącznie:

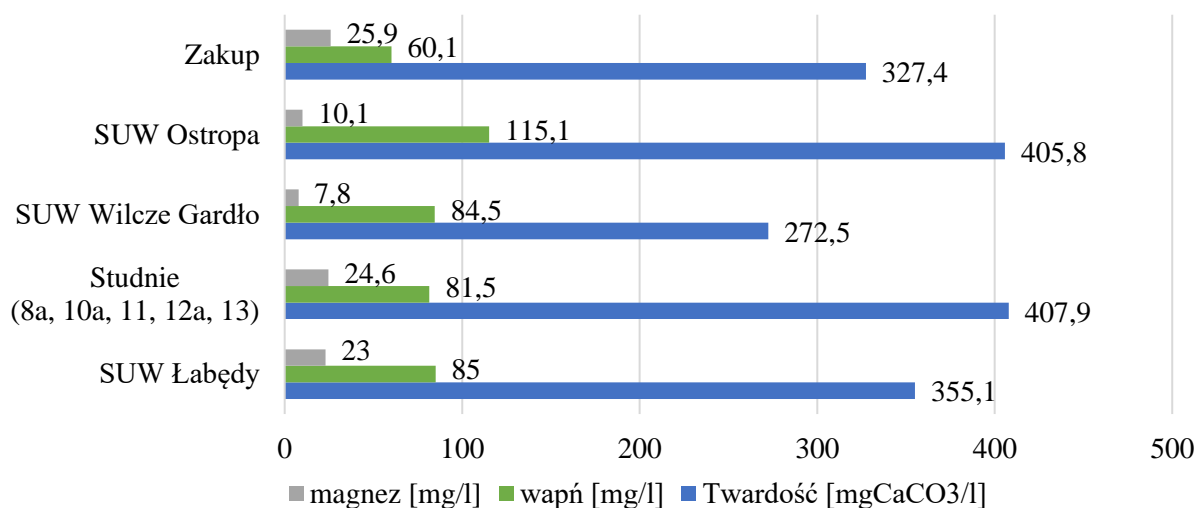
- 534 próbki wody do badań mikrobiologicznych,
- 534 próbki wody do badań fizykochemicznych.

Prowadzone były również regularne badania jakości wody w punktach alternatywnych, a także w związku z występującymi awariami (39 zgłoszeń). Ustalono harmonogram płukania końcówek sieci oraz miejsc możliwej stagnacji wody.

Ponadto w ramach kontroli urzędowej upoważnieni Przedstawiciele PPIS w Gliwicach zgodnie z ustalonym planem działań oraz w ramach wzmożonego nadzoru nad jakością wody pobrali:

- 90 próbek wody do badań mikrobiologicznych,
- 94 próbek do badań fizykochemicznych.

Wszystkie badane parametry mikrobiologiczne, chemiczne, dodatkowe chemiczne, wskaźnikowe mikrobiologiczne, organoleptyczne i fizykochemiczne oraz dodatkowe chemiczne spełniały wymagania załącznika nr 1 część A. tabela 1., załącznika nr 1 część C. tabela 1. i tabela 2., załącznika nr 1 część B. oraz załącznika nr 1 część D. tabela 1. i tabela 2. do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Ryc.5. Średnie wartości twardości, magnezu i wapnia na terenie miasta Gliwice

Woda pochodząca ze Stacji Uzdatniania Wody dostarczana mieszkańcom Wilczego Gardła charakteryzuje się średnią twardością ogólną, natomiast pozostałe strefy zasilania w wodę o wysokiej twardości ogólnej. W badanych próbkach wody nie stwierdzono nieprawidłowych zakresów wartości parametrycznej twardości (60-500 mg CaCO₃/l) określonej w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294). Zalecenia dla twardości są określone ze względów zdrowotnych – jest to wartość pożądana dla zdrowia ludzkiego. Twardość wody jest skutkiem obecności szeregu różnych rozpuszczonych w niej jonów metali wielowartościowych, zwłaszcza kationów magnezu i wapnia, dlatego zwykle wyraża się ją w mg węglanu wapnia na litr. Stopień twardości wody do spożycia jest ważny

z perspektywy jej organoleptycznej akceptowalności dla konsumentów, ale też ze względów ekonomicznych i technicznych. Woda do spożycia ma udział w dostarczaniu organizmowi wapnia i magnezu, co ma duże znaczenie dla osób, które przyjmują graniczne ilości tych pierwiastków. Zalecana wartość ze względów zdrowotnych dla magnezu wynosi 7–125 mg/l, rozporządzenie MZ nie nakłada obowiązku uzupełniania minimalnej zawartości tego pierwiastka; wartość dla wapnia nie została określona w przepisach.

Podmioty wykonujące działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne oraz właściciele lub zarządcy budynków zamieszkania zbiorowego oraz budynków użyteczności publicznej zgodnie z §18 ww. rozporządzenia są zobowiązane do wykonania badań wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. Bakterie te są odpowiedzialne za przypadki zachorowań na legionellozę występującą w dwóch postaciach klinicznych: choroby legionistów oraz gorączki Pontiac.

Ryc.6. Zestawienie liczby przebadanych próbek wody ciepłej na terenie Gliwic pod względem parametru mikrobiologicznego *Legionella sp.* w zależności od oceny skażenia.

Grupą szczególnie narażoną są osoby o obniżonej odporności. Ponadto nadzór nad jakością wody ciepłej prowadzony był przez PPIS w Gliwicach zgodnie z planem pracy ustalonym na 2020 r.

W ramach kontroli urzędowej przeprowadzono badania wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella sp.* w 8 obiektach. Ogółem pobrano 48 próbek wody, z czego nieprawidłowości stwierdzono w 15 próbkach. W 3 obiektach (42 próbki) wykonano badania w ramach kontroli wewnętrznej, przekroczenia wykazano w 3 próbkach.

Ponadnormatywną obecność bakterii *Legionella sp.* wykazano w instalacjach ciepłej wody użytkowej 4 obiektów, co skutkowało wydaniem decyzji administracyjnych zarządzających doprowadzić jakość wody ciepłej do wartości określonych w przepisach prawa:

- Vito-Med Sp. z o.o. NZOZ ZOL przy ul. Kozielskiej 8,
- Hostel Silesia przy ul. Sowińskiego 5,
- Hotel DIAMENT PLAZA przy ul. Zwycięstwa 30 w Gliwicach,
- Hotel QUBUS przy ul. Dworcowej 27 w Gliwicach.

Strony podjęły działania naprawcze polegające na: wymianie pompy, dezynfekcji termicznej instalacji ciepłej wody użytkowej wraz z jej przepłukaniem.

Przeprowadzone kontrole doraźne na podstawie wyników badań próbek wody wykazały skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych. Zarządzenia wydanych decyzji zostały wykonane – postępowania zakończono.

Analizy wyników badań wody ciepłej pobranej w ramach kontroli urzędowej nie wykazały nieprawidłowości:

- DPS Opoka przy ul. Pszczyńskiej 100,
- Hotel MIKOLSKI przy ul. Dąbrowskiego 24,
- Hotel SILVIA przy ul. Studziennej 8,

- Vito-Med Sp. z o.o. przy ul. Radiowej 2,
- Narodowy Instytut Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie Państwowy Instytut, Badawczy Oddział w Gliwicach przy ul. Wybrzeże Armii Krajowej 15,
- Hotel Narodowego Instytutu Onkologii przy ul. Wybrzeże Armii Krajowej 12a.

PPIS w Gliwicach po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych w 2020 r. na terenie miasta Gliwice stwierdza przydatność wody do przeznaczonej do spożycia przez ludzi w badanym zakresie.

**INNE INFORMACJE OBRAZUJĄCE STAN SANITARNY OBSZARU NADZOROWANEGO
PRZEZ PPIS W GLIWICACH**

W roku 2020 poza działaniami wyżej opisanymi, podobnie jak w latach ubiegłych zaopiniowano i wydano zgody na:

- 36 przywozy zwłok i spopielonych szczątków ludzkich;
- 25 ekshumacji i nadzorowano 7 ekshumacji.

Spadła liczba wydawanych opinii sanitarnych związanych z imprezami masowymi organizowanymi w mieście. Zaopiniowano 21 imprez masowych (w 2019 r. wydano 38 opinii sanitarnych), na co niewątpliwie wpłynęła sytuacja epidemiologiczna w kraju związana z zakażeniami SARS-CoV-2.

OCENA STANU SANITARNEGO

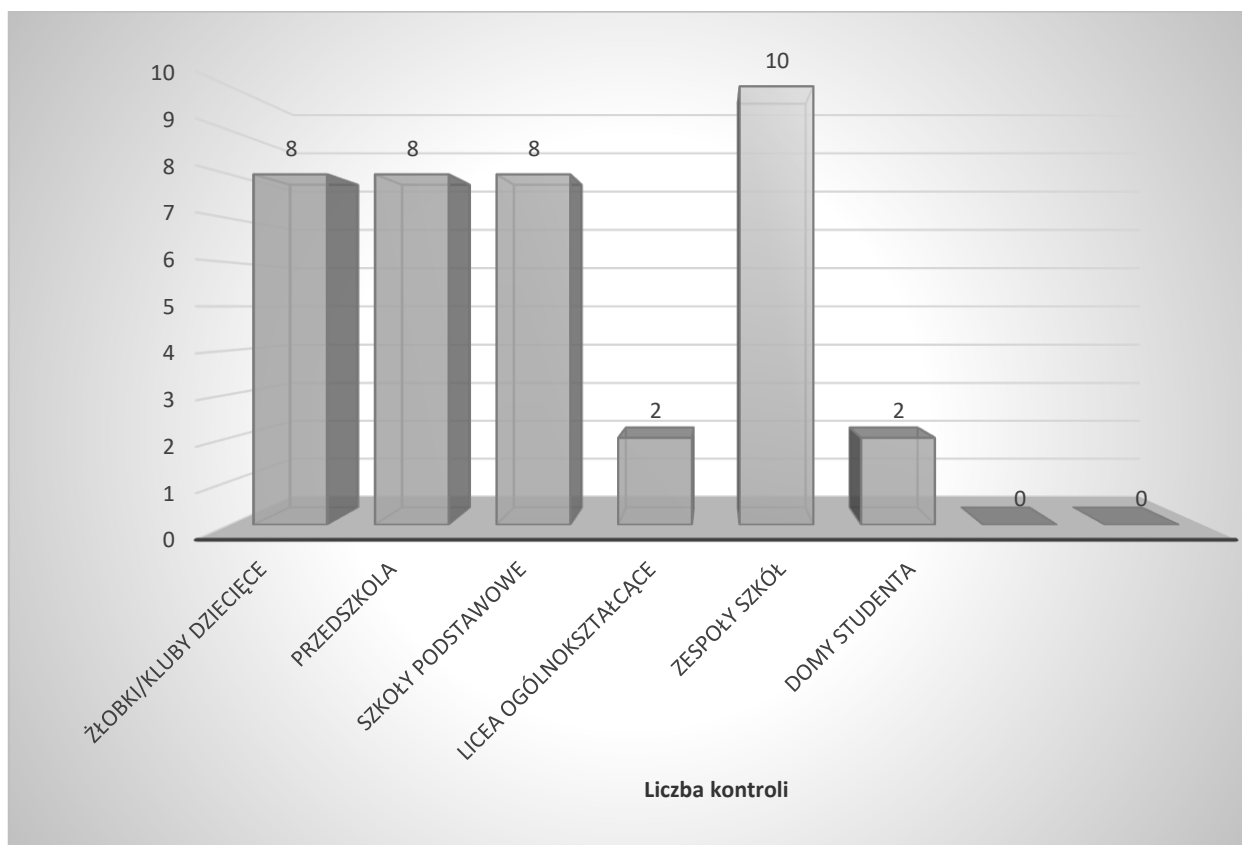
w zakładach nauczania i wychowania miasta Gliwice za rok 2020

W roku 2020 Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży (dalej: HDM) nadzorowała 134 placówki nauczania i wychowania na terenie miasta Gliwice, co obrazuje poniższy wykres.

Ryc. 1 Placówki oświatowo-wychowawcze pod nadzorem na terenie miasta Gliwice

W roku sprawozdawczym 2020 Sekcja HDM przeprowadziła 38 kontrole w zakładach nauczania i wychowania na terenie miasta Gliwice, co obrazuje poniższy wykres.

Ryc.2. Liczba kontroli na terenie miasta Gliwice

W roku sprawozdawczym przedmiotem kontroli było:

- egzekwowanie bieżącej czystości i warunków do utrzymania higieny,
- nadzór nad stanem technicznym sal gimnastycznych wraz z ich zapleczem, sal zajęć, boisk szkolnych oraz placów zabaw w przedszkolach,
- nadzór nad pracowniami chemicznymi,
- higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych,
- ocena warunków realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami,
- bieżąca ocena stanu sanitarno – technicznego piaskownic,
- ocena prowadzonego dożywiania dzieci i młodzieży,
- zapewnienie uczniom możliwości pozostawienia w szkołach części podręczników i przyborów szkolnych,
- nadzór nad przestrzeganiem ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

OCENA STANU SANITARNO – TECHNICZNEGO PLACÓWEK OŚWIATOWO - WYCHOWAWCZYCH

W bieżącym roku sprawozdawczym nie nałożono grzywien w drodze mandatu karnego.

W związku z niewykonaniem zaleceń z lat ubiegłych w 2020 r. wydano 3 decyzje administracyjne zmieniających termin:

- Przedszkole Niepubliczne „Chatka Puchatka” Gliwice, ul. Ossowskiego 8 (2018 r.),
- Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 12 Gliwice, ul. Płocka 16 (2011 r.),
- Wydział Automatyki, Elektroniki i Informatyki Politechniki Śląskiej Gliwice, ul. Akademicka 16 (2012 r.).

W 2020 r. nie wszczęto nowych postępowań administracyjnych, natomiast zostało zakończone postępowanie administracyjne w szkołach:

- Szkoła Podstawowa Nr 2 Gliwice, ul. Goździkowa 2 (2017 r.),
- Szkoła Podstawowa Nr 9 Gliwice, ul. Sobieskiego 14 (2016 r.),

CIEPŁA BIEŻĄCA WODA W POMIESZCZENIACH SANITARNYCH DLA UCZNIÓW

Na terenie miasta Gliwice we wszystkich obiektach zapewniono bieżącą ciepłą wodę w pomieszczeniach sanitarnych dla uczniów oraz środki higieny osobistej. Przechowywanie środków czystości i dezynfekcyjnych prawidłowe.

ZAPEWNIENIE UCZNIOM MIEJSCA NA POZOSTAWIENIE W SZKOLE CZĘŚCI PODRĘCZNIKÓW I PRZYBORÓW SZKOLNYCH

W roku sprawozdawczym na terenie Gliwic w związku z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu (Dz. U. Nr 6 z 2003 r. poz. 69 z późn. zm.) dotyczącym zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych przeprowadzone kontrole w szkołach podstawowych funkcjonujących samodzielnie i w zespołach

szkół wykazały, że wszystkie 18 skontrolowane szkoły, zapewniły warunki zgodnie z rozporządzeniem.

WARUNKI REALIZACJI PROFILAKTYCZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ NAD UCZNIAMI W SZKOŁACH

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad gabinetami profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami na terenie Gliwic stwierdzono, że wszystkie skontrolowane obiekty posiadały gabinety do własnej dyspozycji.

OCENA STANU SANITARNO - TECHNICZNEGO PIASKOWNIC

W roku 2020 Sekcja HDM podczas kontroli w żłobkach i przedszkolach zwracała w dalszym ciągu szczególną uwagę na stan techniczny piaskownic, zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami oraz terminowość wymiany piasku.

Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

OCENA DOSTOSOWANIA MEBLI PRZEDSZKOLNYCH I SZKOLNYCH DO WZROSTU DZIECI

W roku 2020 nie przeprowadzono oceny dostosowania mebli szkolnych do zasad ergonomii w szkołach podstawowych ze względu na epidemię Covid-19.

HIGIENICZNA OCENA ROZKŁADÓW ZAJĘĆ LEKCYJNYCH

W bieżącym roku sprawozdawczym dokonano higienicznej oceny rozkładów zajęć lekcyjnych na terenie Gliwic w szkołach funkcjonujących samodzielnie oraz w zespołach szkół.

Nieprawidłowe rozkłady zajęć stwierdzono w 1 placówce:

- Szkoła Podstawowa Nr 28 Gliwice, ul. M. Strzody – 6 oddziałów,

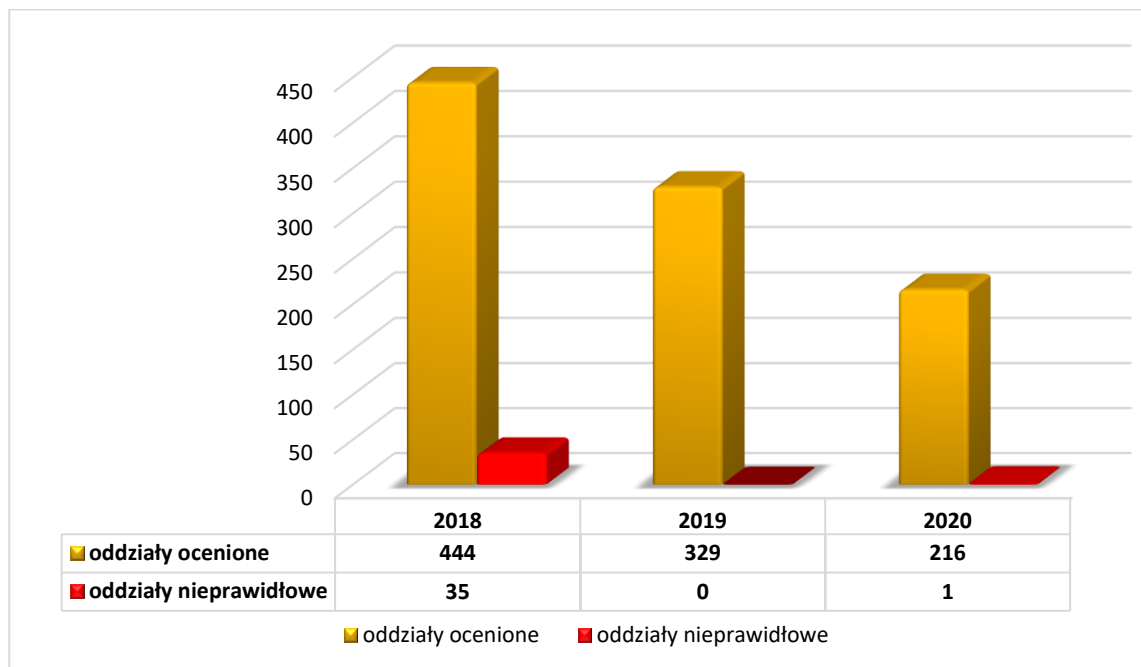
W/w ocenę rozkładów zajęć przeprowadzono w:

- 4 szkołach podstawowych w 84 oddziałach,
- 6 zespołach szkół w 132 oddziałach.

Higieniczna ocena wykazała, iż w 216 skontrolowanych oddziałach (wszystkich typów szkół) stwierdzono nieprawidłowości w 1 Szkole Podstawowej.

WW większości szkół rozkłady zajęć układane są prawidłowo z zachowaniem podstawowych zasad higieny.

Podane dane obrazuje poniższy wykres:

Ryc.4 Higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych.

NADZÓR NAD STOSOWANIEM NIEBEZPIECZNYCH SUBSTANCJI CHEMICZNYCH I ICH MIESZANIN

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad pracownikami chemicznymi stwierdzono, że w 9 szkołach znajduje się 59,03 kg niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin. Nie stwierdzono substancji przeterminowanych.

Kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach.

W części skontrolowanych szkół zajęcia z chemii prowadzi się wyłącznie teoretycznie lub w formie pokazu.

DOŻYWIANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

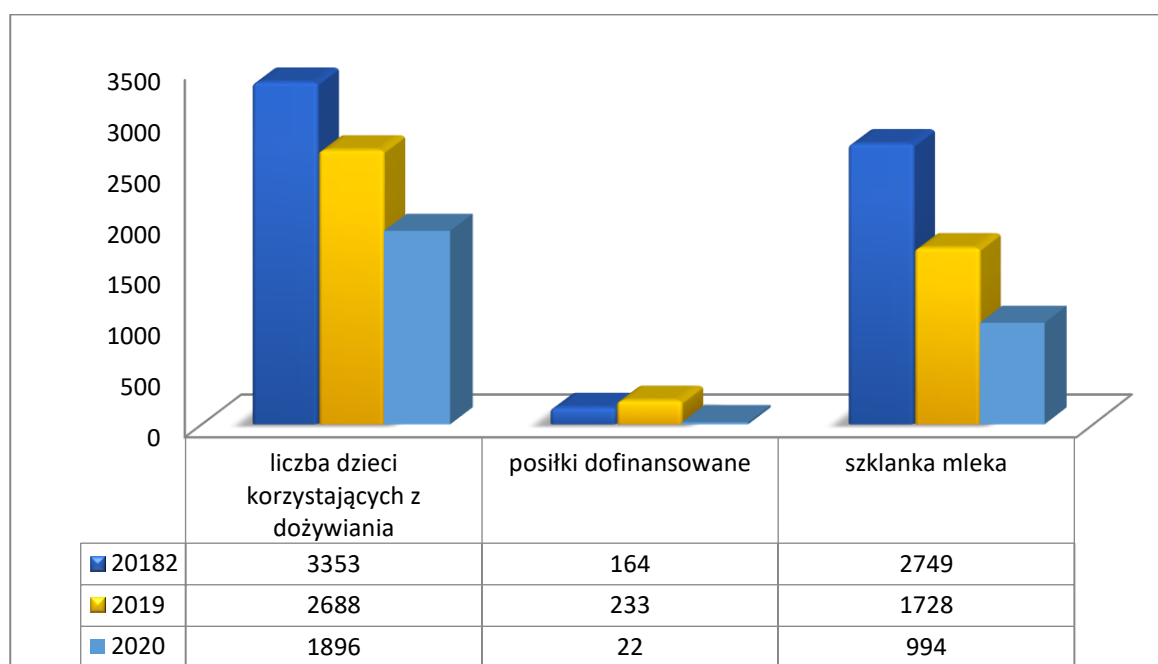
W roku sprawozdawczym na terenie Gliwic 10 szkół prowadziło dożywianie.

Z obiadów dwudaniowych w 10 placówkach korzystało ogółem 1896 uczniów. Liczba dzieci korzystających z posiłków dofinansowanych wyniosła 22. W porównaniu do roku ubiegłego zmniejszyła się liczba posiłków dotowanych.

Akcję „Szlanka mleka” w roku 2020 prowadziło 5 placówek i skorzystało z niej 994 uczniów.

W porównaniu do roku ubiegłego nastąpił spadek liczby dzieci biorących udział w tej akcji, co świadczy o tym, że cieszyła się ona mniejszym zainteresowaniem.

Podane dane obrazuje poniższy wykres.

Ryc.5 Liczba dzieci korzystających z dożywiania.

POMIARY NATĘŻENIA OŚWIETLENIA

W 2020 roku na terenie Gliwic nie przeprowadzono pomiarów natężenia oświetlenia w placówkach.

Wypoczynek zimowy i letni dzieci i młodzieży

Na terenie miasta Gliwice w okresie ferii zimowych zostało skontrolowanych 25 turnusów półkolonii, w których udział wzięło 1204 uczestników. Z posiłków skorzystało 1144 dzieci.

Natomiast w czasie wakacji skontrolowano 12 turnusów wypoczynku dla dzieci i młodzieży, w których wzięło udział 290 dzieci. Z posiłków skorzystało 271 dzieci.

Przeprowadzone na terenie Gliwic kontrole wypoczynku zimowego i letniego nie wykazały nieprawidłowości.

Przygotowanie szkół do nowego roku szkolnego 2020/2021

Pracownicy Sekcji HDM na terenie miasta Gliwice przeprowadzili 5 kontroli planowych dotyczących przygotowania szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego:

- II Liceum Ogólnokształcące, Gliwice, ul. Wróblewskiego 9,
- Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 4, Gliwice, ul. Obrońców Pokoju 4,
- Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 6, Gliwice, ul. Robotnicza 6
- Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 7, Gliwice, ul. Ligonja 36,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 2, Gliwice, ul. Partyzantów 25

Zakres prac remontowych przeprowadzonych w placówkach przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego 2020/2021 obejmował:

- remonty schodów, wymianę i modernizację instalacji elektrycznej, wymianę pokrycia dachowego, remont korytarzy,
- modernizację boisk szkolnych, remont bloku sportowego.

Reasumując, obiekty szkolne w większości zostały prawidłowo przygotowane do rozpoczęcia roku szkolnego 2020/2021.

Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów

W 2020 roku pracownicy PSSE Gliwice Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży nie przeprowadzili badania dotyczącego obciążenia uczniów ciężarem tornistrów na terenie miasta Gliwice

DODATKOWE INFORMACJE

W 2020 roku na terenie miasta Gliwice nie zachodziła potrzeba uruchamiania dodatkowych oddziałów przedszkolnych.

Natomiast zostały uruchomione nowe obiekty:

- Żłobek „Kraina Odkrywczy” Gliwice, ul. Paderewskiego 56 c,
- Żłobek Centrum Edukacyjno - Opiekuńcze Gliwice, ul. Wiejska 21,
- Klub Dziecięcy „Bąbelek” Gliwice, ul. Waryńskiego 10

PODSUMOWANIE

Na terenie Gliwic stan techniczny placówek oświatowych ulega sukcesywnej poprawie, m.in. w związku z realizacją decyzji wydanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach. Ponadto przeprowadzane są remonty kapitalne bloków sportowych, pomieszczeń zajęć lekcyjnych, pomieszczeń sanitarnych oraz boisk szkolnych.

Trudności, jakie odnotowano w roku 2020 podczas sprawowania bieżącego nadzoru nad placówkami oświatowymi na terenie Gliwic to przede wszystkim opieszałość w realizacji zaleceń pokontrolnych, dotyczące remontów szatni przy blokach sportowych, pomieszczeń sanitarnych, korytarzy, sal lekcyjnych oraz terenu wokół szkoły.

Problemem, który utrudnia pracę Inspekcji Sanitarnej jest brak zapewnienia dzieciom właściwych zgodnych z Polską Normą higienicznych warunków dotyczących dostosowania mebli edukacyjnych (krzesła, stolików) do zasad ergonomii. W części placówek w dalszym ciągu meble są niedostosowane do wzrostu dzieci mimo, iż placówki nabywają nowe ergonomiczne wyposażenie do sal lekcyjnych.

OCENA STANU SANITARNEGO
TERENU DZIAŁANIA PAŃSTWOWEGO POWIATOWEGO INSPEKTORA
SANITARNEGO W GLIWICACH Z ZAKRESU ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU
SANITARNEGO – OBSZAR MIASTA GLIWICE

I. Zagadnienia dotyczące opiniowania planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

W mieście Gliwice w roku 2020 wydano 5 opinii sanitarnych dla projektów dokumentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

W Gliwicach niemalże w 99 % powierzchni objętych jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego co odpowiada łącznej powierzchni 13400 ha.

Wydane opinie dotyczyły łącznej powierzchni 64,91 ha. Powyższe opinie obejmowały:

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Gliwice dla obszaru położonego w rejonie ul. Jana Nowaka Jeziorańskiego, Toszeckiej i Orłąt Śląskich,
- projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Gliwice dla obszaru położonego po południowej stronie terenów kolejowych w rejonie ul. Piwnej i DTŚ,
- projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Gliwice dla obszaru położonego w rejonie Nowy Świat i przedłużenia ul. Kosów z wyłączeniem fragmentu południowego,
- projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Gliwice dla obszaru położonego przy ul. Pszczyńskiej w rejonie węzła autostradowego Gliwice Sośnica,
- projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Gliwice dla obszaru położonego w rejonie ul. Jana Nowaka Jeziorańskiego.

Dla miasta Gliwice, w roku 2020 wydano 3 pisma określające zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

II. Zagadnienia dotyczące uzgadniania przedsięwzięć na etapie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych – postępowania dla zakresu raportu.

Dla miasta Gliwice wydano 30 opinii sanitarnych dotyczących uwarunkowań środowiskowych, dotyczących następujących zagadnień:

- budowy, rozbudowy i przebudowy hal produkcyjnych i produkcyjnomagazynowych głównie na terenach strefy ekonomicznej,

- budowa sieci wodociągowej i kanalizacji dla osiedla domów jednorodzinnych,
- budowa stacji paliw,
- budowa instalacji zrzutu osadów wraz z gospodarką obiegu zamkniętego na terenie centralnej oczyszczalni ścieków,
- budowa szpitala miejskiego.

Tematyka wydawanych opinii sanitarnych do zakresu raportu dotyczyła w przeważającej części utworzenia hal magazynowo produkcyjnych w strefie specjalnej KSSE podstrefa Gliwice. Stwierdza się, że wpływające wnioski w treści załączonej dokumentacji uwzględniają w coraz większym stopniu wpływ na otoczenie. We wszystkich opracowaniach gwarantuje się, że zakres oddziaływania realizacji pozostaje w granicach terenu, do którego Inwestor ma prawo.

W trakcie uzgodnienia inwestycji brano pod uwagę następujące zagadnienia: emisja zanieczyszczeń, ochronę powietrza, usytuowanie terenów mieszkaniowych i kierunków oddziaływania transgranicznego, a także poziom emisji hałasu i zanieczyszczeń pyłowych.

Wszystkie przedsięwzięcia były zgodne z zapisami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dla ww. opinii nie odnotowano protestów.

III. Zagadnienia związane z uzgadnianiem dokumentacji projektowej

W roku 2020 dla miasta Gliwice uzgodniono 11 projektów przedłożonych przez wnioskodawców. Dokumentacja dotyczyła głównie:

- obiektów zamkniętej służby zdrowia,
- gabinetów indywidualnej praktyki lekarskiej,
- zakładów rehabilitacji,
- zakładów kosmetycznych,
- obiektów gastronomicznych.

Projekty obiektów nowych przedkładane były wraz projektami branżowymi instalacji wentylacji, wodnej i kanalizacyjnej. Niektóre z przedłożonych projektów wymagały uzupełnień i wyjaśnień. Wydawanie opinii sanitarnych do projektów odbywało się na podstawie wniosków Inwestorów.

IV. Zagadnienia dotyczące uczestnictwa w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych.

W roku 2020 wydano dla miasta Gliwice 131 opinii dopuszczeniowych. Wszystkie obiekty odebrane były za pierwszym razem. Większość Inwestorów przystosowała obiekty zgodnie z projektem

uzgodnionym w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, choć w niektórych przypadkach przekazano Inwestorowi zalecenia do wykonania. Wskazówki nie miały wpływu na procedurę odbiorową związaną z koniecznością wydania decyzji sprzeciwu. Sprawy te dotyczyły nieprawidłowego wykonawstwa i przygotowania pomieszczeń oraz innych drobnych usterek. Zdarzały się także sytuacje samowolnych zmian dokonywanych przez Inwestorów, które można było uznać, jeżeli nie miały większego wpływu na zachowanie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

V. Zagadnienia odnośnie współpracy z innymi organami

Współpraca przebiegała bez zarzutów, polegała na kontaktach telefonicznych oraz spotkaniach.

VI. Współpraca z nadzorem bieżącym

Współpraca między działami polegała głównie na udziale sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w zakresie doradztwa merytorycznego dla poszczególnych spraw.

VII. Wnioski w formie opisowej

Procentowa powierzchnia miasta Gliwice objętego miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego pozostała bez zmiany. Teren miasta Gliwice objęty już jest w 99 % obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Tereny nie objęte planem to tereny leśne, kolejowe i były wojskowe.

W postępowaniach do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach nadal dominującą rolę odgrywają inwestycje przemysłowe, magazynowe i drogowe.

Wnioski Prezydenta Miasta Gliwice przygotowywane są prawidłowo i zawierają niezbędne załączniki. Coraz częściej stosowana jest w obiektach wentylacja mechaniczna nawiewno – wywiewna z rekuperacją wykonana na podstawie dokumentacji projektowej uzgodnionej w zakresie sanitarnym. Podczas odbiorów przedkładane są protokoły skuteczności wentylacji lub opinie kominiarskie. Przy uzgodnieniach dokumentacji projektowej obiektów gastronomicznych z konsumpcją na miejscu żąda się wc dla klientów.

Z roku na rok daje się zauważyć podnoszenie standardów w zakresie wykonawstwa i stosowanych materiałów budowlanych wykończeniowych, nowoczesnego wyposażenia technologicznego. Duża część lokali gastronomicznych i placówek handlowych modernizuje się, usprawniając swoją funkcję. Dużą uwagę także zwraca się na prawidłowe rozwiązania wentylacji tak, aby wyeliminować uciążliwość dla otoczenia.

WNIOSKI i INTERWENCJE

jako przejaw współpracy z lokalną społecznością

Przyjmowanie, rozpatrywanie i ewidencjonowanie skarg i wniosków w PSSE w Gliwicach odbywa się pod nadzorem dyrektora Stacji

Ww. zadania realizowane są zgodnie z ustalonym w Stacji „Regulaminem Skarg, Wniosków Interwencji i Petycji”.

Skargi i wnioski są przyjmowane, rozpatrywane i rejestrowane zgodnie z obowiązującymi normami tj.

- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego, Dział VIII ‘Skargi i wnioski’ (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 256 ze zm.)
- Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków (Dz.U. Nr 5, poz. 46).

Skargi i wnioski przyjmowano wg ustalonych - ww. normami – definicji, gdzie odpowiednio:

SKARGA – jest to pismo wskazujące w szczególności na zaniedbanie lub nienależyte wykonywanie zadań przez pracowników i kierownictwo Stacji, naruszenie przez nich praworządności lub interesów skarżących a także przewlekłe lub biurokratyczne załatwianie spraw (art. 227 Kodeksu postępowania administracyjnego),

WNIOSEK – jest to pismo w szczególności w sprawie ulepszenia organizacji Stacji, wzmocnienia praworządności, usprawnienia pracy i zapobiegania nadużyciom, ochrony własności, lepszego zaspokajania potrzeb ludności (art. 241 Kodeksu postępowania administracyjnego),

INTERWENCJA – sygnał o nieprawidłowościach w działalności podmiotów, pozostających pod nadzorem organów inspekcji sanitarnej, kierowany ze strony lokalnej społeczności. Powoduje podejmowanie przez organy inspekcji sanitarnej działanie z urzędu.

Dyrektor Stacji w sprawie skarg i wniosków przyjmuje interesantów w poniedziałki w godz.

09:00 – 11:00 oraz w czwartki w godz. 13:00 – 15:0. Nie odnotowano skarg i wniosków

wniesionych osobiście.

SKARGI

Skarżącymi w 2020 r. były osoby fizyczne a przedmiotem skarg było niewłaściwe podejmowanie spraw, opieszale wykonywanie czynności w zakresie przeciwdziałania covid-19.

Skarżący zwracali się z wnioskami o podjęcie interwencji do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (dalej: ŚPWIS), do którego w następstwie Dyrektor Stacji kierował zawiadomienie o rozstrzygnięciu sprawy.

W 2020 r. 7 skarg zostało załatwionych we własnym zakresie, które dotyczyły odpowiednio:

- 6 - zarzutów na działalność Sekcji Epidemiologii,
- 1 - zarzutów na działalność Sekcji Higieny Pracy,
- 1 - zarzutów na działalność Sekcji Higieny Komunalnej,

Wobec wszystkich wniesionych skarg wszczęto postępowanie wyjaśniające, w ramach którego Dyrektor Stacji jako kierownik Jednostki:

- przeprowadził analizę dokumentacji sporządzonej w danej sprawie,
- przyjął wyjaśnienia pracownika za pośrednictwem jego bezpośredniego przełożonego.

W wyniku prowadzonych postępowań wyjaśniających, we wszystkich przypadkach (3), Dyrektor Stacji stwierdził bezzasadność skarg.

Zestawienie skarg:

- OZP-0190-01-214-(1)/2020 zarzuty na postępowanie kierownika Sekcji Epidemiologii
odpowiedź 31.03.2020
- OZP-0190-02-215-(1)/2020 z dnia 15.03.2020 odpowiedź do WSSE 15.04.2020 r.
- OZP-0190-03-332-(1)/2020 z dnia 08.04.2020 na opieszałość PSSE w zakresie wymazów SARS-CoV-2
- OZP-0190-04-476-(1)/2020 z dnia 08.04.2020 na opieszałość PSSE w zakresie
- OZP-0910-05-476-(1)/2020 z dnia 22.04.2020 przekazane do WSSE dnia 28.04.2020 r.
- OZP-0910-06-656-(1)/2020 z dnia 13.05.2020 r. Gliwice, dnia 20.05.2020 r. skarga w sprawie problemów z kontaktem z PSSE w Gliwicach
- OZP-0910-07-HP-4415740/20 dnia 16.06.2020 r. do WSSE 23.06.2020 r.
- OZP-0910-08-HK-39/20 z dnia 16.09.2020 odpowiedź 30.09.2020 r.

Informacje o sposobie rozpatrzenia spraw i stwierdzeniu bezzasadności przekazano w ww. terminach do ŚPWIS jako wnioskodawcy.

Pozostawanie wnioskodawców w anonimowości skutkuje tym, iż ww. informacja nie może zostać przesłana do ich wiadomości.

Wniosków nie zarejestrowano.

Infolinia dla obywatela

W PSSE w Gliwicach funkcjonuje telefon do kontaktów z interesantami.

Należy podkreślić, iż – zgodnie z przepisami przytoczonymi na wstępie – zgłoszenia o charakterze skargowym nie są przyjmowane telefonicznie. Tą drogą interesanci powiadamiani są o przewidzianych prawem sposobach wnoszenia skarg. Przekazywane są również dane adresowe Stacji, adres mailowy oraz informacja o możliwości złożenia pisma za pośrednictwem e-puap. w Gliwicach wymogów ustawy o ochronie danych osobowych.

WNIOSKI

Nie odnotowano.

INTERWENCJE

W 2020 roku do PSSE w Gliwicach wpłynęło łącznie 369 interwencji. Obejmowały one działalność podmiotów na obszarze pozostającym pod nadzorem PPIS w Gliwicach, tj. Gliwice, Zabrze oraz powiat gliwicki.

Sekcja	HŻŻ	HK	HP	HDM	Epidemiologia	ZNS
Liczba interwencji	219	120	21	7	2	0

Tab.1. Interwencje przyjęte do rozpatrzenia z podziałem na Sekcje Oddziału Nadzoru Sanitarnego

Zapobiegawczy nadzór sanitarny nie odnotował interwencji w 2020 roku.

Do Sekcji HŻŻiPU zarejestrowano 1000 interwencji, dotyczących obiektów zlokalizowanych na terenie miasta Gliwice.

W 80 przypadkach przeprowadzono kontrole interwencyjne, a w 20 przypadkach przeprowadzono działania kontrolne tj. sporządzono adnotacje służbowe.

W 2020 r. na kontrole przeprowadzone w ramach interwencji:

- 27 uznano za uzasadnione,
- 53 za nieuzasadnione.

Podczas przeprowadzonych kontroli interwencyjnych na terenie miasta Gliwice nałożono 29 mandatów karnych na kwotę 5650 zł. oraz wydano 5 decyzji administracyjnych represyjnych.

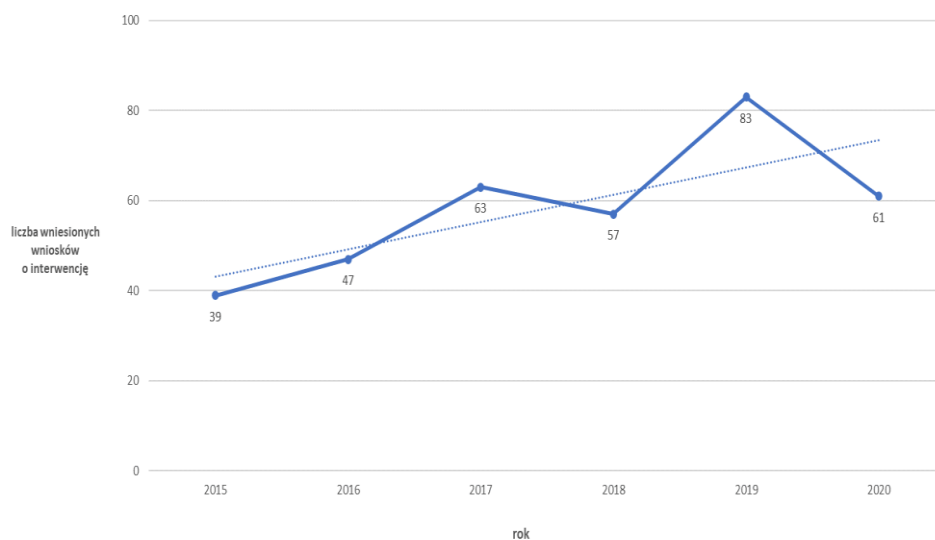
W związku z wystąpieniem stanu epidemii wywołanym wirusem SARS-CoV-2, na terytorium kraju wprowadzono Rozporządzenia Rady Ministrów ustanawiające określone ograniczenia, nakazy i zakazy dotyczące m.in. obiektów handlowych oraz działalności gastronomicznej.

Zgodnie z obowiązującymi rozporządzeniami placówki handlowe zobowiązane są zapewnić rękawiczki jednorazowe lub środki do dezynfekcji rąk dla klientów. Ponadto nałożono na obywateli obowiązek zakrywania ust i nosa przy pomocy maski, przyłbicy lub części odzieży. W związku z powyższym znaczna część interwencji zgłoszonych w 2020 r. dotyczyła nieprzestrzegania obowiązujących nakazów i zakazów. Na 206 przyjętych interwencji 73 dotyczyły ww. tematyki. W większości przypadków przeprowadzono rozmowy telefoniczne z osobami odpowiedzialnymi w obiektach, wysyłano pouczenia w formie elektronicznej oraz w niektórych przypadkach przeprowadzono kontrole interwencyjne.

Interwencje zgłaszane w Sekcji HŻŻiPU w 2020 r. dotyczyły również:

- wprowadzania do obrotu przeterminowanych środków spożywczych,
- niehigienicznej sprzedaży środków spożywczych,
- niewłaściwego stanu higieniczno - sanitarnego pomieszczeń zakładu,
- sprzedaży środków spożywczych niewłaściwej jakości w tym mięsa i wędlin o nieprawidłowych cechach organoleptycznych tj. nieświeży zapach oraz nietypowa konsystencja,
- brudnych wózków i koszyków dla klientów,
- obecności owadów i gryzoni w obiekcie.

Do Sekcji HK wpłynęło łącznie **61** interwencji, z czego w przypadku **3** interwencji stwierdzono, iż dotyczą one spraw pozostających poza kompetencjami organów PIS i w całości lub w części przekazano je do załatwienia innym organom lub informowano strony o alternatywnych sposobach załatwienia sprawy. W związku z **45** interwencjami rozpatrywanymi w zakresie własnych kompetencji upoważnieni przedstawiciele PPIS ogółem przeprowadzili **34** sanitarnych kontroli interwencyjnych. W wyniku przeprowadzonych działań nałożono **1** mandat karny na kwotę **200 zł**.

Ryc.1. Liczba wniesionych do Sekcji HK wniosków o interwencje przez mieszkańców Miasta Gliwice w latach 2015-2020.

W dalszym ciągu wpływa dużo wniosków w sprawach dotyczących występowania gryzoni w budynkach i ich otoczeniu oraz niewłaściwego stanu pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, w szczególności niewłaściwego stanu sanitarnego pomieszczeń ogólnodostępnych (piwnice, klatki schodowe, strychy), jak również zaniedbanych lokali mieszkalnych, których rozpatrywanie stanowiło problem.

Bardzo często właściciel lub lokator nie chciał udostępnić mieszkania do kontroli, a przedstawiciele inspekcji sanitarnej nie mają możliwości „siłowego” wejścia do takiego lokalu mieszkalnego, pomimo asysty służb takich jak policja, straż miejska oraz administratora, co uniemożliwiało podejmowanie ewentualnych działań w tych sprawach.

Interwencje, które wpływały od mieszkańców Miasta Gliwice dotyczyły m.in.:

- uciążliwości powodowanych przez hałas;
- występowania gryzoni, insektów oraz zanieczyszczeń związanych z bytowaniem gołębi;
- zaniedbanych posesji oraz lokali mieszkalnych i pomieszczeń ogólnodostępnych;
- niewłaściwej lokalizacji i przepełnienia kontenerów zbiorczych do zbierania odpadów i związanych z tym uciążliwości zapachowych.

Przedmiot interwencji	Wniesione interwencje - ogółem	Interwencje w całości przekazane innym organom do załatwienia zgodnie z kompetencjami				Interwencje rozpatrywane przez PPIS w Gliwicach (w ramach kompetencji)					
		bez wstępnego rozpoznania	po wstępnym rozpoznaniu	liczba wykonanych kontroli	liczba wykonanych wizji	liczba interwencji rozpatrzonych	liczba wykonanych kontroli	liczba wykonanych wizji	liczba wydanych decyzji	działania innego typu (liczba / kwota)	liczba interwencji częściowo lub całkowicie zasadnych
uciążliwości spowodowane przez hałas	1	0	1 do PINB	1	0	1	1	0	0	-	1
niewłaściwy stan sanitarny mieszkań i związanych z tym uciążliwości	12	0	2 do PINB	2	0	11	11	0	0	-	4
niewłaściwy stan sanitarny innych pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi	13	0	0	0	0	11	10	3	1 Dum	-	4
uciążliwości powodowane przez nieprawidłową gospodarkę odpadami komunalnymi	5	0	0	0	0	3	1	2	0	-	0
nieprzestrzeganie przepisów przeciwepidemicznych	22	0	0	0	0	16	10	2	0	1 / 200 zł	4
inne	8	0	0	0	0	3	1	2	0	-	0
RAZEM	61	0	3 do PINB	3	0	45	34	9	1 Dum	1 / 200 zł	13

Dum – decyzja umarzająca postępowanie administracyjne
PINB – Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego

Tab.2. Załatwianie interwencji wpływających do Sekcji HK w roku 2020.

W roku 2020 wpłynęło **8** wniosków interwencyjnych dotyczących **8** obiektów użyteczności publicznej, z których **3** wnioski uznano za zasadne.

W **3** przypadkach potwierdziły się wniesione zarzuty, w związku z czym nałożono mandat karny oraz wydawano 3 zalecenia doraźne. W jednym przypadku strona usunęła wszystkie nieprawidłowości przed wydaniem decyzji nakazującej, w związku z czym umorzono postępowanie administracyjne, wydano **decyzję umarzającą**.

Rodzaje obiektów	Liczba wniosków interwencyjnych					Przedmiot interwencji	Podjęte działania kontrolno-represyjne
	wniesionych	rozpatrzonych przez PPIS w Gliwicach	kontrole	wizje	zasadnych		
zakłady sektora „beauty”	6	6	8	1	3	– niezachowanie należytej czystości przy świadczeniu usług; – nieprzestrzeganie zasad i nakazów w czasie epidemii SARS-CoV-2; – nie udostępnianie klientom toalet;	przeprowadzono 7 kontroli doraźnych nałożono 1 mandat na kwotę 200 zł w 3 przypadkach wydano zalecenia doraźne w 1 przypadku umorzono postępowanie administracyjne (wydano decyzję umarzającą)
stacje paliw	1	1	1	0	0	– nieprzestrzeganie zasad i nakazów w czasie epidemii SARS-CoV-2	przeprowadzono kontrolę doraźną
apteki	1	1	1	0	0	– nieprzestrzeganie zasad i nakazów w czasie epidemii SARS-CoV-2	przeprowadzono kontrolę doraźną

Tab.3. Interwencje wpływające do Sekcji HK w roku 2020 dotyczące obiektów użyteczności publicznej.

W 2020 r. na terenie Gliwic wniesiono 3 interwencje dotyczące złej jakości wody. Ogółem pobrano 4 próbki wody do badań laboratoryjnych.

W związku z zażaleniem dotyczącym:

- kwaśnego smaku wody przy ul. Obrońców Pokoju,
- pogorszenia się jakości organoleptycznej i mikrobiologicznej wody przy ul. Błogosławionego Czesława,

- pogorszenia się jakości organoleptycznej wody (widoczne kłaczkę) przy ul. Pszczyńskiej,

upoważnieni przedstawiciele PPIS w Gliwicach pobrali próbki wody do badań w zakresie parametrów mikrobiologicznych, wskaźnikowych mikrobiologicznych, chemicznych, wskaźnikowych fizykochemicznych i organoleptycznych oraz dodatkowych chemicznych. Wszystkie badane parametry spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294). Z uwagi na powyższe zgłoszenia uznano za niezasadne.

Do Sekcji HDM wpłynęły 3 wnioski o interwencje, dotyczące obiektów edukacyjnych na obszarze miasta Gliwice:

- Szkoła Podstawowa Nr 28 Gliwice, ul. Strzody 4 - niskiej temperatury w pomieszczeniach szkoły oraz wszawicy wśród uczniów - Interwencja bezzasadna.
- Przedszkole Niepubliczne „Chatka Puchatka” Gliwice, ul. Ossowskiego 8 - palenia tytoniu na terenie placówki przez personel przedszkola w obecności dzieci - Interwencja bezzasadna.
- Szkoła Podstawowa Nr 9 Gliwice, ul. Sobieskiego 14 - nieprzestrzegania reżimu sanitarnego - Interwencja bezzasadna.